

Návrhy projektů podpory rozvoje cestovního ruchu na území MAS Hornácko a Ostrožsko

Bc. Monika Bittnerová

Diplomová práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Monika Bittnerová**
Osobní číslo: **M16385**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Návrhy projektů podpory rozvoje cestovního ruchu na území MAS Hornácko a Ostrožsko**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Zpracujte teoretické poznatky týkající se cestovního ruchu jako nástroje rozvoje území.
- Popište roli konceptu destinačního managementu při rozvoji cestovního ruchu v území.
- Prezentujte současný stav systému veřejné podpory cestovního ruchu v ČR.

II. Praktická část

- Představte základní sociálně-ekonomickou analýzu území MAS Hornácko a Ostrožsko.
- Zpracujte analýzu přírodních a společenských předpokladů cestovního ruchu a jeho rozvoje na území vybrané MAS.
- Na základě vyhodnocení rozhovorů s místními vybranými aktéry a stakeholdery cestovního ruchu navrhnete projekty na podporu rozvoje tohoto odvětví na území vybrané MAS.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

FLETCHER, John et al. *Tourism: Principles and Practice*. 5th ed. Harlow: Pearson, 2013, 643 s. ISBN 978-0-273-75827-3.

FRANKE, Antonín a kol. *Zmírňování regionálních disparit prostřednictvím rozvoje cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 301 s. ISBN 978-80-7357-718-6.

GOELDNER, Charles R. a J. R. Brent RITCHIE. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. 1. vyd. Brno: BizBooks, 2014, 545 s. ISBN 978-80-265-0298-2.

HOLEŠINSKÁ, Andrea. *Destinační management jako nástroj regionální politiky cestovního ruchu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2012, 151 s. ISBN 978-80-210-5847-7.

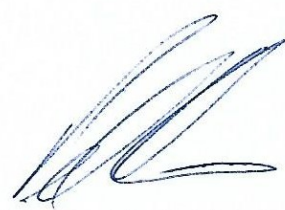
ŠIMKOVÁ, Eva. *Sustainability in Tourism and Rural Areas*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, 190 s. ISBN 978-80-7435-361-1.

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 15. prosince 2017
Termín odevzdání diplomové práce: 17. dubna 2018

Ve Zlíně dne 15. prosince 2017

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

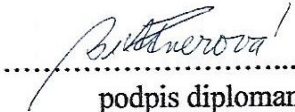
- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byla jsem seznámena s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové práci pracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala. V případě publikace výsledků budu uvedena jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 12.4.2018

Jméno a příjmení: MONIKA BITTNEROVÁ

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Předkládaná diplomová práce byla vytvořena jako projev reakce na aktuální témata a problémy cestovního ruchu ve venkovských lokalitách a jeho rozvoje v periferních oblastech regionů. Cílem práce je vypracování návrhů projektů pro zlepšení situace otázky cestovního ruchu v daném území. Stanoveného cíle bylo dosaženo prostřednictvím analýz předpokladů cestovního ruchu v území zahrnujících SWOT analýzu, a současně šetřením provedeného pomocí standardizovaných rozhovorů s vybranými starosty a stakeholdery cestovního ruchu. Výsledek provedené analýzy vedl ke vzniku konkrétních projektů zaměřených na agroturistiku a kulturně poznávací cestovní ruch, které podpoří rozvoj regionu MAS Hornácko a Ostrožsko.

Klíčová slova: cestovní ruch, kulturní a přírodní dědictví, Místní akční skupina Hornácko a Ostrožsko, projekty, rozvoj území

ABSTRACT

This diploma thesis was created as a reflection on the current topics and problems of tourism in rural areas and its development in peripheral areas of the regions. The aim of the thesis is to elaborate project proposals to improve the situation of the tourism issue in the given territory. The stated aim was achieved through analyzes of tourism prerequisites in the territory, including SWOT analysis, and an investigation conducted through standardized interviews with selected mayors and stakeholders in tourism. The result of the analysis led to the creation of specific projects focusing on agro-tourism and cultural-cognitive tourism, which will support the development of Local Action Group Hornácko and Ostrožsko.

Keywords: Tourism, Cultural and Natural Heritage, Local Action Group Hornácko and Ostrožsko, Projects, Territorial Development

Ráda bych poděkovala RNDr. Pavlu Bednářovi Ph.D., za cenné rady, pomoc, trpělivost a čas, který mi věnoval při zpracování diplomové práce.

Rovněž mé poděkování patří všem zástupcům obcí a aktérům, kteří mi věnovali čas a byli ochotni podílet se na standardizovaných rozhovorech.

Největší poděkování patří mojí rodině a partnerovi, především za jejich podporu a trpělivost, kterou mi poskytovali nejen při tvorbě mé diplomové práce, ale také po celou dobu studia.

OBSAH

ÚVOD	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1. ROLE CESTOVNÍHO RUCHU V REGIONÁLNÍM ROZVOJI.....	13
1.1 VÝZNAM A DEFINICE CESTOVNÍHO RUCHU.....	13
1.1.1 Cestovní ruch a jeho funkce ve světové ekonomice.....	15
1.1.2 Cestovního ruch a jeho klasifikace.....	16
1.1.3 Formy cestovního ruchu	17
1.1.4 Současné trendy a typické produkty v oblasti cestovního ruchu	18
1.1.5 Cestovní ruch a jeho úloha v regionálním rozvoji	21
1.1.6 Dopady cestovního ruchu a udržitelný rozvoj	23
1.1.7 Služby v cestovním ruchu	24
1.2 VEŘEJNÉ POLITIKY A CESTOVNÍ RUCH	25
1.2.1 Cíle a nástroje politiky cestovního ruchu.....	26
1.2.2 Podpůrné organizace v oblasti cestovního ruchu	27
United Nations World Tourism Organization	28
Státní organizace cestovního ruchu v České republice.....	28
Místní akční skupiny	30
2. DESTINAČNÍ MANAGEMENT A PŘESHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE V CESTOVNÍM RUCHU	31
2.1 VYMEZENÍ DESTINACE.....	31
2.2 POJEM A FUNKCE DESTINAČNÍHO MANAGEMENTU	32
2.3 PROCES ŘÍZENÍ DESTINAČNÍHO MANAGEMENTU.....	34
2.3.1 Koncepty řízení destinací.....	36
2.4 DESTINAČNÍ SPOLEČNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE	37
3. VEŘEJNÁ PODPORA CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE	38
3.1 KONCEPCE STÁTNÍ POLITIKY CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE NA OBDOBÍ 2014-2020.....	39
3.2 NÁRODNÍ PROGRAM PODPORY CESTOVNÍHO RUCHU V REGIONECH PRO OBDOBÍ 2016-2020.....	40
3.3 PODPORA OBNOVY A ROZVOJE VENKOVA 2018.....	41
3.4 INICIATIVA INTERREG.....	42
II PRAKTICKÁ ČÁST	45
4. VYMEZENÍ ÚZEMÍ A SOCIÁLNĚ-EKONOMICKÁ ANALÝZA MAS HORŇÁCKO A OSTROŽSKO.....	46
4.1 ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ A POLOHA	46
4.2 OBYVATELSTVO	48
4.3 TRH PRÁCE.....	50
5. ANALÝZA PŘÍRODNÍCH A SPOLEČENSKÝCH PŘEDPOKLADŮ CESTOVNÍHO RUCHU	52
5.1 PŘÍRODNÍ PŘEDPOKLADY	52
5.1.1 Přírodní předpoklady regionu Hornácko	53

5.1.2	Přírodní předpoklady regionu Ostrožsko-Veselsko.....	55
5.2	KULTURNÍ A SPOLEČENSKÉ PŘEDPOKLADY.....	56
5.2.1	Hmotné kulturní památky, řemesla a speciality na území MAS Hornácko a Ostrožsko.....	56
	Historické a technické památky.....	56
	Lidová architektura.....	58
	Církevní stavby.....	59
	Lidová řemesla a výrobky.....	61
	Regionální potraviny.....	64
5.2.2	Nehmotné kulturní památky na území MAS Hornácko a Ostrožsko.....	66
	Tradiční lidové umění.....	66
	Kulturní akce v regionu Hornácko.....	68
	Kulturní akce v regionu Ostrožsko-Veselsko.....	71
5.3	SPORTOVNÍ INFRASTRUKTURA A VOLNOČASOVÉ AKTIVITY.....	75
5.4	TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA A DOPRAVNÍ DOSTUPNOST.....	76
5.5	SOUHRN PŘÍRODNÍCH A SPOLEČENSKÝCH PŘEDPOKLADŮ ÚZEMÍ MAS.....	78
5.6	SWOT ANALÝZA.....	80
6.	ANALÝZA ROZHOVORŮ S AKTÉRY A STAKEHOLDERY V OBLASTI CESTOVNÍHO RUCHU.....	83
6.1	VYHODNOCENÍ SEMISTRUKTUROVANÝCH ROZHOVORŮ.....	84
6.2	ZHODNOCENÍ ROZHOVORŮ S AKTÉRY A STAKEHOLDERY.....	90
7.	NÁVRHY PROJEKTŮ K PODPOŘE ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU NA ÚZEMÍ VYBRANÉ MAS.....	91
7.1	PROŽIJ SVŮJ DEN JINAK ANEB DIGITÁLNÍ DETOX NA HORŇÁCKU A OSTROŽSKU.....	91
7.1.1	Definice projektu.....	91
7.1.2	Cíl projektu.....	92
7.1.3	Cílové skupiny.....	93
7.1.4	Zainteresované strany.....	94
7.1.5	Časový harmonogram projektu.....	94
7.1.6	Produkt projektu.....	95
	Program detoxikačního balíčku – 1. varianta.....	96
	Program detoxikačního balíčku – 2. varianta.....	98
7.1.7	Finanční analýza.....	99
7.1.8	Riziková analýza.....	101
7.1.9	Závěrečné zhodnocení projektu.....	102
7.2	JAK SE ŽILO NAŠIM PŘEDKŮM NA HORŇÁCKU A OSTROŽSKU.....	104
7.2.1	Definice a cíl projektu.....	104
7.2.2	Cílové skupiny.....	105
7.2.3	Zainteresované strany.....	105
7.2.4	Časový harmonogram projektu.....	106
7.2.5	Produkt projektu.....	106
	Program zájezdu.....	107
7.2.6	Finanční analýza.....	110
7.2.7	Riziková analýza.....	111
7.2.8	Závěrečné zhodnocení projektu.....	113
	ZÁVĚR.....	115

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	117
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	126
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	127
SEZNAM TABULEK	128
SEZNAM PŘÍLOH.....	129

ÚVOD

Téma „Návrhy projektů podpory rozvoje cestovního ruchu na území MAS Hornácko a Ostrožsko“ bylo zvoleno z důvodu reakce na skutečnost, že je třeba cestovní ruch rozvíjet také ve venkovských oblastech a vzbuzovat zájem návštěvníků o takovéto lokality, protože je důležité zainteresovat návštěvníky i na jiných formách cestovního ruchu než na městském cestovním ruchu a trávení dovolené u moře. V práci je tak reagováno na možnosti trávení volného času v přírodě s využitím agroturistiky s ohledem na udržitelný cestovní ruch.

K oblastem, které zásadním způsobem ovlivňují cestovní ruch na území MAS, náleží kultura a tradice, působící na celkový rozvoj jednotlivých obcí a měst, které jsou jedním ze zásadních a současně specifických předpokladů rozvoje cestovního ruchu ve vybraném území. Vzhledem k faktu, že se území MAS rozkládá v CHKO Bílé Karpaty, je důležité brát zřetel i na rozvíjení cestovního ruchu pomocí poznáváním přírodních úkazů oblasti a místní kulturní krajiny v souladu s udržení její identity ve vztahu k návštěvníkům.

Význam v oblasti cestovního ruchu hraje také jeho politika a zejména organizace, které napomáhají řešení jeho aktuálních problémů. Z důvodu sousedství České republiky, resp. regionu MAS Hornácko a Ostrožsko se Slovenskou republikou, existuje také široký prostor pro roli přeshraniční spolupráce, což prohlubuje zejména sociální kohezi mezi oběma státy. Partnerství mezi jednotlivými městy a obcemi poskytuje možnosti také pro rozvoj nových trendů v oblasti cestovního ruchu, jako např. agroturistiky a vinařské turistiky nebo gastronomie i poskytování jeho produktů, tj. vína a místních regionálních specialit produkovaných ze zemědělských komodit, kdy takovéto aktivity napomáhají ke zvyšování počtu návštěvníků v území.

Tímto, práce odpovídá nejen na aktuální téma rozvoje cestovního ruchu ve venkovských oblastech, ale také na rozvoj jeho specifických produktů, služeb a příležitostí při současném zlepšení kvality života v území MAS.

V práci jde o poznání regionu MAS také z jiného úhlu pohledu, a to ve smyslu identifikace atraktivit venkovských území, kterými je oblast charakteristická. Práce si klade za cíl nalézt co nejvíce možností pro rozvoj cestovního ruchu území MAS, jakožto pozoruhodné destinace.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Cíle práce

V návaznosti na úvod, je v práci pojednáváno o aktuálních tématech rozvoje cestovního ruchu ve venkovských lokalitách s důrazem na možnosti trávení volného času v přírodě a lokalitách, ve kterých mají lidové tradice a kultura nezastupitelnou hodnotu. Hlavním cílem této diplomové práce je zhodnocení současného stavu cestovního ruchu a následné vypracování projektů zaměřených na podporu jeho rozvoje na území MAS Hornácko a Ostrožsko.

Hlavní cíl současně pojímá několik dalších dílčích cílů:

1. Zhodnotit předpoklady rozvoje cestovního ruchu na území zvolené MAS.
2. Posoudit aktuální stav cestovního ruchu na území MAS Hornácko a Ostrožsko.
3. Prostřednictvím provedení a následného vyhodnocení semistrukturovaných rozhovorů s aktéry a stakeholdery cestovního ruchu navrhnout projekty pro zkvalitnění současné situace v oblasti cestovního ruchu.

Metody práce

Za účelem dosažení prvního dílčího cíle byly jako metody práce použity rešeršní strategie a analýza, ve vztahu k druhému dílčímu cíli práce byly zvoleny metody analýzy a SWOT analýzy. V souladu s třetím dílčím cílem práce došlo k provedení standardizovaných rozhovorů, jejichž prostřednictvím došlo k získání primárních dat. Vzhledem k rozsáhlosti tématu a časové omezenosti práce byl proveden pouze omezený počet rozhovorů s aktéry a stakeholdery cestovního ruchu, a to k určení potřeb jeho rozvoje. Sekundární data, použitá v této práci byla získána hlavně prostřednictvím portálu Českého statistického úřadu a zpracována prostřednictvím kontingenčních tabulek, které popisují zejména strukturu obyvatelstva na území MAS. Dále jsou v práci formou tabulek zpracovány také programy přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce, jejichž data byla získána na webových stránkách Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

Analýza je první metodou užitou v rámci této diplomové práce, jejímž prostřednictvím bude pojednáváno o identifikaci současného stavu cestovního ruchu v území MAS Hornácko a Ostrožsko jako celku a následně budou odhalovány příčiny problému nedostačitého rozšíření cestovního ruchu, jeho služeb a produktů v dané lokalitě.

Literární rešerše bude pojímána jako získávání informací, prostřednictvím knižních i internetových zdrojů, jejich seskupování, podrobné zkoumání a vytvoření dokumentu, který napomůže poznání rozebírané problematiky souběžně s objasněním současného stavu daného jevu.

Standardizovaný rozhovor je s ohledem na dosažení cílů této diplomové práce koncipován jako možnost, prostřednictvím které lze zajistit primární data pro podrobnější analýzu stavu cestovního ruchu v území MAS. Pomocí rozhovorů s aktéry bude dosaženo zejména identifikace problémů a potřeb regionu, a na jejich podkladě vytvořeny takové projekty, které by tyto problémy alespoň částečně eliminovaly, potřeby uspokojovaly a paralelně tak napomohly rozvoji cestovního ruchu v této oblasti. Tento postup se vzhledem k výběru a následnému zpracování projektů jeví velmi vhodným. Rozhovory napomohou také k určení hlavních předností, které se v regionu nachází. Dojde tak k vymezení hlavních mechanismů a procesů, které mohou napomoci jeho rozvoji, při respektování záměrů měst a obcí do budoucna.

SWOT analýza je další podstatnou metodou, kterou je možné považovat za nástroj k identifikaci silných a slabých stránek a současně odhalení příležitostí a omezování hrozeb, a která byla v práci použita k identifikaci předpokladů v oblasti cestovního ruchu a jeho následného rozvoje na území MAS Hornácko a Ostrožsko.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. ROLE CESTOVNÍHO RUCHU V REGIONÁLNÍM ROZVOJI

Cestovní ruch v dnešní době považujeme za nepostradatelnou součást našeho života. Zamyslíme-li se nad tímto pojmem, představíme si jistě slova jako cestování, zážitky, poznání a zábavné trávení volného času, která jsou úzce svázána s cestovním ruchem.

Dnes je možné na tento úkaz pohlížet i z více úhlů pohledu, kdy v popředí stojí člověk nebo skupina lidí, kteří se rozhodli cestovat do určité lokality, aby obdivovali místní kulturu, navštěvovali se přáteli, relaxovali, věnovali se sportovním aktivitám a blíže poznali krásu krajiny. Avšak do cestovního ruchu patří dnes také aktivity osob navštěvujících různé kongresy, konference či další profesní aktivity, kdy tyto osoby využívají různých dopravních prostředků pro přemístění se z bodu A do bodu B. Moderní cestovní ruch se tak dnes stává disciplínou, která přitahuje zájem řady odborníků z mnoha oborů. (Goldner a Ritchie, 2014, s. 3-5)

1.1 Význam a definice cestovního ruchu

Dle Holešinské (2012, s. 11) je cestovní ruch možno chápat jako socioekonomický proces, který se odehrává v určitém prostoru a čase, kdy na určitém území a v určité chvíli dochází ke vzájemnému působení mezi lidmi, jakožto účastníky cestovního ruchu, kteří na jedné straně poptávají, a na té druhé nabízejí. Hovoříme pak tedy o návštěvnících a poskytovatelích služeb cestovního ruchu. Cestovní ruch je tedy globálním jevem, který je svázán s množstvím dalších činností a je tedy potřeba interdisciplinárních přístupů k jeho formování. Charakter cestovního ruchu je zřejmý nejen v oblasti vědy, ale rovněž v oblasti ekonomické, kdy je cestovní ruch pokládán za zásadní odvětví ekonomiky, které ale není jednoznačně poznáno, protože se na něm podílí celá řada dalších ekonomických aktivit. Vanhoe (2005) uvádí, že se na průmyslu cestovního ruchu podílí až pět hlavních sektorů, a to atraktivita, ubytování, doprava, cestovní kanceláře či agentury a organizace cestovního ruchu v destinaci. (Holešinská, 2012, s. 11-18)

Je také důležité odlišit pojmy cestování a cestovní ruch. Kotíková (2013, s. 11) uvádí, že cestování představuje pouze označení dočasných cest jednotlivců s určitým motivem, avšak cestovní ruch označuje jako cestování s určitým motivem na omezenou dobu, které doprovází poskytování služeb a produktů, které nabízejí k tomu zřízené podnikatelské nebo i neziskové subjekty. Z tohoto důvodu nelze cestovní ruch posuzovat pouze jako

jev, ale je zapotřebí uvážit, že je cestovní ruch nezbytnou součástí ekonomiky a důležitým fenoménem. (Kotíková, 2013, s. 11)

Fletcher et al. (2013, s. 2) poukazují na fakt, že cestování jakožto aspekt lidské aktivity má pevný rodokmen již tisíc let, avšak myšlenka cestování pro volnočasové, vzdělávací nebo zdravotní účely nabyla svého významu v průběhu 18. století, a to společně s vývojem Grand Tour neboli „Velkých cest“ v Evropě. Destinace byly poté organizovány tak, aby dokázaly poskytnout zázemí dočasným návštěvníkům, které dnes známe pod pojmem turisté, a kteří se vydávají na cestu z důvodu prohlídky nebo výletu. Náklady těchto cest však tehdy nedovolovaly tyto cesty nižším společenským vrstvám, a cestování si tehdy mohli dopřát pouze bohatí. Naděje svítla v 19. století s průmyslovou revolucí a představením železnice, jakožto příležitosti pro cestování i méně movitého obyvatelstva (Fletcher et al., 2013, s. 2). Palatková a Zichová (2011, s. 13) dodávají, že: *„v důsledku průmyslové revoluce a jejího rozvoje byly vzbuzeny potřeby vzdělávání, regenerace sil a potřeba posilování a obnovování sociálních vazeb na straně jedné, na straně druhé byly postupně vytvářeny předpoklady pro realizaci turismu v podobě volného času, volných prostředků, rozvoje dopravy a dalších vybavenosti.“* (Palatková a Zichová, 2011, s. 13).

Autorky dále podotýkají, že pro existenci turismu musí být splněny základní podmínky, kterými jsou: svoboda pohybu, volné disponibilní prostředky, fond volného času, potenciál turismu a jemu odpovídající infrastruktura. (Palatková a Zichová, 2011, s. 13)

Během 1. poloviny 20. století byly možnosti cestování omezeny světovými válkami, takže cestovní ruch, jak ho dnes známe má své kořeny 50. letech 20. století, kdy Světová organizace cestovního ruchu (dále UNWTO) stanovila zavedení statistické definice cestovního ruchu a později mezinárodního cestovního ruchu pro účely sbírání informací. (Fletcher et al., 2013, s. 2)

Cestovní ruch je vyjadřován v mnoha formách a pohledech, a proto je nelehkým úkolem ho zcela přesně definovat. Beránek a kol. (2013, s. 15) se odkazují na profesora Kaspara (1975), který cestovní ruch vymezil jako *„Souhrn vztahů a jevů, které vyplývají z cestování nebo pobytu osob, přičemž místo pobytu není hlavním ani trvalým místem bydlení nebo zaměstnání.“* Během 20. století došlo ke vzniku desítek definic a mezinárodní organizace se soustředily na jejich unifikaci takovým způsobem, aby bylo možné jeho statistické sledování a mezinárodní srovnávání. Jako mezinárodně uznávanou definice cestovního ruchu se stalo vymezení představitelů Mezinárodní konference o statistice

cestovního ruchu. UNWTO uspořádána tuto konferenci v roce 1991 v Ottawě, a definice, která z této konference vyplynula, zní: „*Cestovní ruch je činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí, a to na dobu kratší než je stanovena, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.*“ (Beránek a kol., 2013, s. 15)

1.1.1 Cestovní ruch a jeho funkce ve světové ekonomice

Ekonomika cestovního ruchu je širším pojmem, který zahrnuje jak oblast průmyslu cestovního ruchu, tak určitou část navazujících odvětví, která je vyvolána poptávkou cestovního ruchu. Zde jsou zařazena zejména odvětví jako stavebnictví, výroba a dodání investičního vybavení, dopravních prostředků, energie, pohonné hmoty, suroviny, potraviny, veřejná správa a bezpečnost atd. Pojmu světová ekonomika je rozuměno dvojím způsobem. Hamarnehová (2014, s. 12) uvádí, že jde „*o vědní disciplínu, která se snaží na základě znalostí obecné ekonomické teorie objevit a popsat tendence ve vývoji světového hospodářství.*“ (Hamarnehová, 2014, s. 12)

Z pohledu ekonomického je cestovní ruch vytvářen se záměrem prodat zboží a služby. Zboží a služby jsou tedy poskytovány s cílem tvorby zisků různých podniků v oblasti cestovního ruchu, které se stávají prvkem spotřeby participantů cestovního ruchu. Se zřetelem k disponibilnímu času vyhovuje cestovní ruch vyšším potřebám obyvatelstva, jelikož plní funkci reprodukce pracovních sil, zdravotní a informační funkce, ale také rozvíjí osobnost člověka. (Beránek a kol., 2013, s. 21)

Vývoj mezinárodního turismu je propojen s vývojem světové ekonomiky od počátku jejího utvoření v poslední třetině 19. století až do této doby. Turismus je vývojem světové ekonomiky ovlivněn nejen z hlediska tempa růstu, ale také rozmístěním hlavních výchozích trhů. Mimo jiné je však světová ekonomika ovlivněna turismem z hlediska ekonomických přínosů, jakými jsou zaměstnanost, HDP nebo daňové přínosy. (Palatková, 2014, s. 12)

Cestovní ruch zasahuje do oborů ekonomických, socio-kulturních a má rovněž vliv také na fyzické prostředí. V průběhu vývoje lidské aktivity se cestovní ruch stal nepostradatelnou složkou životní úrovně obyvatel a součástí spotřeby, a to hlavně proto, že cestovní ruch jako v životě lidí naplňuje čtyři zásadní funkce. První funkcí je myšlena reprodukce pracovních sil, růst fyzických a psychických sil jedince, kde je uplatňováno především rekreačně zdravotních úkolů. Druhou funkcí je stanoveno rozvoje osobnosti jedince, kdy

zásadní roli představuje kulturně poznávací funkce cestovního ruchu. Mezi třetí funkci náleží zdravotní úkoly, kde cestovní ruch tvoří prostředek preventivně léčebného působení a posílení zdraví jedince, jakožto nástroje náhrady záporného působení stále se ničícího životního prostředí, ve kterém lidé žijí. A konečně za čtvrtou složku životní úrovně obyvatel je považována vědecko-informační funkce cestovního ruchu, která stále více posiluje díky vědecko-technickému pokroku, reciproční výměně informací a zkušeností, rozmachem mezinárodního obchodu a sjednocení. (Hamarnehová, 2014, s. 12-14)

1.1.2 Cestovního ruchu a jeho klasifikace

Kotíková a Schwartzhoffová (2017, s. 13) uvádějí, že cestovní ruch je vykonáván v určitém geografickém prostoru. Za předpokladu, že je daný prostor omezen územím jednoho státu, mluvíme o domácím cestovním ruchu, kdy tento představuje pohyb a pobyt obyvatel daného státu v rámci jeho teritoria, bez překročení státních hranic. Pokud však cílová destinace leží mimo území daného státu, hovoříme o zahraničním cestovním ruchu, který představuje pohyb a pobyt obyvatel daného státu na území jiného státu, a při kterém dochází k přechodu státních hranic. V mezích zahraničního cestovního ruchu rozeznáváme příjezdových a výjezdových cestovních ruchů. Příjezdový cestovní ruch je charakterizován příjezdem zahraničních účastníků a jejich pobytem na území daného státu. Naproti tomu výjezdový cestovní ruch představuje vycestování obyvatel dané země a jejich pobyt v zahraničí. (Kotíková a Schwartzhoffová, 2017, s. 13-14)

Kotíková (2013, s. 22) představuje, že ve starší literatuře je možné najít označení aktivní cestovní ruch, který je pojmenováním příjezdového cestovního ruchu, a rovněž je možné setkat se s označením pasivní cestovní ruch, který je naopak pokládán za výjezdový cestovní ruch. Ve vztahu k platební bilanci státu, tvoří příjmy z aktivního cestovního ruchu posílení strany aktiv a naopak výdaje na realizaci pasivního cestovního ruchu zvýšení strany pasiv. Domácí cestovní ruch společně s výjezdovým cestovním ruchem formuje národní cestovní ruch, tzv. National Tourism a domácí cestovní ruch s příjezdovým cestovním ruchem vytváří vnitřní cestovní ruch, tzv. Internal Tourism. Příjezdový a výjezdový cestovní ruch společně představují mezinárodní cestovní ruch, tzv. International Tourism. (Kotíková, 2013, s. 22)

1.1.3 Formy cestovního ruchu

Formou cestovního ruchu je označován takový typ cestovního ruchu, pro jehož určení je klíčovým kritériem motivace návštěvníka. Mezi tyto motivace je možné zařadit odpočinek, poznávání nového prostředí nebo kontakty s lidmi. Mezi základní formy cestovního ruchu tak řadíme: rekreační, pobytový, lázeňský, lovecký, poznávací - kam lze začlenit kulturně poznávací, přírodně poznávací, historicky poznávací cestovní ruch, a socioprofesionální cestovní ruch, kam řadíme profesně orientované aktivity např. obchodní, incentívni nebo kongresový cestovní ruch. (Vystoupil a kol., 2011, s. 104)

Mezi nejvýznamnější formy cestovního ruchu, které by měly být zdrojem podpory a rozvoje patří:

Městský a kulturně poznávací cestovní ruch, jehož historický vývoj a rozvoj se vždy vztahoval k návštěvnosti měst zejména z důvodu široké nabídky, mezi které řadíme kulturní dědictví, kulturně-historické památky, včetně technických a církevních, muzea, divadla aj. Nepostradatelnou roli hraje také postavení měst z hlediska přirozených center obchodu, kultury a služeb. Pro návštěvníka je rovněž důležitá přítomnost městských památkových rezervací (MPR), městských památkových zón (MPZ), významných hradů, zámků, památek UNESCO, lidové a církevní architektury, veletrhů, festivalů mezinárodního významu. (Vystoupil a kol., 2011, s. 104-108)

Dovolená v přírodě – zde náleží letní a zimní pobyty v horách, dovolená u vody, kempink, regionální a speciální produkty cestovního ruchu, venkovský cestovní ruch a agroturistika aj. Hovoříme-li o venkovském cestovním ruchu, myslíme tím typ cestovního ruchu, trvající několik dní spojený s rekreačními činnostmi ve venkovském prostředí. Jeho rozvoj úzce souvisí s rozvojem venkova, stavbou cyklotras a pěších tras, farem s alternativním zemědělstvím, dále také s budováním muzeí, skanzenů, rozvojem řemesel a rurálním cestovním ruchem. Mezi dílčí aktivity venkovského cestovního ruchu řadíme agroturismus tj. farmářský turismus, pěší turistiku, cykloturistiku, vinařský cestovní ruch, dobrodružný či adrenalinový cestovní ruch a v neposlední řadě kulturní cestovní ruch, zasahující do venkovského prostoru. (Vystoupil a kol., 2011, s. 105-110)

Sportovní a aktivní dovolená – sem patří všechny formy nejrozšířenějších sportů, zimní sporty, turistika, cykloturistika, hipoturistika, vodní sporty, golf, lov aj. Letní rekreace u vody a vodní turistika patří dnes již k tradičním formám cestovního ruchu. Jejich umístění úzce souvisí s vodními plochami a toky, je však také ovlivněno klimatickými

podmínkami. S ohledem na aktivní dovolenou vstupuje v dnešní době do popředí také golf se svou dlouhou tradicí. Rostoucí popularita tohoto sportu zapříčinila stále častější výstavby golfových hřišť, a proto se setkáváme také s pojmem „golfová turistika“. Tento druh sportu s sebou přináší nejen možnost relaxace, ale znamená také trávení volného času v přírodě. Negativní stránkou této turistiky je však náročnost na přírodní zdroje, zejména na terén a vodu, které jsou potřebné pro stavbu golfových hřišť. (Vystoupil a kol., 2011, s. 105-141)

Lázeňský cestovní ruch je podle Syrovátkové (2013, s. 33) možné charakterizovat jako terapeutické a zdravotně preventivní aktivity, které jsou obvykle vykonávány pod odborným dozorem. Aby mohla tato forma cestovního ruchu fungovat, musí na daném území existovat léčivý přírodní zdroj, kterým je zpravidla klima, plyn nebo voda. Lázeňská léčba je obvykle spojována s léčbou s léky a také s rehabilitací. Vzhledem k převládajícímu životnímu stylu začínají lidé více pečovat o své zdraví, a také se více věnují regeneraci. Zlepšování zdravotního stavu klientů různých léčebných zařízení probíhá prostřednictvím sestavy relaxačních programů, zdravotní terapie a zdravotních služeb, tělesných cvičení, změny životosprávy atd. (Syrovátková, 2013, s. 33)

Kongresový a incentivní cestovní ruch – do této skupiny řadíme obchodní cestovní ruch, kongresový cestovní ruch, incentivní cestovní ruch. V případě kongresového cestovního ruchu se jedná o specifickou formu realizovanou na základě motivu jeho účastníka. Účastníci jsou podněcováni k setkávání se s odborníky na kongresech, konferencích, sympoziích aj. (Vystoupil a kol., 2011, s. 105-114). Incentivní turistikou rozumíme cestu, na kterou se zaměstnanec nebo tým pracovníků vydává za účelem odpočinku nebo poznání. Takovýto druh cesty zajišťuje zpravidla zaměstnavatel, jako projev díku a za odvedené pracovní výkony zaměstnanců nebo jejich skupin, vedoucí k ziskům firmy. (Efektivní podnikání, 2017)

1.1.4 Současné trendy a typické produkty v oblasti cestovního ruchu

Hlavní podmínkou rozvoje cestovního ruchu je jeho rozmanitost nebo-li dohromady diverzita prostředí. Jinými slovy, lidé se rozhodli cestovat, aby bourali zavedené stereotypy a zároveň viděli nebo zažili něco nového. Cestovní ruch se tak neustále vyvíjí, nabídka roste a zároveň se stále objevují nové trendy v této oblasti. Evropskou komisí bylo definováno v roce 2003 deset základních trendů, prostřednictvím kterých bude do budoucna cestovní ruch ovlivněn. K těmto faktorům náleží demografie, zdraví, volný čas, vzdělání,

jistota a bezpečí, doprava, udržitelný rozvoj, zkušenosti s cestováním, životní styl a informační technologie. Po letech je více než zřetelné, že dochází k naplňování těchto trendů, a že jejich platnost nezanikla. (Kotíková, 2013, s. 25-27)

Kotíková (2013, s. 25) tvrdí, že se nové trendy týkají řady oblastí. Jako hlavní trend zmiňuje autorka možnost cestování do států jako Severní Korea, Libye či Kuba, které byly dříve zakázanými destinacemi pro americké turisty. Ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku bylo zaznamenáno značné zapůsobení společnosti Tingo, využívající politiku storna a kompenzací, s cílem poskytnout zákazníkům tu nejlepší nabídku hotelů za přijatelné ceny. Nemalý vliv na cestovní ruch je pozorován ze strany skupiny BRIC, kdy návštěvníci z Brazílie, Ruska, Indie a Číny přijíždí do evropských měst se záměrem nákupu luxusního zboží předních světových značek. (Kotíková, 2013, s. 25)

Novým a opodstatněným trendem je také využívání nových technologií, kde lze hovořit o „chytrých televizích“, které budou spojovat televizi, internet a společenská média, a díky kterým dojde k nalezení příležitostí pro rozvoj značek a produktů v oblasti turismu. Nevídanou novinkou v cestování je tzv. digitální detox, kdy se toto dílo stává předmětem skutečnosti, že spotřebitelé se stávají čím dále závislejšími na elektronických zařízeních. Hotely tak poskytují speciální tzv. digitální detoxikační dovolené, aby se zákazníci zrelaxovali a odstranili tento druh stresu. Jako další trendy je možno jmenovat rezervace ubytování „last minute“ pomocí mobilních telefonů, zdokonalování transparentnosti cen, stále rostoucí nabídku služeb na letištích, zájem o kulinářský cestovní ruch, digitální mapy a další aplikace jako důležitý zdroj informací, cenově dostupné designové hotely nebo odstraňování rozdílů mezi služebními cestami a volnočasovými cestami. (Kotíková, 2013, s. 25-26)

Mezi nové produkty z hlediska vývoje cestovního ruchu patří v první řadě gastronomický cestovní ruch zvaný také gurmánský či kulinářský. Syrovátková (2013, s. 35) sděluje, že hlavním stimulem je požitek z konzumace a poznávání cizích kultur, stravovacích tradic a způsobů stolování. Typickým dílem se tak stává zážitková gastronomie, spojující činnosti jako návštěvu restaurací, účast na pivních slavnostech, rybářské lodní vyjížďky nebo prohlídky ve výrobnách potravin. V moderní společnosti napomáhá gastroturistice také rozvoj ekofaremu a agrofaremu, které jsou zaměřeny na lokální speciality a biovýrobky vlastní výroby. Zajímavé je také doplnění ochutnávky pokrmů o související podmínky, poutavé pro turisty, kterými mohou být např. ukázky tradičních postupů zpracování ovocnářských a zemědělských produktů, výroba potravin a jejich následný prodej

atd. Zajímavě se tak mohou jevit návštěvy technických památek spojené s představením jejich hlavních funkcí, kdy hovoříme zejména o sušárnách, palírnách, vodných a větrných mlýnech aj. (Syravátková, 2013, s. 35)

Dalším produktem je zdravotní či léčebný cestovní ruch tzv. health tourism, medical tourism and spa tourism. Zdravotní cestovní ruch je podle Kotíkové (2013, s. 56) pokládán za „*cestování a pobyt v lokalitě nebo mimo lokalitu bydliště, nejčastěji v zahraničí, kdy je hlavním cílem návštěvy provedení plánovaného léčebného zákroku či péče*“ (Kotíková, 2013, s. 56). V rámci zdravotního cestovního ruchu jsou realizovány zejména zákroky jako plastická a kosmetická chirurgie, léčba neplodnosti, kardiochirurgie, stomatologie, ortopedická a oční chirurgie nebo diagnostika a vyšetření. Naopak lázeňský cestovní ruch je zaměřen na relaxaci a léčbu organismu pomocí vodních procedur, jakými jsou minerální či termální bazény, parní lázně a sauny. Do tohoto typu spadá také terapeutická a léčebná péče, která je zabezpečována zařízeními, náležejícími do systému zdravotní péče. Financování lázeňských pobytů existuje v České republice na principu komplexní, příspěvkové či samoplátecké lázeňské péče. (Kotíková, 2013, s. 53-60)

Dobrodružný cestovní ruch popisuje Syrovátková (2013, s. 78) jako složku sportovního cestovního ruchu, ale dodává, že se zřetelem k jeho dynamickému rozvoji v posledních letech bývá řazen jako specifická forma. Dělí se na tvrdý a měkký dobrodružný cestovní ruch. Tvrdý dobrodružný cestovní ruch je dále rozdělen na aktivní a pasivní dobrodružný cestovní ruch. Při aktivním dobrodružném cestovním ruchu jsou zásadním předpokladem zejména schopnosti k jeho uskutečňování, a lze se do něj začlenit aktivity raftingu na nebezpečných řekách nebo horolezecké výstupy na velehory světa. Pasivní dobrodružný cestovní ruch je naproti tomu charakteristický aktivitami bungee-jumpingu nebo tandemovými seskoky padákem. Měkký dobrodružný cestovní ruch je znázorňován činnostmi, které jsou méně náročné po fyzické stránce. K takovým náleží ekologický, kulturní a vzdělávací exkurze do odlehlých částí světa, kdy k nim lze zařadit aktivity jako pozorování safari v Africe. (Syravátková, 2013, s. 78)

Temný cestovní ruch tzv. Dark tourism vymezuje Kotíková (2013, s. 79) jako cestování mimo obvyklou lokalitu za účelem návštěvy míst, atraktivit a aktivit souvisejících se smrtí, neštěstím, utrpením, smutkem či strachem. Takovéto lokality jsou často navštěvovány turisty s motivem uctění památky zesnulých, vzdělání nebo poznání, zábavy nebo hry či osobního prožitku ohrožení nebo strachu (Kotíková, 2013, s. 79-80). Syrovátková (2013, s. 64) podotýká, že se k navštěvovaným cílům řadí místa katastrof, hrady a bojiště.

Velmi často jsou tak navštěvovány lokality popravíšť, koncentračních táborů, židovských hřbitovů nebo památníků válečných střetů. S ohledem na specifickou formu takového cestovního ruchu nesestavují cestovní kanceláře doposud zájezdy zaměřené výhradně na dark tourism, a návštěva takového místa tak stále zůstává pouze doplňkovou nabídkou zájezdu.

Dalším produktem cestovního ruchu je Event tourism. Ten Kotíková (2013, s. 93) definuje jako rozvoj faktorů budujících image destinací a jejich atraktivit, založených na systematickém plánování, kam spadají účastníci cestovního ruchu, podnícení k návštěvě události mimo jejich bydliště (2013, s. 93). Z hlediska obsahové klasifikace je rozlišováno mezi eventy kulturními, sportovními, přírodními, náboženskými, společenskými a zábavními, eventy orientovanými na lokální tradice, zvyky a historii a mezi specifickými eventy, zahrnujícími např. kongresy, veletrhy, konference aj. (Kotíková, 2013, s. 93-94)

Syrovátková (2013, s. 68) vidí rozvoj filmového cestovního ruchu ve skutečnosti, že stále více návštěvníků směřuje v dnešní době do lokalit, které se objevily v úspěšných filmech nebo televizních seriálech. Kotíková (2013, s. 133) dodává, že filmovou destinací může být nejen místo, kde se film natáčel, ale také místo, kde se film odehrává. Mimo to filmový turismus zahrnuje i filmová studia, muzea, výstavy, filmové festivaly a přehlídky, premiéry a podobné zajímavosti spojené s filmem.

1.1.5 Cestovní ruch a jeho úloha v regionálním rozvoji

Cestovní ruch je důležitým faktorem ekonomické prosperity nejen na národní úrovni, ale má také své opodstatnění v regionech, a to zejména při rozvoji venkovských a příhraničních oblastí. Cestovní ruch je dnes jednou z eventualit, jak obnovit venkovský prostor a redukovat možnost vysídlení venkova. Podle Šímkové (2015, s. 13) je cestovní ruch ve venkovských oblastech zdrojem dodatečných příjmů, formuje nová pracovní místa, značně napomáhá k vylepšení kvality života a k ustálení venkovského obyvatelstva (Šímková, 2015, s. 12-13). Proti tomuto tvrzení vystupují Franke a kolektiv (2012, s. 12), kteří tvrdí, že cestovní ruch je sice mnohdy uváděn jako selektivní motor ekonomického rozvoje, to zejména v regionálním měřítku, ale bývá nepřesně označován jako lék pro řešení problémů s nezaměstnaností, z důvodu velké flexibility oboru a poměrně levné pracovní síly. Proto je v mnoha zemích politika veřejné podpory cestovního ruchu odůvodněna,

kromě jiného, vytvářením nových pracovních míst, a tedy řešením problému nezaměstnanosti v problémových a periferních oblastech. (Franke a kol., 2012, s. 12)

Lednický (2011, s. 36) uvádí, že venkov, jakožto rekreační zóna dovoluje vykonávání různých rekreačních činností a stává se atraktivní lokalitou pro účastníky cestovního ruchu. Nelze však ani přehlížet skutečnost, že jsou venkovská území prostředím pro důležité činnosti, jakými jsou zemědělství a lesnictví, vedle kterých existují také doprovázející aktivity cestovního ruchu jako rybářství, lovecké činnosti, agroturistika, ekoturistika aj. Je tedy více než zřejmé že dříve výsadní výrobní schopnosti venkovské krajiny jsou nyní stále více zaměňovány jinými funkcemi, v rámci kterých na svém významu nabývá úloha rekreace a poznávání pomocí cestovního ruchu. (Lednický, 2011, s. 36)

Šimková (2015, s. 13) dodává, že mnoho přístupů pojednávajících o rozvoji venkova je založeno na optimistických postojích, které zdůrazňují ekonomické přínosy, jako jsou přísun kapitálu, hospodářský rozvoj na místní úrovni, vytváření pracovních míst, rozvoj infrastruktury atd. K otázce rozvoje venkova je zapotřebí nahlížet v širších souvislostech. Aktivity rozvoje by měly vykazovat rysy udržitelnosti, resp. odpovědnosti vůči místní komunitě i lokalitě. V této spojitosti se lze setkat s pojmem „multifunkční venkov“. Je zapotřebí přistupovat k rozvoji venkova z hlediska multidisciplinárního a brát v úvahu koncepty jako integrované využívání místních zdrojů, zejména zemědělství, cestovní ruch, venkovské tradice a zvyklosti či řemeslnou výrobu. Dále je třeba brát ohled na rozvoj zdola nahoru tzv. bottom-up, na podkladě aktivní účasti lokální komunity a institucionální kooperace mezi aktéry. Důraz je kladen také na endogenní rozvoj a na rozvoj teritoriální, který dává do popředí území jako základní element rozvoje a podmínku konkurenceschopnosti regionu. Cestovní ruch přináší značné příjmy pro podnikatele i pro region, podporuje zvyklosti, folklór a tradice, představuje život na venkově a v neposlední řadě seznamuje s kulturním dědictvím daného regionu. Jeho provádění tak vede k aktivnímu užívání prostředí venkova, k ochraně životního prostředí, ochraně historického a kulturního potenciálu lokality a posílení gastronomických tradic. (Šimková, 2015, s. 13-14)

Rozsah, podstata a nabízené produkty cestovního ruchu v regionu jsou dány řadou faktorů, kdy hlavními jsou lokalizační a realizační předpoklady regionu a kvalita marketingu, který je schopen dané předpoklady prodávat. Regiony je možné rozdělit do dvou skupin podle vlivu cestovního ruchu na ekonomiku regionu. V první řadě jde o regiony, ve kterých je cestovní ruch dlouhodobě profilujícím oborem ekonomické činnosti,

kdy příkladem mohou být lázeňské regiony. Ve druhém případě jde o regiony, ve kterých je cestovní ruch doplňkovým oborem ekonomické činnosti, a do této skupiny řadíme většinu regionů v České republice. (Franke a kol., 2012, s. 12)

1.1.6 Dopady cestovního ruchu a udržitelný rozvoj

Aktivity cestovního ruchu mají vliv na rozvoj cestovního ruchu, avšak je třeba podotknout, že turismus jako jedna z lidských činností významně přispívá ke změnám v životním prostředí. Takovéto změny nejsou pouze fyzickými, ale také kulturními a psychickými, a to se též dotýká využití a současně prevence přírodního a kulturního potenciálu oblasti. Kulturní dědictví a přírodní zdroje jsou jakožto nejcennější hodnoty cestovního ruchu k dispozici každému jedinci. Hlavním problémem však zůstává, že škody na těchto hodnotách jsou často nezvratné. Šimková (2013) upozorňuje, že navzdory obecnému vnímání cestovního ruchu jako velmi přínosného odvětví může jeho masivní rozšíření společně s nekoordinovaným a neefektivním řízením snadno vyvážit pozitivní dopady nad negativními. Destinace jsou často negativně ovlivněny činnostmi cestovního ruchu, když počty návštěvníků převýší únosnou hranici a výsledkem se tak stává ztráta schopnosti akumulovat jejich nadměrné užívání, což vede k devastaci, degradaci a kolapsu cestovního ruchu. Masový cestovní ruch reprezentuje velmi významné odvětví, které velmi sofistikovaně operuje s lidským kontaktem a zkušenostmi, a je také hnací silou globalizace odstraňováním specifických rysů nebo jedinečností produktu. Skutečnost je však odlišná, jelikož subjekty, které se zabývají cestovním ruchem, jako podniky, agentury cestovního ruchu, či neziskové organizace, mají tendenci vnímat cestovní ruch jako hospodářsko-geografickou činnost. Velmi často nemusí být viditelné sociální problémy např. skutečnost, že aktivity cestovního ruchu odrážejí charakter, hodnoty, postoj a životní styl návštěvníků, a právě ti často zapomínají, že cestovní ruch souvisí se stýkáním se s lidmi, což může vést ke konfliktům mezi samotnými návštěvníky nebo stejně tak mezi návštěvníky a místními obyvateli destinace. (Šimková, 2013, s. 14-16)

Tyto konflikty mohou skončit nežádoucím chováním nebo aktivitami návštěvníků což způsobí negativní efekty jako eroze půdy, vodní znečištění, hluk, odpad, snížení rozmanitosti fauny a flóry a estetickou degradaci. Další nežádoucí vlivy mohou být spojeny se socio-kulturními změnami oblasti. Z hlediska vystavení různým lidským kulturám dochází k ignoraci etických norem, což může vést až ke ztrátě tradice, životního stylu a sociálního stresu místních obyvatel. (Šimková, 2013, s. 16)

Houška (2014, s. 7) vymezuje potřebu udržitelného cestovního ruchu v regionech jako rozvoj založený na takovém řízení činností a zdrojů cestovního ruchu k satisfakci nyníšších i budoucích sociálních, ekonomických a zážitkových potřeb příchozích i rezidentů s udržení biodiverzity, kulturní integrity, vazeb a procesů v ekosystémech, a prohlubování systému životních hodnot návštěvníků i obyvatel regionu. Elementy udržitelnosti cestovního ruchu, na základě vymezení UNWTO, se tak stávají nehmotné, tradiční, kulturní a náboženské dědictví, politiky, nástroje, kvalita a praxe udržitelného cestovního ruchu nebo rozvoj udržitelného cestovního ruchu v místech světového kulturního dědictví. (Houška, 2014, s. 7)

V souvislosti s problematikou udržitelného rozvoje je třeba zmínit také roli Místní Agendy 21, která ztělesňuje převedení problémových okruhů, dohodnutých na konferenci OSN v Rio de Janeiro do jasných relací se situací a životním prostředím v konkrétním regionu, obci a místě. Odpovědi k řešení místní problémů mají v rukou občané, žijící v dané lokalitě, a stalo se tak cílem zapojit je do řešení jednotlivých problémů tak, aby se kvalita životního prostředí i života individua zdokonalila. Jedná se tedy o úroveň společenské satisfakce, při které občané, podnikatelé, státní správa a samospráva kooperují při řešení problémů. Do procesu místní Agendy 21 tak spadají aktivity, jakými jsou péče o krajinu, obnova památek, udržitelný cestovní ruch, obnovování a zachovávání řemesel a zvyklostí, kulturní a společenské akce – jarmarky, poutě, slavnosti, kooperace s médii při poučení veřejnosti nebo programy konzultací vedoucí k vytvoření strategického záměru rozvoje místa. (Houška, 2014, s. 10-11)

1.1.7 Služby v cestovním ruchu

V rámci účasti na cestovním ruchu dochází k uspokojování potřeb souvisejících s cestováním a pobytem mimo obvyklou lokalitu, a to zpravidla ve volném čase, s cílem získání zážitků nebo zkušeností, spojených s relaxací, zábavou, sportovním nebo kulturním vyžitím. Účastník v tomto smyslu touží po uspokojování svých potřeb, kdy tyto lze chápat jako pocit nedostatku něčeho, co je pro člověka důležité a zároveň vede jedince k určitému chování. V oblasti cestovního ruchu je pojednáváno jak o potřebách primárních, tak sekundárních. V rámci primární potřeby tak je možno uvést potřebu sportovního vyžití nebo poznávání kulturních či historických památek, sekundární potřeba je spojena s potřebou stravování, ubytování aj. Tyto potřeby jsou uspokojovány pomocí volných statků, veřejných statků, zboží a služeb. Službou je chápán ekonomický statek, nehmotné

povahy, v rámci kterého existuje souhra mezi poskytnutím této služby s její spotřebou, a kdy lze tuto službu charakterizovat její pomíjivostí. (Orieška, 2010, s. 7-9)

Služby v cestovním ruchu jsou typické svým mnohooborovým charakterem, ať již informačním, ubytovacím, dopravním, sportovně-rekreačním, stravovacím atd., a je tedy nezbytné takové služby zprostředkovat zákazníkovi. Mezi zprostředkovatele služeb cestovního ruchu patří především cestovní kanceláře a cestovní agentury. V rámci cestovních kanceláří jde o organizování služeb do tzv. balíčků služeb, které jsou nabízeny klientům. Poptávka po službách je odvíjena od řady faktorů, zejména od ekonomických, sociálních, psychologických, demografických aj., k níž je připojena otázka sezónnosti, která má neobvykle velký vliv na poptávku. Nabídka je tak postupně přizpůsobována dynamické poptávce. Dalším nezbytným faktorem v rámci poskytování služeb je nutnost informací a jejich kvalita, vycházející z požadavků klientů. Poskytovatelé, zprostředkovatelé a organizátoři služeb musí informace, média a propagaci zužitkovat takovým způsobem, aby nabídli a zpřístupnili kvalitní služby zákazníkům. Komunikace s klientem je proto zásadním marketingovým nástrojem v cestovním ruchu. (Orieška, 2010, s. 11-12)

Orieška (2010, s. 15) hodnotí služby v cestovním ruchu z hlediska dodavatelského a zprostředkovatelského. V rámci dodavatelských služeb jmenuje zejména služby ubytovací, dopravní, sportovně-rekreační, stravovací, lázeňské, průvodcovské a asistenční, animační, kulturně-společenské a služby cestovního ruchu. Za zprostředkovatelské služby označuje zvláště informační služby a dále služby cestovních kanceláří a agentur. Autor dále uvádí členění služeb v oblasti cestovního ruchu na služby ostatní, které jsou dále děleny na specializované služby pro cestovní ruch a na služby místní infrastruktury v cílové lokalitě. Do specializovaných služeb jsou zařazeny služby směnárenské, pojistné, informační služby a dále služby pasových a celních orgánů. Jako služby místní infrastruktury v cílové lokalitě jsou hodnoceny obchodní, komunální, policejní, záchranné, zdravotnické, poštovní a telekomunikační služby. (Orieška, 2010, s. 15)

1.2 Veřejné politiky a cestovní ruch

Politiku lze označit jako schopnost řídit stát případně jako správu veřejných záležitostí, kterými je vykonáván veřejný zájem. Jedná se o záměrnou podporu, která vede ke splnění vytyčených cílů. Holešinská (2012, s. 28) uvádí, že v cestovním ruchu je tato politika chápána jako „*souhrn metod a nástrojů, kterými stát a jeho orgány, tzv. nositelé, zasahují do rozvoje cestovního ruchu v zájmu naplnění stanovených cílů*“ (Holešinská, 2012,

s. 28). Jakýkoliv koncept vytváření veřejné politiky je závislý na určitých faktorech, a to konkrétně na kulturně-společenských a historických základech národa, institucionálním řízení státu a ideologiích, které ovlivňují uznávané hodnoty. Podle ekonomických teorií jsou přístupy k hospodářské politice a cestovnímu ruchu různé a závisí na hospodářsko-politické koncepci daného myšlenkového toku. Existují však i další faktory, ovlivňující tuto politiku. Holešinská (2012, s. 28) se odkazuje na Páskovou a Zelenku (2002), kteří vymezují faktory nejen ovlivňující trh cestovního ruchu, ale také faktory, ovlivňující přímo nabídku a poptávku cestovního ruchu. Z hlediska nabídky lze jmenovat především nabízený produkt, zdroje jako infrastrukturu, dostupnost a atraktivitu a faktory, jakými jsou politická a ekonomická situace, klimatické změny nebo přírodní katastrofy. S ohledem na poptávku jsou faktory cestovního ruchu tvořeny hlavně mobilitou, zahraničními vztahy, zdravotním, sociálním a vzdělávacím systémem, systémem dovolených a prázdnin, a tyto faktory jsou dále předurčovány demografickou situací, volným časem, příjmy, zdravotním stavem či vzděláním. (Holešinská, 2012, s. 28)

Ekonomická teorie shledává, že zákonitostí tržního mechanismu je formování ceny na základě střetu nabídky a poptávky. Dojde-li však k situaci, kdy trh nedokáže zajistit efektivní umístění zdrojů, nastává jeho selhání. Původem takového stavu jsou nedokonalosti trhu, tedy existence monopolu, nedokonalá konkurence, bariéry vstupu do odvětví, nedostatek informací a zejména externality a kolektivní statky, které jsou předpokladem existence veřejného sektoru. (Holešinská, 2012, s. 29)

1.2.1 Cíle a nástroje politiky cestovního ruchu

Cíle politiky cestovního ruchu by měly vykazovat jednotnost s cíli hospodářské politiky a zároveň by neměly být v rozepři s cíli jiných veřejných politik, které do této oblasti zasahují prostřednictvím svých aktivit. Podle Holešinské (2012, s. 37) je třeba při vymezení cílů dodržovat jejich dosažitelnost, sledovatelnost a měřitelnost. Autorka se dále odvolává na Klikovou a Kotlána (2003), kteří podotýkají, že „*volba nástrojů hospodářské politiky je jedno z nejdůležitějších hospodářsko-společenských rozhodnutí, a proto je třeba si vždy uvědomit, jaký vztah je mezi konkrétními cíli a nástroji navzájem*“ (Holešinská, 2012, s. 37). Z toho tedy vyplývá, že vhodně zvolené nástroje jsou nezbytným předpokladem k dosažení cílů. Z hlediska cestovního ruchu lze cíle rozdělit do tří skupin na ekonomické, environmentální a sociální. Tyto skupiny reprezentují oporu konceptu udržitelného cestovního ruchu, který si zakládá na rozvoji cestovního ruchu

v takovém rozsahu, aby současně využívané zdroje byly uchovány i pro budoucí generace. Nástroje politiky cestovního ruchu je možné segmentovat podle různých kritérií. Holešinská (2012, s. 37) se v tomto smyslu odkazuje Slaného a France (2003), kteří dělí nástroje hospodářské politiky podle úrovně působení na makro či mikro úroveň, podle charakteru vlivu tj. na přímé a nepřímé, podle způsobu ovlivňování na plošné či selektivní a podle oblasti působení tj. na měnové nebo fiskální. Autorka proti tomuto tvrzení vystupuje s odkazem na myšlenku autora Gonzálese (2004), který dělí nástroje politiky cestovního ruchu na komunikační, finanční a legislativní a institucionální nástroje, na programy a nástroje obecného plánování. Z výše uvedených nástrojů je patrné, že největší vliv na politiku cestovního mají nástroje ekonomické, které jsou nejlépe měřitelné a ke kterým se řadí granty, dotace, subvence, záruky za bankovní akreditivy, příp. bezúročné půjčky. Důležité jsou taktéž nástroje institucionální, spojené s organizací a řízením cestovního ruchu ve státě, nástroje administrativní, které jsou vymezeny svou regulativní úlohou, a v neposlední řadě i nástroje strategického plánování, které uvádí opatření tj. jakým způsobem se má politika cestovního ruchu ubírat k dosažení stanovených cílů. (Holešinská, 2012, s. 37-38)

1.2.2 Podpůrné organizace v oblasti cestovního ruchu

Cestovní ruch je označen jako prostorový úkaz, odrážený v politice cestovního ruchu. Tato politika se odehrává na několika úrovních, a to konkrétně na úrovni mezinárodní, národní, regionální a lokální. Každá z těchto úrovní má své zvláštnosti, které jsou odráženy v zaměření cestovního ruchu. Státní organizace si kladou za cíl zajistit nejlepší uspokojení potřeb cestovního ruchu pro všechny účastníky, kdy k tomuto účelu využívají přímých a nepřímých nástrojů tj. nástrojů územního plánování a hospodářské politiky. S ohledem na přímé nástroje zajišťují státní organizace vzdělávání v oblasti cestovního ruchu, příspěvky destinačním společnostem, investiční pobídky aj. Regionální organizace mají jako svůj cíl vytyčeno zejména využití cestovního ruchu jako podmínky zvyšující zaměstnanost a celkový rozvoj daného území. Zároveň jde o posílení postavení kulturních a přírodních předpokladů, což má být promítnuto v kvalitě života obyvatel. V rámci přímých nástrojů tak regiony využívají přidělování příspěvků destinačním společnostem příp. přidělování příspěvků napomáhající k rozvoji hospodářství a nástroje vzdělávání. Nepřímými nástroji v regionech jsou naopak nástroje územního plánování a dopravní politiky. Lokálním úrovním je kladeno za cíl zvýšení počtu přenocování a tím dosažení růstu podílu v regionu, zároveň je zde zájem o udržení kvality služeb a stabilnosti hostů. V rámci

lokálních úrovní jsou jako nástroje politiky cestovního ruchu v lokalitě využívány koncese a licence na aktivity v oblasti cestovního ruchu, základní infrastruktura, stavební politika a příspěvky na destinační společnosti. (Holešinská, 2012, s. 31-32)

United Nations World Tourism Organization

Světová organizace OSN je dnes vedoucí a věhlasnou mezinárodní organizací v oblasti cestovního ruchu. United Nations World Tourism Organization (dále jen UNWTO) slouží jednak jako celosvětové fórum pro řešení otázek strategie v cestovním ruchu a jako praktický zdroj know-how. Tato organizace shromažďuje na 200 států, včetně České republiky, a více než 350 přidružených členů, kteří jsou zastupiteli místních vlád, členy vzdělávacích institucí a společnostmi ze soukromé sféry, asociacemi cestovního ruchu aj. UNWTO je právně zabezpečena OSN a její podstatnou úlohou je podpora rozvoje odpovědného, udržitelného a univerzálně přístupného cestovního ruchu, podílejícího se na hospodářském rozvoji, míru, prosperitě a všeobecném respektu k základním svobodám a lidským právům. UNWTO zasahuje do řady činností, kdy je za její zásadní cíl pokládán transfer turistického know-how do rozvojových zemí. Projekty této organizace vychází ze strategie trvale udržitelného rozvoje. UNWTO je také proslulá průzkumy trhu a statistikami, kdy výzkum je jedním z nejdůležitějších přínosů organizace. Prostřednictvím výsledků monitorování bylo přispěno k nastavení mezinárodních standardů monitorování a vykazování cestovního ruchu, vypracování prognóz a zkoumání nových trendů a rovněž byl kvantifikován vliv cestovního ruchu na mezinárodní ekonomiku. Za dílčí cíl UNWTO je pokládán také rozvoj lidských zdrojů, kdy organizace přispívá k nastavení standardů vzdělávání v oblasti cestovního ruchu, nabízí semináře a kurzy distančního vzdělávání a aplikované kurzy pro oficiální představitele oblasti cestovního ruchu z členských zemí. UNWTO se také zasazuje o regionální činnosti, kdy každému regionu světa poskytne zástupce pro daný region. Zástupci se schází s vrcholnými představiteli pro cestovní ruch dané země, analyzují záležitosti, hledají řešení nebo o daných záležitostech pořádají konference, kde si aktéři vyměňují zkušenosti a kooperují na dosažení společných cílů. (Goeldner a Ritchie, 2014, s. 80-82)

Státní organizace cestovního ruchu v České republice

V rámci státních organizací cestovního ruchu lze na prvním místě zmínit Ministerstvo pro místní rozvoj, které je koordinačním a metodickým orgánem pro subjekty působící v oblasti cestovního ruchu. Za důležitý nástroj pro aktivity tohoto ministerstva v oblasti

cestovního ruchu je pokládána Koncepcí státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014-2020, kterou lze prezentovat jako střednědobý strategický dokument, vystupující z rozvojových možností cestovního ruchu v ČR. Ministerstvu je kladeno za cíl zejména využití legislativních nástrojů při vytváření předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu, stanovení zřetelných pravidel pro ochranu spotřebitele a pravidel pro provoz cestovních kanceláří a agentur. Ministerstvo je také zapojeno v činnostech mezinárodních organizací v oblasti cestovního ruchu a tyto aktivity zveřejňuje na odborných veletrzích a konferencích. V neposlední řadě vykonává projekty financované prostřednictvím strukturálních fondů EU, které si kladou za cíl přispění k rozvoji cestovního ruchu v České republice. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, © 2012e)

Druhou organizací v oblasti cestovního ruchu je Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism, díky které je Česká republika představována jako zajímavá turistická destinace nejen na domácím trhu, ale také v zahraničí. Agentura CzechTourism je státní příspěvkovou organizací, kdy jejím zřizovatelem je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, a která vyvíjí aktivity v souladu s cíli zřizovatele, platným statutem a zřizovací listinou. Jako základní cíl této agentury je definována propagace cestovního ruchu, kdy k dosažení tohoto cíle plní CzechTourism v koordinaci s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR dané úkoly. Tyto úkoly spočívají v koordinaci činností v oblasti cestovního ruchu, mediální prezentaci České republiky, a to jak odvětví cestovního ruchu, tak agentury CzechTourism, destinačním marketingu, informační podpoře cestovního ruchu, ekonomickém a administrativním zabezpečení agentury a v neposlední řadě ve výzkumné a vzdělávací činnosti. CzechTourism je zaúkolována také spoluprací s regiony a tato spolupráce spadá do dvou rovin, kdy v první rovině komunikuje CzechTourism s jednotlivými turistickými regiony, ve druhé hraje CzechTourism roli zprostředkovatele dorozumívání se s městy, obcemi, turistickými oblastmi a soukromými subjekty. K základní komunikaci s regiony neodmyslitelně patří pravidelná setkávání s regionálními partnery, na kterých jsou projednávány současné problémy cestovního ruchu v regionech, kde je kladen důraz na nalezení východisek, a to na základě výměny zkušeností. Společným cílem všech aktérů cestovního ruchu je nastavení kooperace mezi všemi subjekty cestovního ruchu a podpora úsilí při vylepšování atraktivity České republiky jako kvalitní turistické destinace. (CzechTourism, © 2017)

Místní akční skupiny

Místní akční skupina (dále MAS) je nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské oblasti a veřejné správy, zejména institucí veřejné moci, obcí a svazků obcí. Tato složka je považována za nezávislou na politickém rozhodování a za její hlavní úkol je pokládána spolupráce na rozvoji venkova, zemědělství a čerpání veřejné podpory pro daný region z Evropské unie a národních programů, a to prostřednictvím metody LEADER. Účelem MAS je zvyšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. Z hlediska územní působnosti se MAS rozkládají na území s 10 000 až 100 000 obyvateli, v případě měst pak na území s maximálním počtem 25 000 obyvatel. Územ působnosti MAS je ucelené, bez separovaných územních celků, a důležitou podmínkou je skutečnost, že jedna obec může náležet do územní působnosti pouze jedné MAS. Metoda LEADER byla ustanovena na zásadě zdola nahoru, kdy by všechny návrhy a projekty měly vycházet z úvah a iniciativ lokálních venkovských subjektů a občanů. Vše je tedy činěno zdola, nikoliv prostřednictvím pokynů krajů, státu nebo evropskou politickou mocí shora. Při zapojení co nejvyššího počtu subjektů v regionu dochází k lepšímu rozšiřování myšlenek a současně je zajištěna transparentnost působení MAS. (NS MAS České republiky, © 2017)

Přístup metody LEADER je stanoven v článku 61 Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a obsahuje následující prvky

- 1. „strategie místního rozvoje podle jednotlivých oblastí, určené pro řádně vymezená subregionální venkovská území;*
- 2. partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem na místní úrovni;*
- 3. přístup zdola spojený s tím, že rozhodovací pravomoc týkající se vypracování a provádění strategií místního rozvoje náleží místním akčním skupinám;*
- 4. víceodvětvové navrhování a provádění strategie založené na součinnosti mezi subjekty a projekty z různých odvětví místního hospodářství;*
- 5. uplatňování inovačních přístupů;*
- 6. provádění projektů spolupráce;*
- 7. vytváření sítí místních partnerství“.*

(MAS Partnerství venkova, 2017)

2. DESTINAČNÍ MANAGEMENT A PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE V CESTOVNÍM RUCHU

Destinaci lze chápat zkoumat z řady hledisek. Z hlediska geografického se Holešinská (2012, s. 43) odkazuje na autorku Páskovou (2009), vymezující destinaci cestovního ruchu jako „*území celek, který se vyznačuje společným postupem při využívání potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu, sdílenou kapacitou území pro tento rozvoj, společným životním cyklem cestovního ruchu a jeho společnými tzv. destinačními procesy*“ (Holešinská, 2012, s. 43). V mezinárodních souvislostech je podle UNWTO destinace cestovního ruchu označena jako fyzická lokalita, ve které host přenocuje, a jejíž součástí jsou atraktivita a služby cestovního ruchu. Takováto destinace se vyznačuje administrativními a fyzickými hranicemi, v rámci kterých je určen rozsah řízení, percepce a renomé, které se podílí na vytváření destinační konkurenceschopnosti. V daném teritoriu jsou sdružováni aktéři, kam přísluší i místní obyvatelé, a je formována síť pro větší destinace. (Holešinská, 2012, s. 43)

2.1 Vymezení destinace

Nejdl (2011, s. 51) uvádí, jako neopomenutelné a zásadní charakteristiky, tvořící základ destinace zejména definici z pohledu návštěvníka, který si danou lokalitu vybírá, dále že se jedná o zeměpisně vymezené teritorium – rezort, místo, region, stát, a že daná destinace musí být opatřena atraktivitami a množstvím zařízení, poskytujících služby pro uspokojení potřeb hosta. Účastník rozhoduje na základě své volby o tom, která lokalita je či není destinací. Záleží tedy na jeho vnímání, potřebách a informovanosti o daném místě a je tedy znatelná přímá vazba mezi potřebou hosta a určitým prostorem. Vytváření destinace je proces, při kterém vznikají jak produkty, tak je působeno na poptávku, takovým způsobem, aby pozitivně vystupovala při rozhodování o uznání lokality jako destinace. Z hlediska vytváření destinace se tedy jedná ze strany nabídky o aktivní marketingový proces. Nejdl (2011, s. 52) dodává, že „*pokud si segment poptávky nabízené území vybere za cíl své cesty, stává se destinací, pokud si jej nevybere, destinací není, a to do doby než bude vybráno jiným segmentem poptávky.*“ (Nejdl, 2011, s. 51-52)

Destinace je chápána jako geografický prostor, který nerespektuje administrativní či politické hranice. Specifika takového prostoru jsou kvalitní personál, nezávislost na politických hranicích a prvotních požadavků lokality destinace a minimální jednodlost území,

zejména vlastní značka blízkost produktů. Destinaci lze považovat zároveň za fyzickou jednotku, která představuje konkrétní lokalitu s fyzickými profily, přírodními a vytvořenými atraktivitami, reliéfem krajiny a administrativně-organizační vybaveností. Zároveň je destinace spojena s jasnou mentální konstrukcí, tedy ideou v myslích potenciálních i skutečných hostů destinace, která je vytvářena prostřednictvím získaných nebo zprostředkovaných informací ovlivněných minulostí, a dále s mýty a zážitky spojenými s územím. (Nejdl, 2011, s. 59-63)

2.2 Pojem a funkce destinačního managementu

Nyní je zapotřebí definovat blíže management cestovního ruchu. Jedná se o vědní disciplínu, přejímající poznatky z klasické vědy o řízení, které jsou dále praktikovány v oblasti cestovního ruchu. Je však třeba brát v potaz jisté zvláštnosti, které s sebou cestovní ruch jako socioekonomický a zejména komplexní fenomén přináší. V tomto kontextu lze pojmu management nejlépe přiřadit význam řídicí aktivity, která je synonymem destinačního managementu. Definice destinačního managementu se liší. Holešinská (2012, s. 47) se v tomto ohledu odkazuje na Srba (2003), který označuje destinační management „jako systém řízení a organizaci cestovního ruchu v turistické destinaci, založený na spolupráci poskytovatelů služeb“ (Holešinská, 2012, s. 47). V rámci nejčastěji užívané definice destinačního managementu se však Holešinská (2012, s. 47) odvolává na Páskovou a Zelenku (2002), kteří uvádí, že se jedná souhrn nástrojů, opatření a technik užívaných při koordinovaném plánování, komunikaci, organizaci, rozhodovacím procesu a usměrňování cestovního ruchu v dané lokalitě. (Holešinská, 2012, s. 45-47)

Z hlediska funkcí destinačního managementu je rozlišována funkce plánovací, funkce nabídky, zastupování zájmů a marketingová funkce. Plánovací funkce je vymezena faktem, kdy je produkt cestovního ruchu složen z dílčích produktů a služeb, které je zapotřebí vzájemně sjednotit. S ohledem na tuto funkci je úkolem destinačních společností především stanovování strategií, týkajících se získání tržního postavení, kooperace s partnery a působení na vymezení turistických cílů v destinaci, průběžná analýza postavení konkurence a v neposlední řadě plnění stanovené strategie prostřednictvím aktivního užívání nástrojů řízení inovací a změn. Funkci nabídky je možno odvodit od skutečnosti, že neoddělitelnou součástí produktu cestovního ruchu jsou veřejné statky, které nejsou pro soukromé subjekty dostatečně finančně lákavé. Avšak u některých služeb tohoto charakteru je možná platba za jejich užívání, která však nestačí k pokrytí nákladů a tento záměr

by patrně negativně ovlivnil renomé destinace. Destinační společnosti z tohoto hlediska plní úkoly kontroly kvality, zajišťování veřejných služeb a produktů, pro které neplatí princip vyloučitelnosti, vytváření nových produktů a koordinace nabídky v destinaci spojené s tvorbou nabídkových balíčků. Funkce zastupování zájmů vychází z faktu, že se cestovní ruch podílí na vytváření negativních efektů. Pozitivní hospodářské efekty jsou spojeny s tvorbou pracovních míst, se společenskými efekty zahrnujícími udržení počtu obyvatel, a efekty ekologickými, které souvisí s obhospodařováním ploch. Negativní efekty působí v oblasti životního prostředí, jeho znečištěním, hlukem a emisemi a působí rovněž ve společenské oblasti v souvislosti se ztrátou kultury nebo negativním postojem vůči turistům. Z těchto důvodů je třeba skloubit jak zájmy veřejnosti, tak poskytovatelů nabídky cestovního ruchu. Úkolem destinačních společností je v tomto ohledu plnění funkce koordinace zájmů jednotlivých aktérů cestovního ruchu, obhajování zájmů turistů vůči veřejnosti a zvyšování senzibility obyvatelstva pro oblast cestovního ruchu. (Holešinská, 2012, s. 53-54)

Podle Holešinské (2012) souvisí marketingová funkce s charakteristikami, jako jsou nehmataelnost a abstraktnost služeb v cestovním ruchu. Tyto vlastnosti jsou spojeny s kvalitou poskytovaných služeb v destinaci, kdy zákazník zjišťuje možnosti záruk, které by redukovaly jeho pochybnosti. Takovou garancí může být brand destinace. Podstata destinačního marketingu je založena na spojení služeb poskytovatelů v destinaci takovým způsobem, aby došlo k formování společné nabídky. Z toho důvodu je úlohou destinačních společností zejména péče o renomé a brand destinace, zpracování marketingové strategie destinace, reklama, PR, rezervační systémy a podpora prodeje a v neposlední řadě také zvýšení komplexní informovanosti potenciálních klientů se zabezpečením kvality produktu cestovního ruchu (Holešinská, 2012, s. 54). Palatková a Zichová (2011) dodávají, že v rámci marketingového řízení destinace jde zejména o sladění aktivit a procesů subjektů v rámci dané destinace, které vedou k jejímu „prodeji“, tedy tvorbě produktů, jejich šíření a distribuci, a to všechno ve spolupráci veřejného a soukromého sektoru. Záměrem marketingového řízení destinace je zapůsobení na domácí i zahraniční poptávku s cílem maximalizace pozitivních efektů a současně redukcí efektů nežádoucích. Poptávku po dané destinaci je možné ovlivnit uplatněním jednotlivých fází marketingového řízení destinace, a to především průzkumem, vytyčením cílů, strategickým marketingem, taktickým marketingem, zahrnujícím zvláště marketingový mix, provedením a kontrolou. (Palatková a Zichová, 2011, s. 175)

2.3 Proces řízení destinačního managementu

Problematika řízení cestovního ruchu v území neboli destinační management má dnes velmi důležité místo v cestovním ruchu. Jde o efektivní způsob řízení cestovního ruchu v regionech, kterým je odpovídáno na ustavičný tlak konkurenčního prostředí. Je cestou a strategií silných regionů, které se rozhodly koncentrovat síly pro společný rozvoj, aktivní prodej konkurenčních výhod a organizaci. Tímto způsobem dochází k formování destinací cestovního ruchu, které nabízí zákazníkovi řadu služeb na základě jeho volby, a to od procesu poskytování informací, zajištění rezervace přes průběh pobytu až po odjezd zákazníka z destinace. (Plzáková a Studnička, 2014, s. 44)

Destinace cestovního ruchu je vymežována z hlediska veřejného sektoru v souvislosti s financováním marketingových činností. Lokalita destinace musí mít k dispozici především moderní infrastrukturu pro trávení volného času. Pokud v destinaci nemohou být splněna technicko-administrativní kritéria, nemá význam formovat organizaci destinačního managementu. U takové destinace lze vyvinout specializovaný produkt cestovního ruchu nebo ji připojit k destinaci sousední. Posláním destinačního managementu je tak přivedení návštěvníků do destinace, jejich udržení v ní a současně jejich přesvědčení k návratu v pozdější době. Úspěch destinačního managementu spočívá nejen v partnerství veřejného a soukromého sektoru tzv. PPP, ale také na základních prvcích destinačního managementu. Takových prvků lze rozpoznat šest a jedná se o systém klíčových produktů, politiku značky, distribuční síť a kanály, systém řízení znalostí a kvality a organizace destinačního managementu DMO. (Plzáková a Studnička, 2014, s. 45)

Podle Plzákové a Studničky (2014, s. 58) lze přístupy k řízení destinačního managementu uchopit z mnoha hledisek. Organizačním hlediskem je odpovídáno na otázky jak, kým a za jakých podmínek je destinace řízena, organizována a financována. Za další hledisko lze pokládat samotnou myšlenku řízení destinace cestovního ruchu tzv. paradigmatické hledisko, které je podloženo komplexem předpokladů formujících rámec pro daný jev, tedy směřování, řízení a rozvoj destinace. Z tohoto hlediska dochází v posledních letech ke značnému vývoji přístupů k řízení destinace. Prvotním a základním přístupem je tedy samotné řízení destinace tzv. destination management, které dále přechází ke správě destinace tzv. destination governance až k novému přístupu vedení destinace tj. destination leadership. Nejnovější přístupy kladou důraz nejvíce na vedení destinace, kde je vyzdvižen prvek lidského faktoru. Předchozí přístupy byly hlavně zaměřeny na marketing,

management a správu destinace, což dovolovalo efektivnější řízení spojené s plánováním a marketingem destinací cestovního ruchu. Do popředí se tak dostaly procesy, struktury a destinace. Plzáková a Studnička (2014) se odkazují na Robbinse (2000), který definuje vedení jako „*schopnost ovlivnit jistou skupinu k dosažení cíle.*“ a Pechlanera a kolektivu (2014), kteří tvrdí, že vedení spojuje psychologický rozměr se skupinou sociálních a dynamických stránek lidské podstaty. Podstatou vedení destinace se tak stávají hodnoty, emoce a kreativita, a jde tedy o objevování nových příležitostí a využití jejich kladů. Rozdíl mezi destinačním managementem a správou destinace spočívá v tom, že destinační management je založen na společném organizování a plánování, což má účastníkovi přivodit výhody a příležitosti. Naopak správa směřuje k vzájemné interakci mezi aktéry v destinaci a nastavenými pravidly, jejich uplatňování a plnění. Oblast vedení destinace souvisí s tzv. vedením sítí. Jedná se o síť, která má spojovat lídry se společnými zájmy. Výsledkem takového spojení je růst vlivu, síly a účinnosti v ovlivňování a řízení destinace. K destinaci náleží také další aktéři, kteří nemusí být nebo nejsou zahrnuti v síti, a tak musí zachovávat rozhodnutí hlavních aktérů. (Plzáková a Studnička, 2014, s. 58-59)

Základní rozdíl mezi správou a vedením destinace se opírá o to, že správa vyzdvihuje pravidla a organizaci jako koordinační mechanismus v destinacích a vedení směřuje k plnění cílů pomocí motivace a osobní vize. Organizační hledisko při řízení destinace cestovního ruchu je považováno za praktičtější. S ohledem na faktory ovlivňující výběr přístupu řízení destinace lze sledovat zejména ekonomicko-společenské subjekty, působící v destinaci, kdy je sledována jejich motivace k řízení, dostupné nástroje, míra vlivu a priority, s jakými k řízení přistupují. Vznik destinací může být založen buď na přirozeném vývoji, nebo na jednostranném rozhodnutí veřejného sektoru. Podle převahy přístupu lze hovořit o řízení destinace shora, zdola nebo o kombinovaném systému. Plzáková a Studnička (2014) se odvolávají na Palatkovou (2011), která tvrdí, že nejčastěji používaným přístupem řízení cestovního ruchu je přístup zdola, kdy dochází k vytváření institucí v systému cestovního ruchu a vztahů mezi nimi z iniciativy soukromého sektoru nebo veřejného sektoru na regionální i lokální úrovni. Naopak přístup shora je definován jako přístup k destinačnímu managementu, o jehož založení rozhoduje veřejná správa a zakladatelem se tak stává regionální vláda nebo samospráva. V České republice však dominuje přístup kombinovaný, kdy zakladateli organizací destinačního managementu jsou města či svazky obcí a měst, společně s podnikateli, profesními svazy, asociacemi a informačními centry. Výhodou tohoto přístupu je naplňování základních principů partnerství

(PPP), kdy vznikají společně nastavené cíle a strategie zástupců všech sektorů. Nevýhodou může být složitější komunikace a řízení, což s sebou přináší vyšší nároky na kvalitní nastavení aktivit a personální zabezpečení organizace destinačního managementu. (Plzánková a Studnička, 2014, s. 59-63)

2.3.1 Koncepty řízení destinací

Významným faktorem ovlivňujícím formu destinačního managementu je prostředí, ve kterém k řízení dochází, a jde tedy o ekonomické, politické, environmentální, legislativní prostředí. Rozlišujeme tak několik primárních konceptů, kterých může řízení v destinaci cestovního ruchu dosahovat. Prvním konceptem je tzv. tourism body, v českém jazyce nazývaný jako organizace či jednotka cestovního ruchu ve smyslu odboru cestovního ruchu na daném úřadu státní správy, krajském nebo městském úřadu. Za další koncept lze považovat tzv. DMO – organizaci destinačního managementu, která svou organizační strukturou koresponduje jak se zvolenou právní formou, tak s rozsahem aktivit, které zabezpečuje. Role této organizace je opřena zejména ve vytváření politiky, marketingu, plánování, tvorbu a rozvoj produktů, nastavování partnerské sítě a taktéž je organizací zajišťován růst profesionality v cestovním ruchu pomocí odborných školení a dalšího vzdělávání. Plzánková a Studnička (2014) se odkazují na Ritchieho a Crouche (2003), kteří identifikují mezi hlavními kompetencemi úspěšné organizace destinačního managementu dvě podstatné kompetence. První z nich je marketing související s vnější výkonností DMO, druhou kompetencí je řízení aktérů v destinaci, která je naopak spojena s výkonností vnitřní. Ukazatelem zdařilosti je poté kvalita návštěvníkových prožitků. (Plzánková a Studnička, 2014, s. 63-64)

Destinace cestovního ruchu potřebuje tedy DMO k tomu, aby dosáhla požadovaného úspěchu co nejúčinněji a současně s využitím nejracionálnější cesty. Dalším možným konceptem řízení v destinacích je tzv. klastr, který lze vymezit jako zeměpisně seskupené a vzájemně propojené instituce a firmy v určitém odvětví. Rozdílem oproti obvyklé DMO je nezbytnost existence výzkumné či vzdělávací instituce, která dokáže přinášet inovace. Inovace jsou nedílnou součástí klastru, a právě v tom spočívá rozdíl mezi klastrem a DMO. Rovněž zajímavým se předpokládá i koncept tzv. sítě, který lze v cestovním ruchu chápat jako vzájemně spojené nezávislé subjekty, s nízkou mírou institucionalizace, které sledují společný záměr. Pro zachování takovéto sítě je nezbytné nalézt osobu, která bude síť udržovat v činnosti, kdy se v takovém případě často jedná o nejmocnější

firmu v síti. V dnešní době tak vznikají celosvětové, národní i regionální sítě cestovního ruchu, jak z hlediska územního, tak z hlediska zaměření, kdy je možné jako příklad uvést Creative Tourism Network, jako celosvětovou síť, založenou v roce 2010. V sítích ale také mohou být vytvářeny negativní projevy jako např. prosazování zájmů silnějších partnerů a vytváření koalicí. Plzáková a Studnička (2014) z hlediska konceptu řízení destinace považují za důležité taktéž sdílení zkušeností a získávání znalostí, a lze proto uvést tzv. Learning Tourism Destination, tedy učící se destinaci cestovního ruchu. V rámci výzkumu došlo k vytvoření modelu učící se destinace, kdy jeho jednotlivými prvky jsou informace, sdílení vize, řízení, spolupráce, kontinuální učení, kulturní výměna, přizpůsobivý management a participativní plánování. Řada výzkumníků však podotýká, že je model vhodný více pro lokální a regionální úroveň a současně, že měl tento koncept vést k diskusi o nastartování dalších výzkumů v této oblasti. (Plzáková a Studnička, 2014, s. 64-68)

2.4 Destinační společnosti v České republice

Destinační společnosti lze v rámci České republiky členit na národní, regionální, subregionální a lokální. Holešinská (2012, s. 72) upozorňuje, že v kontextu cestovního ruchu je nezbytné rozlišit, jestli jde o organizaci strukturu cestovního ruchu v přístupu politickém nebo manažerském. Z hlediska politického přístupu je nositelem politiky cestovního ruchu na národní úrovni ministerstvo, na regionální úrovni kraj a na úrovni lokální město nebo obec. Manažerský přístup představuje institucionální nástroj politiky cestovního ruchu, který zajišťuje jeho rozvoj na dané prostorové úrovni, a v rámci tohoto přístupu je organizace cestovního ruchu na národní úrovni svěřena národní centrále cestovního ruchu a na úrovních nižších vznikají krajské, regionální a lokální destinační společnosti. (Holešinská, 2012, s. 72)

K zásadním činnostem destinačních společností náleží aktivity jako komunikace s aktéry cestovního ruchu, budování a podpora destinační identity tj. image destinace, spolupráce s turistickými informačními centry, plánování a uskutečňování marketingových aktivit, realizace PR, zpracovávání a předkládání žádostí o dotace, provoz turistického informačního portálu destinace aj. Mezi doplňkové činnosti jsou začleněny činnosti související s uskutečňováním statistických šetření, hodnocením aktivit destinačních společností nebo vzdělávací, poradenské a informační činnosti. (Holešinská, 2012, s. 92)

3. VEŘEJNÁ PODPORA CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICCE

Cestovní ruch je považován za významné odvětví národního hospodářství České republiky. S ohledem na jeho důležitost a vliv na trh práce, regionální rozvoj, malé a střední podnikání, dopravu, kulturu, životní prostředí a rozmanitosti aktivit ve venkovských lokalitách i senzitivitě k vnějším zásahům usiluje Ministerstva pro místní rozvoj o zformování podmínek přispívajících k udržitelnému rozvoji. (Deník veřejné správy, © 2013)

Veřejná podpora cestovního ruchu je uskutečňována prostřednictvím politiky cestovního ruchu. Výklad pojmu veřejné podpory nalezneme v zákoně č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře, který ji definuje jako „*jakoukoliv formu podpory, včetně programů veřejné podpory nebo výhod, zvýhodňujících podnikání nebo odvětví výroby poskytovanou Českou republikou, ministerstvem, jiným správním úřadem, orgánem samosprávy nebo poskytovanou z veřejných prostředků, tj. prostředků státního rozpočtu*“. (Holešinská, 2012, s. 38)

Z hlediska hospodářského je patrné, že každá intervence ze strany státu narušuje hospodářskou soutěž, což je pokládáno za nevíтанý fakt. Ekonomická teorie rozeznává okolnosti, kdy dochází k tržním selháním, které si odůvodněně žádají zásahy státu do hospodářského odvětví, resp. do oblasti cestovního ruchu. Přes fakt, že narušování hospodářské soutěže je nežádoucím stavem, jsou veřejné podpory jedním z nejučinnějších nástrojů rozvoje národní ekonomiky. Tato realita vede k tomu, že jsou zákonem upravena pravidla pro hospodářskou soutěž a zužitkování státní podpory. (Holešinská, 2012, s. 38-39)

Pro poskytnutí veřejné podpory existují pravidla související se zacílením veřejné podpory, které musí dále vycházet ze systematického víceletého programového plánování a současně musí být ve shodě se základními principy politiky veřejné podpory, mezi které náleží partnerství národních, regionálních a lokálních orgánů a zčásti také nevládních organizací a sociálních partnerů. Dalším principem je kofinancování, které představuje fakt, že část nákladů je financována EU, a další část nákladů je financována prostřednictvím veřejného nebo soukromého financování. V neposlední řadě je neméně důležitým principem subsidiarita, která poskytuje možnosti základních územních samosprávných celků kooperovat s národními a regionálními orgány země při současném společném vývoji a uskutečňování programů. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Eurovision, © 2007k, s. 27)

Zásluhou členství České republiky v Evropské unii je naše zákonodárství podrobeno právní úpravě Evropského společenství, kde je poskytování státní podpory stvrzeno v primární legislativě, resp. ve smlouvě o založení Evropského Společenství, a kde jsou vymezeny státní podpory kompatibilní se společným trhem, které nepoškozují hospodářskou soutěž. Jedná se zejména o podpory „sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům za podmínky, že jsou poskytovány bez diskriminace podle původu výrobků; určené k napomáhání hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo vysokou nezaměstnaností; které mají usnadňovat rozvoj určitých hospodářských činností nebo oblastí, pokud nezhoršují podmínky obchodu v míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem; nebo podpory, které mají napomáhat kultuře a zachování kulturního dědictví, pokud nezhoršují podmínky obchodu a soutěže ve Společenství v míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem.“ (Holešinská, 2012, s. 39)

Další podpory souvisí s některými odvětvími, a to zejména s dopravou a zemědělstvím. Novější přístup EU k cestovnímu ruchu je prokázán návrhem Lisabonské smlouvy, která ve čl. 195 sděluje, že Unie obohacuje aktivity členských zemí v cestovním ruchu pomocí vytváření příhodného prostředí pro rozvoj firem v této oblasti, a současně pomáhá při kooperaci mezi členskými státy, zejména prostřednictvím výměny ověřených metod. (Holešinská, 2012, s. 39)

3.1 Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2014-2020

Tato Koncepce byla schválena usnesením vlády č. 220 dne 27. března 2013 a tvoří základní strategický střednědobý dokument v oblasti cestovního ruchu pro období 2014-2020. Jejím hlavním úkolem je zvýšení konkurenceschopnosti celého odvětví cestovního ruchu na národní i regionální úrovni současně s udržením jeho hospodářské výkonnosti a pozitivními efekty na environmentální a sociokulturní vývoj České republiky. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, © 2012f)

Uvedením strategie do praxe dojde k vytvoření chybějícího systému řízení cestovního ruchu a jeho dlouhodobého financování. K podstatným plánům Koncepce náleží jasnější nástin postavení Ministerstva pro Místní rozvoj, agentury CzechTourism či krajů. Ministerstvo se tak snaží o podporu a stabilizaci regionální kooperace mezi veřejným, soukromým a neziskovým sektorem na zásadách destinačního managementu. Organizace destinačního managementu se tak mají stát informační a marketingovou podstatou pro kvalitní

představení České republiky v zahraničí a zároveň napomáhat marketingu českých destinací v mezích domácího cestovního ruchu. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, © 2012f)

Hlavními prioritami Koncepce jsou:

„Priorita 1 – Zkvalitnění nabídky cestovního ruchu

Priorita 2 – Management cestovního ruchu

Priorita 3 – Destinační marketing

Priorita 4 - Politika cestovního ruchu a ekonomický rozvoj.“ (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, © 2012)

Prvkem Koncepce je také změna způsobu prosazování dotační politiky, která má být zaměřena na zužitkování sjednocených přístupů na úrovni regionální, využití nových finančních instrumentů, např. zvýhodněných úvěrů, účelových dotací atd. Přímá dotační politika měla v minulosti za následek deformaci tržního prostředí a tento způsob byl kritizován podnikateli. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, © 2012f)

3.2 Národní program podpory cestovního ruchu v regionech pro období 2016-2020

Tento program je národním dotačním titulem kofinancovaným z financí státního rozpočtu. Zaměření tohoto programu je vedeno směrem k růstu potenciálu a konkurenceschopnosti regionů, rozvoji základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu, zjednodušení pohybu příchozích v destinacích, rozvinutí návštěvnosti oblastí, růstu kvality služeb a současně k napomáhání socioekonomickým výhodám cestovního ruchu. Zároveň tento program v sobě zahrnuje dva podprogramy, kdy se jedná o Rozvoj základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu a Marketingové aktivity v cestovním ruchu. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, © 2012g)

Podle exministryně pro místní rozvoj ČR Karly Šlechtové je pro první výzvu připraveno 300 milionů korun. Ministerstvo vycházelo z předpokladu, že Evropská unie již v letech 2014-2020 neposkytne přímé prostředky na podporu cestovního ruchu. Výše dotace na aktivity bude vždy tvořit vždy maximálně 50 % uznatelných výdajů a zbytek bude tvořen vlastními zdroji žadatele. Má se tak současně jednat o motivační hledisko. Žadatelé se mohou stát podnikatelské subjekty a samosprávné celky s výjimkou statutárních měst a městských částí, dále také jejich organizace, mikroregiony, provozovatelé turistických

infocenter, nevládní neziskové organizace provozující činnosti cestovního ruchu a nově také destinační společnosti. (Krajské listy, © 2013-2017)

Podprogram Rozvoj základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu pro rok 2018 je orientován jako prostředek podpory vzniku nové nebo naopak rozvoje a zkvalitnění existující infrastruktury. Je tedy nasměrován na činnosti, které fungují pro návštěvníky případně rezidenty v rámci volnočasových aktivit. Cílem podprogramu je růst investic v oblasti cestovního ruchu a současně zvýšení kvality a rozšíření služeb, eventuálně upravení infrastruktury pro nové specifické cílové skupiny. Mezi podporované aktivity v rámci tohoto podprogramu spadá podpora vybavenosti turistických tras, tedy pěších, cyklo, hipo, lyžařských, vodní turistiky a případně dalších udržitelných forem cestovního ruchu. Dále budou podporovány aktivity rozvoje informačních a navigačních soustav v destinacích, úpravy lyžařských běžeckých tras, ekologicky šetrné způsoby dopravy návštěvníků v turistických oblastech a monitoringu návštěvníků. Podprogram je dále segmentován do tří dotačních titulů, kterými jsou Podpora nadregionálních aktivit, Rozvoj základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu a Rozvoj veřejné infrastruktury cestovního ruchu. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, © 2012ch)

Podprogram Marketingové aktivity v cestovním ruchu pro rok 2017 je vymezen pro destinační společnost a slouží jako pomoc při uskutečňování jejich marketingových činností. Podprogram si klade za cíl zvýšit povědomí o regionech o regionech z důvodů zvýšení míry jejich návštěvnosti. V mezích podprogramu bude napomáháno aktivitám směřujícím k podpoře vedení destinací, uskutečňování výzkumů v oblasti marketingu, podpoře produktů a jejich prodeje, vytváření inovací v cestovním ruchu, marketingové komunikace a brandingu destinací. Tento podprogram je dále rozdělen do dvou dotačních titulů, a to konkrétně na dotační titul Marketingové aktivity na úrovni krajů a dotační titul Marketingové aktivity na oblastní a regionální úrovni. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, © 2012h)

3.3 Podpora obnovy a rozvoje venkova 2018

V rámci typu stanovené podpory je hlavním úkolem tohoto podprogramu napomoci prostřednictvím dotace k obnově a rozvoji venkovských obcí. Očekává se, že se na podprogramu obnovy obce ve shodě s tradicemi budou podílet nejen obyvatelé venkovských lokalit, ale také občanské spolky a sdružení. Podprogram je dělen na sedm dotačních titulů (dále jen DT), a to konkrétně:

„DT č. 1 - Podpora vítězů soutěže Vesnice roku

DT č. 2 - Podpora zapojení generací do komunitního života v obci

DT č. 3 - Podpora spolupráce obcí na obnově a rozvoji venkova

DT č. 4 - Podpora obnovy drobných sakrálních staveb v obci

DT č. 5 - Podpora obnovy místních komunikací

DT č. 6 - Podpora obnovy sportovní infrastruktury

DT č. 7 - Podpora rozvoje strategických průmyslových zón“ (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012i)

Podpora je v rámci tohoto podprogramu poskytována jako systémová investiční nebo neinvestiční dotace, na uskutečnění odsouhlasených aktivit. Investiční dotace představují takový typ dotace, který je určen na investiční aktivity, kdy jsou náklady spojeny s obstaráním majetku, jeho obnovou, případně také s náklady týkajícími se servisu kapitálu, jestliže jsou součástí investičních aktivit. Majetek je tak zhodnocován. Naproti tomu neinvestiční dotace představují dotace na neinvestiční akce, kdy jsou náklady sice spojeny s údržbou a opravou majetku, avšak nedochází ke zhodnocování majetku. Příjemci podpory jsou pro každý dotační titul vymezeni odděleně, ale zpravidla se jedná o obce nebo svazky obcí. Podpora se týká zejména obcí do 3000 obyvatel, svazků obcí, u kterých existuje nutnost registrace ve shodě se zákonem o obcích, nebo obcí, které v soutěži Vesnice roku 2017 dosáhly ocenění Modrá, Bílá, Oranžová nebo Zlatá stuha či titulu „Zelená stuha ČR roku 2017“ eventuálně se umístily na 1. – 3. místě v celostátním kole tohoto klání (v případě DT 1). U takovýchto obcí a svazků obcí je nevyhnutelné, aby měly zpracovány strategický rozvojový dokument, který bude současně odsouhlasen zastupitelstvem. V případě DT 7 se participantem stává také obec, zahrnutá do podprogramu usnesením vlády, která má v rámci svého katastrálního území strategickou průmyslovou zónu, určeno k příspěvku dle daného usnesení vlády. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, © 2012j)

3.4 Iniciativa Interreg

Kooperace probíhá v několika formách, kdy dochází buď ke spolupráci v rovině státní či rovině regionální. V tomto ohledu je rozeznávána také spolupráce přeshraniční, transnárodní a interregionální. Přímá přeshraniční spolupráce prezentuje otevřenou sousedskou kooperaci regionálních a lokálních kompetentních orgánů podél hranice v různých sférách aktivit, při spolupráci se všemi aktéry. Přeshraniční a příhraniční regiony

jsou sdruženy v rámci Sdružení evropských hraničních regionů, které je oceňováno jako nejintenzivnější forma přeshraniční kooperace, a v rámci kterého byl vznesen požadavek pravidelné spolupráce obou stran hranice. Transnárodní spolupráce vyžaduje součinnost ústředních, regionálních a místních orgánů v okruhu jednoho odborného námětu. Spolupráce je pak aplikována na velká území a jejím záměrem je nabytí vyšší etapy územního sjednocení v Evropě. Interregionální spolupráce je ustanovena na základě spolupráce místních a regionálních organizací nesousedících regionů. Přestože tato forma nemá dlouhé existence, byla účinkem nárůstu jejího vlivu v posledních letech právně usměrněna druhým dodatkovým protokolem k Evropské rámcové smlouvě o přeshraniční spolupráci. (Lukášková, Hoke, Tomašík, 2011, s. 97)

Interreg je považován za obecně známý název poukazující na Evropskou územní spolupráci. Iniciativa se tak stala důležitým instrumentem EU orientovaným na podporu přeshraniční spolupráce pomocí dotování projektů. Záměrem Interregu je společné zabývání se běžnými výzvami při současném nalézání a sdílení řešení společných problémů, a to v oblastech výzkumu a vzdělávání, zdraví, dopravy, udržitelných zdrojů energie aj. Interreg je jedním ze dvou cílů politiky soudržnosti EU pro období 2014-2020. Tato iniciativa je financována Evropským fondem pro regionální rozvoj a její rozpočet tvořící 10,1 miliard EUR je investován do několika programů kooperace, které mají odpovědnost za řízení a financování projektů. Iniciativa je dále rozdělena do tří typů programů, a to konkrétně přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce. (Interact-eu, © 2016)

Vzhledem k tomu, že programové období 2014-2020 je pátým obdobím realizace iniciativy Interreg, je jeho pracovní název Interreg V. V souhře s novým návrhem politiky hospodářské a sociální soudržnosti a cíli určenými ve strategii Evropa 2020 je iniciativa Interreg výrazně pozměněna tak, aby došlo k dosažení vyššího efektu dopadu a rovnoměrného rozložení investic. Za podstatné prvky reformy jsou považovány koncentrace, jednoduchost a orientace na výsledky. Iniciativa je současně založena na 11 investičních prioritách. (Interact-eu, © 2016)

Ministerstvo pro místní rozvoj je koordinátorem programů přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce. Tabulky 1, 2 a 3 představují jednotlivé programy a celkovou alokaci, kdy díky těmto je možné Evropskou územní spolupráce rozvíjet.

Tab. 1 Programy přeshraniční spolupráce (Ministerstvo pro místní rozvoj, © 2012)

Program přeshraniční spolupráce	Alokace (mil. EUR)
Interreg V-A Česká republika – Polsko	226
Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika	90
Interreg V-A Rakousko - Česká republika	97
Program přeshraniční spolupráce Česká republika - Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014-2020	103
Program spolupráce Svobodný stát Sasko - Česká republika 2014-2020	157

Tab. 2 Programy nadnárodní spolupráce (Ministerstvo pro místní rozvoj, © 2012)

Program nadnárodní spolupráce	Alokace (mil. EUR)
Interreg CENTRAL EUROPE	246
Interreg DANUBE	221

Tab. 3 Programy meziregionální spolupráce (Ministerstvo pro místní rozvoj, © 2012)

Program meziregionální spolupráce	Alokace (mil. EUR)
INTERREG EUROPE	359
URBACT III	74
ESPO 2020	41
INTERACT III	39

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4. VYMEZENÍ ÚZEMÍ A SOCIÁLNĚ-EKONOMICKÁ ANALÝZA MAS HORŇÁCKO A OSTROŽSKO

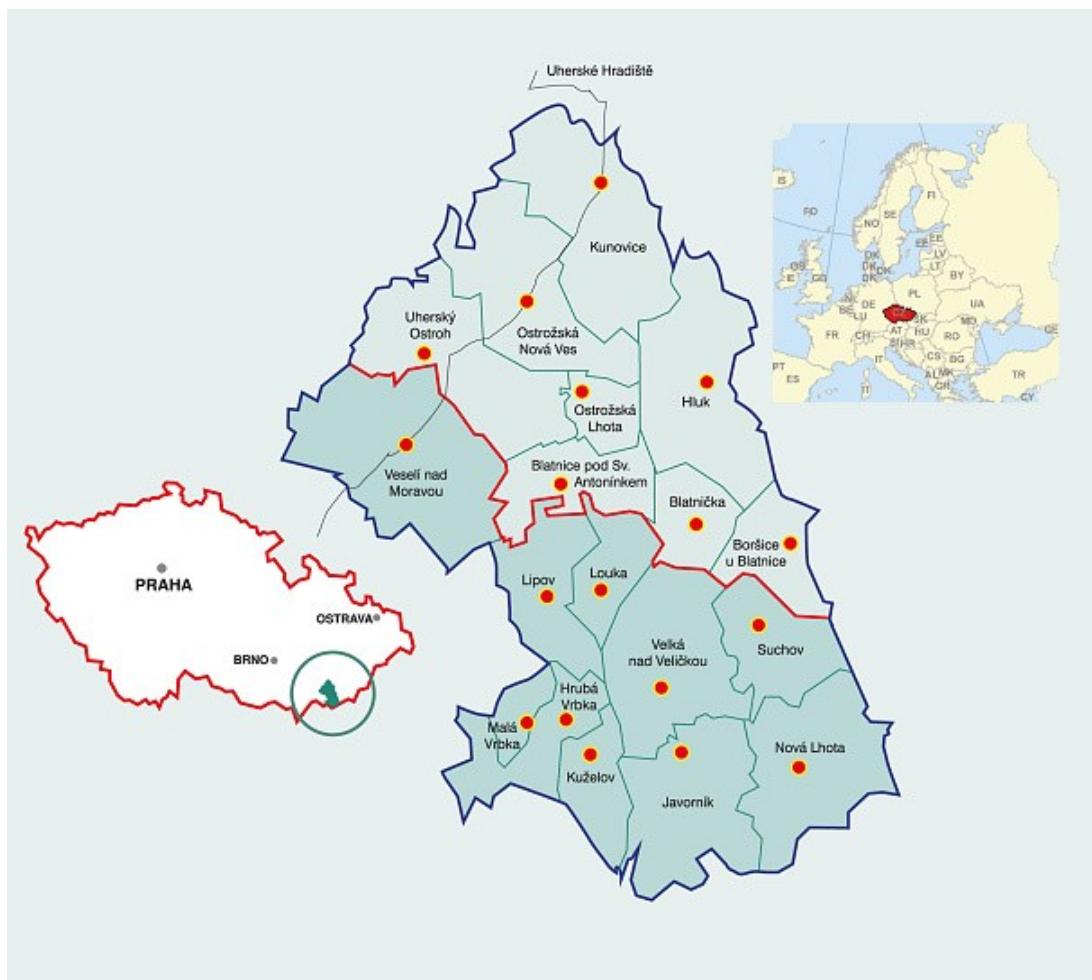
Území MAS Hornácko a Ostrožsko náleží do oblasti Moravského Slovácka, tedy konkrétně do jeho jihovýchodní části. V oblasti jižní části MAS lze identifikovat Slovenskou republiku, jakožto jejího nejbližšího souseda a v dosažitelné vzdálenosti se nachází také hranice s Rakouskem. Prostor MAS se vyznačuje typickými rysy venkova a je zde možné rozpoznat problémy a nesnáze, se kterými se venkovské lokality v dnešní době běžně potýkají.

Z hlediska charakteru území je zřejmé, že se jedná o region, ve kterém kultura a historie hrají nezastupitelnou roli. Region je tedy možné považovat za bohatý zejména z důvodu existence CHKO, řady kulturních a přírodních památek, lázeňských oblastí a rekreačních lokalit, četných turistických tras, naučných stezek a cyklotras, které se nachází na jeho území, a současně dávají předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu v oblasti MAS. Mezi zásadní tradice ovlivňující význam regionu MAS náleží folklór, krojované průvody a vinařství. Přes skutečnost, že je území MAS částečně uzavřeno díky státním hranicím se Slovenskou republikou a jeho činnosti tak směřují jednostranně do jeho vnitřního území, se v této oblasti ukazuje široký prostor pro realizaci přeshraniční spolupráce právě s těmito sousedy. (MAS Hornácko a Ostrožsko)

4.1 Administrativní členění a poloha

MAS Hornácko a Ostrožsko je občanským sdružením, které vzniklo v roce 2005 a současně od roku 2014 také spolkem podporujícím jak své členy, tak ostatní subjekty, které se v regionu nachází. Hlavním cílem MAS je regionální rozvoj a aktivace místních aktérů se současným zlepšováním kvality života obyvatel, podpora vzdělání a zaměstnanosti obyvatel, kooperace veřejného a soukromého sektoru, posílení hospodářského a sociálního klimatu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví se zřetelem na inteligentní a udržitelný růst regionu. (Ministerstvo spravedlnosti ČR, © 2012-2015)

Území MAS tvoří 12 obcí Jihomoravského kraje a 6 obcí Zlínského kraje a konkrétně se jedná o území obcí Blatnice pod svatým Antonínkem, Blatnička, Boršice u Blatnice, Hluk, Hrubá Vrbka, Javorník, Kunovice, Kuželov, Lipov, Louka, Malá Vrbka, Nová Lhota, Ostrožská Lhota, Ostrožská Nová Ves, Suchov, Uherský Ostroh, Velká nad Veličkou a Veselí nad Moravou. (Místní akční skupina Hornácko a Ostrožsko)

Obr. 1 Poloha MAS Hornácko a Ostrožsko v ČR a v Evropě
(Místní akční skupina Hornácko a Ostrožsko)

Hornácko leží na jihovýchodní Moravě, a současně se oblast nachází při severozápadním úpatí Bílých Karpat. Horské pásmo Bílých Karpat vytvářející přirozenou hranici mezi Moravou a Slovenskem, se rozepíná od Velké Javořiny přes Hradisko, Výzkum a Kamenná vrata u Javorníka až ke Kobyle nad Hrubou Vrbkou. Většina obcí dosahuje průměrné nadmořské výšky kolem 300 m n. m., kdy nejvýše položená je obec Nová Lhota se 484 m n. m. a naopak nejnižší položenou obcí je Lipov s nadmořskou výškou 240 m n. m. Nadmořská výška ovlivňuje i půdní a klimatické podmínky v této lokalitě.

Z národopisného hlediska náleží Hornácko k regionu Slovácko, resp. je jedním z jeho podregionů, který formuje devět obcí s přičleněnými samotami a osadami. Centrem této oblasti je obec Velká nad Veličkou s přilehlou obcí Javorník, která se rozkládá při údolní nivě říčky Veličky. Při stoupající horské krajině je možné identifikovat obce Nová Lhota s přičleněnou osadou Vápenky a Suchov, ke kterému náleží osada Suchovské Mlýny.

Pod výstupkem Bílých Karpat se nacházejí obce Kuželov, Hrubá Vrbka a Malá Vrbka a v sestupující pahorkatině leží obce Louka a Lipov, které sousedí s národopisným podregionem Dolňácko. Území obcí Nová Lhota, Javorník, Kuželov a Hrubá Vrbka obepínají státní hranice se Slovenskou republikou. (Pajer, 2013, s. 5)

Mikroregion Ostrožsko-Veselsko se rozkládá na území Jihomoravského i Zlínského kraje. Jedná se o svazek obcí v okrese Hodonín a Uherské Hradiště, jehož sídlem je město Uherský Ostroh. Mikroregion je tvořen katastrálním územím obcí Blatnice pod Svatým Antonínkem, Blatnička, Boršice u Blatnice, Hluk, Ostrožská Lhota, Ostrožská Nová Ves, Uherský Ostroh a Veselí nad Moravou, kdy všechny tyto obce bez výjimky spadají do území MAS Hornácko a Ostrožsko. Mezi významné obce a města tohoto regionu patří zmíněné město Uherský Ostroh, které se stalo v minulosti sídlem Ostrožského panství. Dalším důležitým a současně druhým největším městem regionu MAS je město Hluk. Významnou pozici zaujímá také město Ostrožská Nová Ves, a to díky přítomnosti Sirmatých lázní a dalším zajímavostem této lokality. (Místní akční skupina Hornácko a Ostrožsko)

4.2 Obyvatelstvo

V jednotlivých obcích MAS Hornácko a Ostrožsko lze sledovat od roku 2011 klesající trend v počtu obyvatel, a to jak v případě Jihomoravského kraje, tak v případě území kraje Zlínského. Je zřetelné, že v průběhu sedmi let došlo v obou krajích k poklesu počtu obyvatel, jak je uvedeno v tabulce (Tab. 4).

Tab. 4 Celkový počet obyvatel v obcích MAS v posledních sedmi letech (ČSÚ, © 2018)

Rok	Jihomoravský kraj	Zlínský kraj
2011	22 876	20 115
2012	22 769	20 117
2013	22 612	20 051
2014	22 415	20 093
2015	22 311	20 095
2016	22 177	20 053
2017	22 069	20 006

V případě počtu přirozené měny obyvatelstva je možné vidět, že v obcích Jihomoravského i Zlínského kraje v posledních šesti letech docházelo více k úmrtí obyvatel,

než narození dětí. Přirozený přírůstek obyvatelstva tak v obou krajích dosahuje záporných hodnot. Tabulka (Tab. 5) ukazuje, že z hlediska počtu narozených a zemřelých, došlo k přirozenému přírůstku obyvatel pouze v letech 2014 a 2017 v Jihomoravském kraji, a ke stejnému trendu v roce 2017 ve Zlínském kraji, kdy se obyvatel narodilo, než zemřelo. V posledních letech, z hlediska počtu narozených dětí, došlo ke zvýšení počtu obyvatel ve městech Veselí nad Moravou, Kunovice, Hluk a Uherský Ostroh a v obcích Blatnice pod Svatým Antonínkem a Velká nad Veličkou.

Tab. 5 Přirozená měna obyvatelstva v obcích MAS v posledních sedmi letech (ČSÚ, © 2018)

Rok	Kraj	Narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek obyvatelstva
2011	Jihomoravský	194	215	-21
	Zlínský	173	190	-17
2012	Jihomoravský	172	230	-58
	Zlínský	162	205	-43
2013	Jihomoravský	194	209	-15
	Zlínský	193	197	-4
2014	Jihomoravský	190	182	8
	Zlínský	176	217	-41
2015	Jihomoravský	184	230	-46
	Zlínský	187	224	-37
2016	Jihomoravský	207	212	-5
	Zlínský	184	219	-35
2017	Jihomoravský	280	212	68
	Zlínský	246	219	27

Z pohledu migrace v jednotlivých obcích MAS, náležejících do Jihomoravského kraje, jsou zřetelné relativně znepokojující hodnoty. Jak je uvedeno v tabulce níže (Tab. 6), migrační saldo v obcích Jihomoravského kraje dosahovalo od roku 2011 pouze záporných hodnot. Je zde tedy více než zřejmý depopulační trend, který lze přičítat tomu, že obyvatelstvo nechce nadále setrvávat v poměrně izolovaných oblastech Jihomoravského kraje, opouští své kořeny a stěhuje se blíže k městům. Ve Zlínském kraji je situace paralelní, pouze s tím rozdílem, že se v letech 2011, 2013 a 2014 do katastrů obcí Zlínského kraje více obyvatel přistěhovalo, než vystěhovalo.

Tab. 6 Mechanická měna obyvatelstva v obcích MAS v posledních sedmi letech
(ČSÚ, © 2018)

Rok	Kraj	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Migrační saldo
2011	Jihomoravský	298	384	-86
	Zlínský	366	347	19
2012	Jihomoravský	297	396	-99
	Zlínský	303	326	-23
2013	Jihomoravský	257	439	-182
	Zlínský	339	293	46
2014	Jihomoravský	311	423	-112
	Zlínský	379	336	43
2015	Jihomoravský	333	421	-88
	Zlínský	365	370	-5
2016	Jihomoravský	334	437	-103
	Zlínský	399	411	-12
2017	Jihomoravský	334	437	-103
	Zlínský	399	411	-12

Z hlediska vzdělanostní stránky obyvatelstva území MAS Hornácko a Ostrožsko lze konstatovat, že je na území vykazováno velmi nízké zastoupení počtu obyvatel s vysokoškolským vzděláním. Stejný trend platí taktéž u podílu obyvatelstva s maturitou. Nejvyšší podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním náleží k městu Kunovice, naopak nejnižší podíl toho ukazatele je v obci Suchov. Tento rozdíl může být způsoben také rozdílnou dostupností vysokých škol a zájmu nebo nezájmu obyvatelstva o další vzdělávání. (MAS Hornácko a Ostrožsko, Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro období 2014-2020, s. 28)

4.3 Trh práce

Území MAS Hornácko a Ostrožsko je zejména zemědělským regionem, ve kterém je průmysl soustředěn pouze do několika větších sídel. V celorepublikovém srovnání je region představován primárním sektorem, a to zejména z hlediska aktivit v oblasti zemědělství a lesnictví. Zemědělství zde představuje důležité odvětví jak z hlediska udržení krajiny, tak ve vztahu k hospodářství a vytváření pracovních míst. Výraznější závislost na lesnictví a zemědělství lze spatřit zejména na Hornácku, kde je možné identifikovat 6-10% podíl zaměstnaných osob v tomto sektoru. S ohledem na zaměření zemědělství se vinařské obce blíží spíše k horní hranici tohoto podílu. Se zřetelem k rozloze lesů na území

MAS lze v tomto odvětví spatřit další možnosti pro rozvoj zaměstnanosti. Průmyslová výroba je koncentrována hlavně ve Veselí nad Moravou, Kunovicích a Velké nad Veličkou. Situace se však v posledních letech nevyvíjí právě přívětivě, z důvodu, že v regionu se nachází pouze několik velkých zaměstnavatelů. Při posledním Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 byla analyzována celková zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví, která činila 46,1 %. Nejvyšší zaměstnanost v odvětví průmyslu je přitom identifikována v Nové Lhotě, která je poměrně izolovanou hornáckou obcí. Počet pracovních míst je přímo vázán na velikost obce. V tomto ohledu nejvíce pracovních míst nabízí město Veselí nad Moravou a následně Kunovice. Naopak nejméně pracovních míst je v Malé Vrbce. Hlavním centrem zaměstnanosti na Hornácku je Velká nad Veličkou, kde nejvíce pracovních míst nabízí lokální firma Kordárna Plus a.s., výrobce technických a kordových tkanin. Další možnosti zaměstnání nabízí firma Eurotec, k. s. v Uherském Ostrohu, Hamé s. r. o. v Kunovicích nebo Hanon Systems Autopal s. r. o. v Hluku. Podíl pracovníků, kteří vyjíždí z obce za prací, dosahuje na území MAS vysokých hodnot. Tento trend lze sledovat zejména na Ostrožsku, kde obyvatelé nejčastěji směřují za prací do Kunovic a Uherského Hradiště. Naopak obyvatelstvo Hornácka dojíždí za prací do Velké nad Veličkou nebo Veselí nad Moravou. Nejvyšší podíl pracovníků je však koncentrován v oblasti služeb, často v oblasti obchodu, oprav vozidel, peněžnictví a pojišťovnictví, nemovitostí a dalších činností. Podle údajů z roku 2012 tvoří podnikatelské subjekty zainteresované na cestovním ruchu jen 4% podíl, a to v oblasti ubytování a pohostinství. (MAS Hornácko a Ostrožsko)

Podíl nezaměstnaných osob v regionu MAS Hornácko a Ostrožsko činil v únoru roku 2018 5,34 %, přičemž podíl nezaměstnaných osob za obce náležející ke Zlínskému kraji činil 2,93 %, a podíl nezaměstnaných osob v obcích kraje Jihomoravského dosahoval v tomto období 6,55 %. (MPSV)

Vzhledem k nízkému podílu podnikatelských subjektů v oblasti cestovního ruchu je možné sledovat nezáměr o vlastní podnikání v této oblasti na území jednotlivých obcí. Území se tak stává nepokrytým potřebnými službami, důležitými právě pro rozvoj cestovního ruchu. Předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu na území MAS jsou v každé obci z hlediska existence ubytovacích kapacit. Mnohem méně možností však existuje v oblasti pohostinství. Překvapivým se může jevit zjištění, že některé obce mají sice pro pohostinství vytvořeny kapacity, ale tato oblast v nich není dostatečně rozvinuta.

5. ANALÝZA PŘÍRODNÍCH A SPOLEČENSKÝCH PŘEDPOKLADŮ CESTOVNÍHO RUCHU

5.1 Přírodní předpoklady

MAS Hornácko a Ostrožsko je regionem, který oplývá jedinečnými ukázkami kulturními krajiny, ale taktéž řadou lidových památek a tradic. Krajina v této oblasti je zejména přírodou Bílých Karpat. Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty se rozkládá na území okresů Hodonín, Uherské Hradiště a Zlín a zabírá plochu 715 km². Osou CHKO Bílé Karpaty je samotné pohoří Bílé Karpaty, kdy z jihu proniká do této oblasti Dolnomoravský úval. (Hájek, © 2012 - 2018)

Nejvyšším vrcholem Bílých Karpat je Velká Javořina s nadmořskou výškou 970 m n. m. V blízkosti tohoto vrcholu se nachází prales s vegetací jasanu, javoru a buku. Mezi další vrcholy v této oblasti je možné zařadit také Velký Lopeník a Chmelovou. Teritorium Bílých Karpat patří do povodí řek Moravy a ze slovenské strany do povodí Váhu. Bílé Karpaty jsou tvořeny celky Žalostinské vrchoviny, Javořinské hornatiny, Lopenické Hornatiny, Súčanské vrchoviny, Beštiny, Kýčerské hornatiny, Kobylínáče, Bošáckých a Vršatských bradel. Mezi nejnavštěvovanější přírodní zajímavosti patří Červený Kameň, Lednický hrad, Vršatecká bradla a květnaté louky v části českých Bílých Karpat. V pojetí geologickém je pohoří Bílých Karpat flyšovým pohořím, ve kterém převažují pískovce, jílovce a slepence z geologického období paleocénu až spodního eocénu. Výrazné zastoupení mají také jílovce z období vrchní křídy až paleocénu a flyšové pásmo je v této lokalitě tvořeno magurským příkrovem. (Hájek, © 2012 - 2018)

Území Bílých Karpat prošlo v minulosti velkými změnami, k nimž se řadí zejména enormní odlesnění, které mělo často ráz úpravy krajiny, při zachování zdejších přírodních podmínek. Úspěchem těchto aktivit je existence tisíců hektarů unikátních květnatých luk, které v dnešní době zachycují osobitý krajinný kolorit Bílých Karpat. Z hlediska přírodovědeckého jsou květnaté karpatské louky mimořádným úkazem především díky hojnosti rostlinných společenstev se zastoupením kriticky ohrožených druhů rostlin a patří tak k významným lučním biotopům v Evropě. K neméně podstatným prvkům v této oblasti se řadí rozměrné lesní komplexy v severní a střední části pohoří, ve kterých se vyskytuje množství příznačných prvků karpatské fauny a flóry. Bílé Karpaty se staly fenoménem zejména jako oblast s nejvyšší diverzitou a největším množstvím vstavačovitých rostlin

– orchidejí. Botanický průzkum okolí Veselska blízce souvisí s botanickým zkoumáním Bílých Karpat. Krajinný charakter centrální a severní části Bílých Karpat je charakteristický relativně řídkým osídlením pasekářského či kopaničářského typu, nedostatkem velkých průmyslových podniků a neporušenou architekturou celých obcí, z nichž lze jmenovat např. obce Lopeník, Vyškovec a Žitková. V západní části CHKO se nachází typické rozlehlé celky květnatých luk a solitérních stromů. Centrální část CHKO v oblasti Starého Hrozenkova se nazývá Moravské Kopanice a její nynější podoba vznikla s pozdní valašskou kolonizací v 17. a 18. století. Severovýchodní část pohoří v oblasti Valašských Klobouk a Brumova náleží k Valašsku. Krajina v této lokalitě připomíná Javorníky, které navazují na Bílé Karpaty zcela bezprostředním způsobem. (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, © 2018)

Bílé Karpaty se prezentují jako jedinečné teritorium mezi českými velkoplošnými chráněnými územími. Vzhledem k udržení přírodních hodnot, vyváženosti území a dalším krajinným a přírodním kvalitám došlo v roce 1996 k začlenění Bílých Karpat mezi evropské biosférické rezervace při realizaci programu Člověk a biosféra organizací UNESCO. Na území Bílých Karpat lze vzhledem k jejímu charakteru nahlížet jako na oblast, ve které soužití ochrany přírody a hospodářských činností respektuje jak přírodní podmínky dané lokality, tak ekologickou únosnost prováděných aktivit. (Hájek, © 2012 - 2018)

5.1.1 Přírodní předpoklady regionu Hornácko

Hřebeny v jižní části Bílých Karpat vytváří velmi dobré podmínky pro nenáročnou pěší turistiku. Ačkoliv se pohoří bez skalisek, soutěsek a strmého reliéfu mohou jevit jako málo atraktivní, na oplátku budou návštěvníkovi poskytnuty možnosti klidné a nenarušené přírody, původních luk a lesů. Vhodný profil lokality a síť lesních a polních cest vytváří v této lokalitě vhodné předpoklady pro cykloturistiku. Pro krajinu Hornácka, která se nachází a úpatí Bílých Karpat, jsou charakteristické zaoblené kopce, které obstupují široká údolí a vesnice, ze kterých vycházejí do svahů pásy sadů a polí. Pro lokalitu jsou příznačné louky s rozptýlenými stromy, háje a pásy křovin a lesíků. Krajině Hornácka dominují tři výrazné vrcholy – Háj nad obcí Velká nad Veličkou, Hradisko nad Javorníkem a Kobyla nad Kuželovem. Na východních svazích nalezneme Zahrady pod Hájem, v rámci kterých se vyskytují chráněné staré sady a květnaté louky. Poutavým zážitkem se stává výstup na Hradisko neznačenými polními cestami z údolí řeky Veličky loukami

na severní úbočí nebo údolím Havraního potoka, kde se nachází jediný vodopád v Bílých Karpatech. Přes poslední vrchol, kterým je Kobyla, prochází Kuželovsko-vrbecká stezka, jejíž délka zabírá 18 kilometrů a vede po značených turistických trasách. Interesantní stezka vedená terénem přináší neopakovatelný pohled na scenérii Hornácka. Stezku je možné procházet z Kuželova, Hrubé Vrbky nebo Velké nad Veličkou a vede po nízkém hřebeni obklopeném sady, lesíky, loukami a výhledy na celé Hornácko. (Janoška, © 2018a)

Z hlediska cyklistických tras patří mezi oblíbené trasy zejména lokality vedoucí z Velké nad Veličkou přes Javorník až do údolí řeky Veličky. V údolí této řeky se v minulosti nacházelo několik vodních mlýnů, jejichž jména nesou samoty a místní osady. Obec Javorník a zejména její část, Filipovské údolí, je vyhledávanou turistickou destinací. Tato oblast disponuje vhodnou turistickou infrastrukturou, kdy se v okolí obce se nachází lokality lesů pralesovitého charakteru a celky květnatých luk. Atraktivní oblastí je i obec Nová Lhota, využívající svých přírodních podmínek k rozvoji cestovního ruchu v regionu Hornácko. Nedaleko obce se nachází uměle zasněžovaná sjezdovka a v její bezprostřední blízkosti také udržované běžkařské trasy, které představují vhodné podmínky pro rozvoj cestovního ruchu v zimních měsících. Naopak možnosti rekreace v letních měsících nabízí osada Vápenky, kterou s Novou Lhotou spojuje nově vybudovaná cyklostezka. (Mikroregion Hornácko)

Na území mikroregionu Hornácko se vyskytuje mnoho cenných destinací a turisticky atraktivních přírodních rezervací. NPP Búrová je bělokarpatskou loukou s příhodnou květenou a unikátním místem výskytu kýchavice černé. NPR Čertoryje s obrovským komplexem květnatých bělokarpatských luk, na kterých se objevují ohrožené a chráněné druhy živočichů a rostlin, je zřejmě nejcennějším územím s vysokou krajinářskou hodnotou v CHKO Bílé Karpaty. Neocenitelnou krajinářskou hodnotu na tomto území mají také NPR Jazevčí, NPR Porážky a NPR Zahrady pod Hájem. V teritoriu Hornácka se nachází také řada přírodních památek. Jsou jimi PP Háj u Lipova, s výskytem ladoňky dvoulisté, PP Vápenky, kde se nachází ukázky reprezentativního porostu hlinité dubové bučiny nebo PP Velický hliník a PP Nad Vápenkou. V neposlední řadě se na území Hornácka vyskytují přírodní rezervace, kterými jsou např. PR Háj u Louky s bohatým bylinným a keřovým podrostem, PR Hloží s významnou květenou ve stepní oblasti a PR Machová, která je územím se zástupci vstavačovitých rostlin a některých chráněných živočišných druhů. (Mikroregion Hornácko)

5.1.2 Přírodní předpoklady regionu Ostrožsko-Veselsko

Oblast Veselska a Ostrožska se nachází v údolí řeky Moravy a na západním předhůří Bílých Karpat. Hlavními centry tohoto území jsou Veselí nad Moravou a Uherský Ostroh (Region Slovákco, © 2008a).

Region Ostrožsko se nachází v úrodném kraji vinné révy. Klimatické předpoklady a složení půdy umožnily již v 16. století rozvoj vinařství v této lokalitě. Na část Ostrožska, kterou protéká řeka Morava, bezprostředně navazují revitalizované vodní cesty Bařova kanálu, který tomuto kraji Slovákca dodává svůj osobitý ráz. Délka Bařova kanálu od Otrokovic do Skalice činí v současné době 53 kilometrů. V oblasti Ostrožska se nachází zajímavé vodní plochy - Ostrožská jezera. K jejich vzniku došlo zatopením štěrkopískových lomů a i dnes jsou jezera využitelná pro koupání a příhodná pro využití vodních atrakcí či půjčení loděk. Odpočinkové plochy kolem štěrkových jezer jsou travnaté, kamenité a setkáme se také s písčitou pláží. Lokalita jezer je také vhodná také pro rybaření, zejména z hlediska výskytu štik a candátů. Na území se nachází řada naučných stezek, na kterých se návštěvníci mohou setkat se zajímavými lokalitami, prohlédnout okolní přírodu a seznámit se s obyčejí, kulturou a zvyky místních obyvatel. Za návštěvu jistě stojí Včelí naučná stezka mezi Uherským Ostrohem a Ostrožskou Novou Vsí, která je dlouhá 5 kilometrů, a skládá se z 12 osvětových stanovišť. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009p, s)

Bařův kanál je ohraničen cyklostezkou dlouhou více jak 80 kilometrů, na kterou dále navazují trasy a stezky v okolí. Na území Jihomoravského kraje, které má cyklostezka svůj počátek mezi Uherským Ostrohem a Veselím nad Moravou, kde je sice vedena po místních komunikacích, ty však cyklisty neomezují z důvodu menšího provozu. Cyklisté tak bez větších problémů dojedou do Strážnice, Sudoměřic, Hodonína či nedaleké slovenské Skalice (Bařův kanál, © 2018). Dalšími možnostmi pro cyklisty na území Ostrožska jsou možnosti cykloputování za vínem, putování za historií či cykloputování za technickými památkami a zajímavostmi Ostrožska. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009r)

V regionu Ostrožsko je možné setkat se ukázkami lužních krajín, vátých písků a zajímavých geologických teritorií. Mezi hlavní zajímavosti tohoto území patří vinařské oblasti. Středobodem vinařství je obec Blatnice pod Svatým Antonínkem, nacházející se ve východní zvlněné části regionu. Pod Starou horou se se vyskytují jedinečné vinné

sklepy tzv. budy, které jsou současně památkovou zónou (Region Slovácko, © 2008b). Při návštěvě obce Blatnice pod Svatým Antonínkem tak návštěvníci vína z této oblasti v búdách degustují a rovněž mají možnost kochat se krásou starých vinných sklepů a dlouhých vinogradů. Obec se nachází v úrodném kraji vinné révy jižní Moravy, kterému dominuje výběžek Bílých Karpat – kopec svatého Antonínka, což je také místo známých poutí. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009b).

Další významnou obcí v regionu Ostrožsko je obec Blatnička, kolem níž se rozprostírají přílehlé louky, vhodné zejména pro pěší turistiku. Za zmínku stojí Milejovské louky či přírodní památka Jasenová, která je izolovaným komplexem lesních pramenišť, společenstev a přírodních luk. (Město Hluk, © 2018f)

5.2 Kulturní a společenské předpoklady

Pro region MAS Horňácko a Ostrožsko je charakteristické dodržování udržování zvyků a tradic lidové kultury. Oblast je unikátní díky užívanému nářečí a je proslulá osobitou rolí řemesel a umění, které se zrcadlí nejen v lidovém stavitelství, ale zejména také ve folkloru. Jedinečným odkazem předků v lokalitě jsou zachované objekty původní lidové venkovské architektury, kdy některé z nich byly zařazeny na seznam nemovitých kulturních památek UNESCO. (Mikroregion Horňácko)

5.2.1 Hmotné kulturní památky, řemesla a speciality na území MAS Horňácko a Ostrožsko

V této podkapitole budou představeny hmotné kulturní památky nejen z oblasti lidové architektury, ale také specifické typy památek, které se v oblasti nachází a jsou vhodnými lokalitami pro výlety. Současně zde budou také prezentována lidová řemesla a typické produkty tohoto regionu.

Historické a technické památky

Region Ostrožsko se může pyšnit historickou stavbou, kterou je hlucká Tvrz. Nachází se ve středu města Hluk při pravém břehu řeky Okluky, a je poprvé zmiňována v darovací smlouvě z roku 1303. Původně byla Tvrz ve vlastnictví drobné šlechty Zástřizlů a pánů z Kunovic, od roku 1625 se však majiteli stali Lichtensteinové, kteří zde panovali až do 20. let 20. století. Od té doby byl objekt majetkem obce. V 60. letech 20. století byla Tvrz renovována a v současnosti funguje jako centrum kultury celého města. Téměř

všechny prostory tvrze jsou využívány, a to především pro účely svatebních obřadů, služeb informačního centra, městské knihovny, zámecké kavárny nebo pro pořádání soukromých a společenských akcí. Ve věži Tvrze bylo zbudováno muzeum i „Slovácká jizba“. Muzeum bylo zřízeno od roku 1996 a jeho expozice je specializována na doklady archeologického osídlení katastru Hluku. Součástí muzea je také výstava fotografií, zobrazující jak historii, tak kulturní tradice města. Pohled z věže zachycuje výhled na město i panorama Bílých Karpat. (Město Hluk, © 2018d, e)

V regionu se také nachází Zámek Uherský Ostroh postavený v renesančním slohu v 16. století. Ostrožský zámek však vznikl až přestavbou královského hradu z 2. poloviny 13. století, který byl středobodem husitství v této lokalitě. Dominantou zámku je čtverhranná schodišťová věž s hodinami a barokní lucernou na východní straně nádvoří (Castles.cz, © 2003-2011). Historická prohlídka směřuje nejstaršími zámeckými pokoji s výstupem do zámecké věže, která umožňuje výhled na celé Ostrožsko a při dobré viditelnosti dokonce i na hrad Buchlov. Ve druhém patře zámku se nachází zámecká galerie, ve které jsou uskutečňovány umělecké výstavy s tematikou historických, společenských a folklórních událostí v regionu. Unikátní projekt provozovaný v podzemí zámku je od roku 2015 zpřístupněn veřejnosti a prohlídkové trasy sestávající z několika místností zpestřují návštěvníkům prohlídku interaktivními zajímavostmi a hrami se světlem, které jsou oblíbené jak u dětí, tak u dospělých. (Město Uherský Ostroh, © 2018a, b, c)

Velmi rozšířenými technickými památkami typickými pro území Hornácka jsou mlýny. Na říčce Veličce bylo v minulosti postaveno 20 vodních mlýnů, a to od jejího pramene, až po obec Lipov. V průběhu 20. století však již tyto mlýny nedostačovaly mlynářské velkovýrobě a přes veškeré úsilí o jejich zmodernizování nebo jiné použití, kterými byly přeměny na válcové mlýny nebo použití turbín jako zdroje pohonu, skončily svou činnost v této oblasti. Dnes jsou tyto mlýny připomínány pouze pozůstatky budov, náhonů a jmény samot nebo osad v Petrušské dolině, kde dříve stály např. Fojtíkovy, Suchovské či Petruchovy mlýny. Vodní mlýn byl postaven také na konci 16. století v obci Velká nad Veličkou, avšak ani ten se nedochoval a nyní je pouze pozadím okolí Hornáckého stadionu, které je každoročním centrem konání Hornáckých slavností. (Janoška, © 2018a)

Jednu ze zchovalých staveb regionu, která byla současně vyhlášena národní kulturní památkou, je Větrný mlýn v obci Kuželov na Hornácku. Nachází se na nezalesněném hřbetu Bílých Karpat jihozápadně od obce Velká nad Veličkou. Jedná se o jeden z mála dochovaných větrných mlýnů tzv. holandského typu. Mlýn byl v lokalitě postaven v roce 1842

a byl určen pro potřeby zemědělců ze širokého okolí po dobu delší než sto let. Jeho činnost však definitivně skončila roku 1946. Větrný mlýn prodělal rozsáhlou rekonstrukci, která jej uvedla do provozuschopného stavu, avšak již pouze jen jako exponát Technického muzea v Brně. Mlýn je kuželovité kamenné konstrukce s otočnou střechou ze šindelové krytiny a čtyřmi křídly větrného kola, které jsou upevněny na hřídeli. Zařízení, které sloužilo k mletí obilí je z technologického hlediska českým složením. Obytné a hospodářské budovy stojící v těsné blízkosti mlýna jsou expozicí hornáckého hospodaření a bydlení na přelomu 19. a 20. století. Prvkem expozice je předvedení různých nástrojů potřebných k údržbě mlýna, kterou si dříve mlynáři prováděli svépomocí. V měsíci červenci se na tomto místě konají tradiční národopisné Hornácké slavnosti, těšící se oblibě jak místních obyvatel, tak zejména turistů obdivujících folklor. (Technické muzeum v Brně)

Neopomenutelnou technickou památkou jsou také stodoly, kdy se jich na 70 nachází v obci Hrubá Vrbka. Tyto stodoly uzavírají jednotlivé pozemky tzv. humna a vytváří souvislou řadu na obou stranách obce. Byly postaveny s použitím kamenů a nepálených cihel, přestože právě tyto cihly nevzdorují vodě. Pro záchranu těchto architektonických památek byly některé stodoly omítnuty hliněnou omítkou, aby zůstal zachován jejich charakteristický ráz. V obci se nachází také zachovalé kamenné komory z 18. a 19. století (Janoška, © 2018a). Památkový úřad v Brně registroval v únoru 1966 v Hrubé Vrbce vrbecké staré komory před jednotlivými staveními, kdy nejstarší dochovaná komora pochází z roku 1775 a nachází se před domem č. p. 87. Dalšími dochovanou je komora před domem č. p. 88, tzv. Mičkova komora a dále patrová komora před domem č. p. 100, tzv. Kadubcova komora, které se díky svému uspořádání i vzhledu řadí zásadním památkám vesnického stavebnictví na Hornácku. (Pavlík, 2011, s. 51-53)

Lidová architektura

Odloučenost zdejších lokalit se projevila nejen v uchránění krajiny, ale také existencí původních zástaveb. Základním druhem obytného stavení na Hornácku je trojprostorový dům, v jehož středu se nacházela síň, ze které se vcházelo do kuchyně, na jedné straně se nacházela obytná jizba a na straně druhé komora, používaná k hospodářským potřebám. Obvyklým schématem hornácké vesnice byly ulice s řadovou zástavbou, která byla kolmá k ose návsi. Do ulice byla orientována kratší strana se zastřešeným vjezdem tzv. návratím. Naopak delší strana domu s hospodářskými budovami tvořila jednu stranu úzkého dvora, kdy byla parcela zahrazena stodolou. Takováto schémata domů zůstala téměř

zachována v Hrubé Vrbce a u některých domů ve Velké nad Veličkou, u zástavby ve Vápenkách a čtvrti Kopánky v Javorníku zachycující dochované památky lidové architektury. (Janoška, © 2018a)

Pro lidovou architekturu v regionu Ostrožsko jsou typické menší domky s malovanou žudrou, modrými podrovnávkami a s interiéry, ve kterých najdeme hliněné podlahy, kachlová kamna či vysoko stlané postele. Návštěvník tak získá příležitost seznámit se s typickým životem předků na Slovácku. Tyto unikátní stavby nalezneme v Blatnici pod Svatým Antonínkem a jsou představovány dříve zmiňovanými búdami, vinnými sklepy v památkové rezervaci Pod Starýma horama, kdy některé z nich byly postaveny již na konci 16. a počátku 17. století. Búdy jsou ozdobou jak jejich majitelů – vinařů, tak také celé obce. V těchto sklepech je zpracovávána úroda hroznů tradičním způsobem. Obec je vyhlášená vinařskou tradicí i svojí značkou vína Blatnický Roháč. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009h, ch)

Další tradiční ukázkou života na Moravském Slovácku od 17. do 19. století jsou rolnické domky č. 283 a 284 v Hluku. Starší z těchto domků byl postaven v roce 1830 a jeho interiér je vybaven typickými kachlovými kamny s chlebovou pecí, černou kuchyní, stolem, lavicí a jedinou postelí. K domku náleží také nářadovna a malý dvůr. Pro první dům je charakteristická hliněná podlaha, druhý má však již podlahy dřevěné a v dnešní době slouží jako malé muzeum krojů. V jedné z místností se nachází také části sbírky Slovácká jízba s národopisně-historickou tematikou. Místnosti tak dominuje rohový stůl, dekоровané lavice, kachlová kamna či malovaná postel. Dvůrek domu je vyzdoben původními vzorky hluckého ornamentu dle dřívějších zvyků regionu. Obě stavení jsou veřejnosti přístupné po celý rok a při slavnostních příležitostech, kterými jsou hody, fašank nebo Dolňácké slavnosti, z nich zní typická cimbálová muzika. I obec Ostrožská Lhota se může pochlubit podobnou stavbou lidové architektury, kterou je lidový domek Háječek na trase cyklostezky do Hluku. Stavení je další ukázkou obvyklého způsobu života a bydlení na slovácké vesnici. Jeho rekonstrukce byla částečně financována s přispěním EU. V domečku se vyskytuje jak dobový nábytek, tak nářadí, se kterým lidé dříve pracovali každý den. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009h)

Církevní stavby

V zemědělských oblastech představují církevní stavby jediný zdroj středověkého hmotného kulturního dědictví. Mimořádnou hodnotu tak mají kostely, které od nepaměti

sloužily k setkávání obyvatel při bohoslužbách, pohřbech a ve válečných časech byly útočišti. Kostel v obci Velká nad Veličkou pochází z konce 17. století a významnou stavbou je také evangelický kostel z konce 18. století. Na konci 18. století byly rovněž postaveny kostely v Kuželově, Hrubé Vrbce a Nové Lhotě. Raritou regionu byl pravoslavný klášter svatého Gorazda, který je dnes připomínán jen dřevěnou bání nad vchodem, nicméně je stále útočištěm několik mnichů. (Janoška, © 2018a)

V 80. letech 20. století byl v obci Hrubá Vrbka vybudován pravoslavný monastýr před budovou dřívějšího pravoslavného kláštera. Tento byl zbudován k uctění památky sv. biskupa Gorazda (vlastním jménem Matěje Pavlíka), který byl za druhé světové války popraven nacisty za ukrývání skupiny parašutistů v kryptě chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze, kteří v roce 1942 provedli atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. (Obec Hrubá Vrbka)

V mikroregionu Ostrožsko-Veselsko najdeme řadu církevních památek, kdy nejvýznamnější z nich je bezpochyby kaple sv. Antonína vystavěná na kopci svatého Antonínka mezi obcemi Blatnice pod Svatým Antonínkem a Ostrožská Lhota. Jedná se o důležité poutní místo a především srdce Ostrožska. Kapli sv. Antonína nechal postavit majitel ostrožského panství kníže Hartman z Lichtensteina jako výraz vděku za uzdravení svého syna. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009k)

Dalšími církevními stavbami jsou kostely ve Veselí nad Moravou. Jedná se v první řadě o Kostel sv. Andělů strážných a klášter servitů, což je barokní stavba z roku 1714, kterou nechali vystavět manželé Želečtí, někdejší majitelé Veselského panství. Kostel byl vysvěcen 25. října 1739 a práce na něm skončeny v roce 1764. V hrobce pod kostelem jsou pohřbeni členové servitského řádu, zakladatelé kostela i příslušníci rodu Chorinských. Další barokní stavbou města je kostel sv. Bartoloměje postavený v letech 1733-1741, uvnitř kterého nalezneme původní barokní interiér i původní varhany a kostel Panny Marie, který je nejstarším kostelem na území města postavený v románsko-gotickém slohu. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009l, m, n)

Dalšími významnými církevními památkami jsou kostely v obcích Blatnička, Blatnice pod Svatým Antonínkem, Ostrožské Nové Vsi, Ostrožské Lhotě a Boršicích u Blatnice a Pastorační dům pátera Antonína Šuránka v Ostrožské Lhotě. Církevní pamětihodností v regionu je také Židovský hřbitov v Uherském Ostrohu nacházející se v prostorách křesťanského hřbitova. Původní hřbitov je datován koncem 15. století, dnešní vznikl v roce

1635. Kamenné náhrobky z mramoru, pískovce a žuly jsou vzpomínkou na Židy vyvražděné za druhé světové války a na hřbitově je umístěn i památník obětem holocaustu. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009j, o)

Lidová řemesla a výrobky

Slovácko je regionem, ve kterém mají kultura a tradice své neopomenutelné místo. Již od pradávna zde místní lidé vyráběli výrobky podle starých řemeslných způsobů, které jsou silně spjaty s regionem.

Blatnice pod Svatým Antonínkem je proslulá malováním kraslic. Této činnosti se zde věnuje paní Marie Čiháková, která již od svého mládí maluje a zdobí slepičí a husí vajíčka. Při své práci se zaměřuje na starou techniku malování, kdy špendlíkovou hlavičkou nanáší na vajíčko vosk, rozpuštěný nad plamenem. Blatnická kraslice je charakteristická svou červeno-černou barvou. Umění paní Čihákové došlo tak daleko, že na kraslice již dnes maluje „cérky a šohaje“ ve zdejších kroji a svému řemeslu dále učí i svou dceru s vnučkou. Za své umění obdržela paní Čiháková také titul Mistr tradiční rukodělné výroby Jihomoravského kraje. V Ostrožské Nové Vsi se podobným řemeslem zabývá také Jana Mikulcová. Kraslice zdobené netradičním způsobem - ze slámy, produkuje Milena Jurigová ve Veselí nad Moravou. Tato práce je otázkou několikaleté přesnosti a trpělivosti a neméně tak umu všech tří producentek. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009g)

Dalším řemeslem, ve kterém vyniká obec Blatnice pod Svatým Antonínkem, je výroba pletených předmětů z orobince, kterou se zabývá paní Růžena Kozumplíková. V této obci zůstala posledním člověkem, který umí plést předměty z orobince, který je rostlinou velmi podobnou rákosu. Své pletařské umění již předvádí pouze na kulturních akcích, avšak v regionu je poslední, kdo toto prastaré řemeslo ovládá. Za svou zručnost obdržela také titul Mistr tradiční rukodělné výroby Jihomoravského kraje. Obdobným způsobem je ve Veselí nad Moravou pojata výroba postaviček z kukuřičného šustí, kterou se zabývají Ludmila Holková a Jana Gajdorusová. Vyrábí sedící panenky vijící věnce, panáčky hrající na píšťalku a podobné postavičky. Se zvláštní technikou výroby paličkované krajky se lze seznámit v obci Ostrožská Nová Ves. Místní ženy z ženského souboru Denica se zabývají starou technikou splétání nití, kdy jejich křížením a prohazováním na malých paličkách vzniká tato ojedinělá krajka. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009g)

Dalším uměním, kterým region Ostrožska vyniká, je umělecké kovářství a výroba marcipánových perníků a vizovického pečiva ve Veselí nad Moravou či malování typických slováckých ornamentů panem Vladimírem Šáchou, kdy je jeho kumšt patrný na stálé expozici památných domků v Hluku. Neméně zajímavým řemeslem je výroba cimbálů. Jedná se o hudební nástroje vyrobené ze smrkového nebo javorového dřeva, které je dováženo z lesů Šumavy, Beskyd a Tater. Jeho zvuk je neodmyslitelně spjat s muzikou nejen v regionu, ale také po celé Evropě. Jiří Galuška z Ostrožské Nové Vsi je jedním z posledních producentů těchto hudebních nástrojů, včetně paliček nebo strun na cimbály a klavíry. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009g)

Největší tradicí a určitě zajímavostí regionu jsou kroje, tedy lidové oděvy, které jsou doposud živým uměním na Ostrožsku i Hornácku. Výrobou krojů tradičním způsobem se v mikroregionu Ostrožsko-Veselsko zabývá Obecně prospěšná společnost Tradice Slovácka v Blatničce. Místní ženy dle přání zákazníků ušijí jakýkoliv kroj z regionu, dokonce i ze zahraničí. Nezapomenutelným zážitkem je pohled do šicí dílny spojený s ukázkou výroby kroje a dalších dárkových předmětů. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009g). Typickou součástí ženského kroje je krojové spodní prádlo (rubáč), dále pak přední a zadní sukně, rukávce, kordulky, jupky a kabátky, šatky a v některých částech Slovácka obojky. Mužský kroj se skládá z nohavic, košilí, kordulí či prucleků, dle tradice regionu, kabátů a lajblů, zástěr. (Tradice Slovácka, © 2018)

Na území MAS Hornácko a Ostrožsko platí více než kde jinde rčení „Jiný kraj, jiný mrav“. To platí zejména u krojů. Každá obec má svůj vlastní osobitý kroj, ačkoliv se může zdát, že se kroje v jednotlivých obcích dosti podobají. Kroje jsou různě bohaté, jak svým zdobením, tak objemem. Výroba krojů souvisela v minulosti s hospodářskou situací v regionech, což je dnes zejména vidět na Hornácku, který jako region zaměřený na zemědělství má kroje svým zdobením i velikostí spíše chudší, viditelné je to zejména u ženského kroje. Naopak region Ostrožsko je proslulý objemnými ženskými kroji s nádherným zdobením, což jistě vypovídá o dřívější prosperitě regionu.

V souvislosti s kroji na území MAS Hornácko a Ostrožsko existuje několik dílen vyrábějících krojové doplňky. V Uherském Ostrohu sídlí Lidové tradice a řemesla, o.p.s., jejichž šicí dílna je zaměřena na výrobu a udržení tradic lidových krojů a jejich součástí, a také na techniky tkaní látek či vyšívání. Obuv a krojové doplňky jsou v regionu vyráběny panem Petrem Hejdou z Hluku. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009g)

Zvláštním lidovým řemeslem v mikroregionu Hornácko je především ruční tkaní. Oblast moravského Hornácka si zachovala významný typ tradiční lidové tkaniny, kterou je hornácká činovat', která je podkladem tkalcovského mistrovství a vzorkového bohatství. Tento lidový textilní kumšt si zachoval svou kulturní hodnotu až do dnešních dní. Dříve bylo hornácké činovati užíváno na výrobu krojů či povlaků na peřiny. Nyní je používána k dekorativním potřebám jako doplněk oděvu nebo vybavení interiéru. Původním přírodním materiálem bylo konopí, později se však začalo tkát z bavlny a lnu, což přetrvává dodnes. Příze se používá v přírodním odstínu, popř. žlutooranžových, černých, červených a modrých odstínů, jako byly barvy místních krojů. Ručním tkaním se zabývá paní Hana Buchtelová z Malé Vrbky, kterou k tomuto řemeslu vedl její dědeček Jan Okénka, který zdědil tkalcovský stav po svém otci. Výrobky, které paní Buchtelová vyrábí na 200 let starém tkalcovském stroji, jsou batohy a kabelky, bekovky, prostírání a dečky, krojové zástěry, magnety, náramky, polštářky, skleničky na krk, vázanky, obaly na mobilní telefony a další dekorace, dle přání zákazníků. (Buchtelová, © 2018a,b)

Obr. 2 Rodina s malými dětmi v kroji jako příklad udržení movitého kulturního dědictví v oblasti Hornácka (Obec Hrubá Vrbka)

Hornácko je oblast, ve které má lidový oděv živou tradici. Také hornácký kroj je pokládán za jeden z nejstarožitnějších na Moravě, příznačný pro obce Velká nad Veličkou, Javorník, Nová Lhota, Vápenky, Louka, Lipov, Suchov, Kuželov, Hrubá Vrbka a Malá Vrbka. Oblékání kroje je již dnes tradičním výrazem kultury Hornácka. Hornácká jizba je projektem a dnes i e-shopem Jarmily Sládkové, rodačky z Velké nad Veličkou, která seznamuje s krásami hornáckého regionu z hlediska odívání. Na svém e-jarmarku nabízí

k prodeji různé krojové součásti, kdy některé jsou dokonce v původním stavu se starými vzory, které se již v okolí téměř nevyskytují. Kromě ženských, mužských a dětských krojových součástí nabízí také krojové doplňky jako šátky, vlnáky, plachty, šperky či obuv i krojový textil a materiál. Mimo jiné vyrábí své vlastní drobné produkty s krojovou tematikou. Horňácká jizba také nabízí kroje k zapůjčení pro různé příležitosti jako krojované plesy, průvody, přehlídky či při příležitosti výročí narození dětí. Paní Sládková se prodejem snaží zachovat tradici a kouzlo horňáckého lidového oděvu a současně ochránit dědictví předků v regionu. (Sládková, © 2018)

Obr. 3 Ženich s nevěstou a rodiči v kroji z oblasti Hornácka při rodinné události (© Obec Hrubá Vrbka)

Regionální potraviny

Na Hornácku je producentem potravin s označením bio Hornácká farma, sídlící v Hrubé Vrbce. V prostředí ekologického zemědělství je produkováno bio maso, konkrétně hovězí, drůbeží, vepřové, jehněčí a kůzlečí. Z dalších potravin je zde k dostání zelenina, zejména bio česnek, červená cibule a rozmarýn a farmářská vejčička. Farma je taktéž zaměřena na výrobu moštů, sirupů, marmelád a džemů, kompotů, sterilovaných zelenin, pest, chutney a bio olejů. V neposlední řadě je možné zakoupit bio čaje a bio koření. (Hornácká farma, © 2018)

S mikroregionem Ostrožsko-Veselsko je pevně spojeno vinařství. Nejvíce vinařství se nachází v obci Blatnice pod svatým Antonínkem, kdy byl v obci dokonce založen Cech

Blatnických vinařů. Jedná se o spolek, který vznikl v kooperaci s obecním úřadem v Blatnici pod Svatým Antonínkem, s cílem povznesení a propagace blatnických vín, ve kterém jsou sdruženi místní pěstitelé a výrobci vín. Cech a především blatnická vína se mohou honosit označením „víno originální certifikace“ (VOC), což je značka Evropské unie garantující původ i kvalitu výrobků. Historicky přezkoumanými víny této oblasti jsou Ryzlink rýnský, Rulandské bílé, Rulandské šedé a Chardonnay. (Obec Blatnice pod Svatým Antonínkem, © 2018b). Další vinařskou obcí je Blatnička, kde se produkuje řada odrůd vín, nejvíce však Ryzlink rýnský, Ryzlink vlašský, Rulandské a Frankovka.

Dalšími alkoholickými nápoji, které jsou mimo vína produkovány v tomto regionu, jsou slivovice a ovocné destiláty. V regionu se touto činností zabývá pěstitelská pálenice Zdeňka a Halíka a rodinná firma Žusy, s. r. o. z Boršic u Blatnice. Firmu založili manželé Žufánkovi v roce 2000 a jejich hlavní činností je ovocnářství, lihovarnictví a včelařství (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009). Důležitou podmínkou každé dobré slivovice je kvalitní ovoce, z toho důvodu před spuštěním lihovaru vysadili Žufánkovi vlastní ovocné sady. Tyto sady dnes pokrývají 15 hektarů půdy a všechny jsou založeny na ekologickém zemědělství. Věnují se produkci jemné a lahodné pálenky z vlastních ovocných sadů a specializují se na výrobu slivovice, hruškovice a meruňkovice, rynglovice, absintu, borovičky, ginu a likérů višňových, ořechových i medových. (Žufánek.cz, © 2017)

Region Ostrožsko-Veselsko je příhodným regionem také pro včelařství. Med či medovina jsou v regionu k dostání u Františka Nešpory z Ostrožské Nové Vsi. Pan Nešpora, který se této aktivitě věnuje, byl také původcem založení Včelí naučné stezky vedoucí z Uherského Ostrohu do Sirnatých lázní v Ostrožské Nové Vsi. S obcí Hluk je pevně spojena tradice pečení svatebních vdolečků s tvarohem a povidly, které v obci peče paní Katarína Šimčíková. Producentkou sladkého pečiva v téže obci je také paní Marie Kupková, která se specializuje na výrobu nadýchaných trubiček (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009t)

Mezi tradiční speciality místních kuchyní patří ovocné knedlíky, které se vařily v regionu již od pradávna, zejména díky předpokladu, že v každém domě se nacházel nějaký ovocný strom, z jehož plodů byly tyto pochutiny připravovány. V kuchyních Hornácka byly odedávna připravovány také patenty, což jsou bramborové placky s povidly a mákem. Oblíbenými pokrmy jsou také sladké báleše, pěry, boží milosti a slané pagáčky. Za ochutnání jistě stojí i místní uzené maso se slivkovou omáčkou, což se stává neopakovatelným kulinářským zážitkem.

I dnes se můžeme setkat v obou mikroregionech se „zabijačkami“, konajícími se v domácím prostředí jednotlivých stavení. Se zabijačkou jako rituálem se setkáváme zejména v zimních měsících, aby bylo možné množství masa a výrobků z vnitřností lépe uchovat. Výsledkem celodenní práce trávající už od rána jsou jelita, jitrnice, klobásy, tlačanky, škvarky, sulc a ovarová polévka s kroupami, které jistě stojí za tuto práci. (Veselý, © 2018)

5.2.2 Nehmotné kulturní památky na území MAS Horňácko a Ostrožsko

Tradiční lidové umění

Region MAS Horňácko-Ostrožsko je významný také z hlediska lidových tanců a písní. Pro území Horňácka je nejvýraznějším tancem sedlácká. Patří ke skupině tzv. točivých tanců a dá se rozčlenit do několika typů. Sedlácká, která se tančí v Hrubé Vrbce, Malé Vrbce, Javorníku a ve Velké nad Veličkou je tancem bohatým, hudebně i tanečně rozvinutým a z kompozičního hlediska uceleným. K hlavním tanečním figurám náleží zpěv tanečních písní za doprovodu kývavého pohybu celého těla ve dvojím postavení – páry vedle sebe nebo páry za sebou a sólový tanec chlapce a dívky. Prvky, které mohou do tance vstupovat, obsahují vedení tanečnice po kroužku doleva nebo podtáčení tanečnice. Víření bývá doprovázeno nízkým poskoky a nepatrnými podupy. Dalším druhem sedlácké je ta, která se tančí v Louce a Lipově, je však skladebně i pohybově jednodušší, naopak sedlácká se v oblasti Nové Lhoty a Vápenek tančí za rychlejšího tempa a pěvecko pohybový projev je tak dynamičtější a živější. (Lipovjan.cz, © 2018)

Neobyčejným tancem, který je také ozdobou regionu MAS Horňácko a Ostrožsko je verbuňk. Za své neobyčejné umělecké ztvárnění byl v roce 2005 prohlášen za Mistrovské dílo ústního a nemateriálního dědictví lidstva organizací UNESCO. Slovácký verbuňk má mnoho specifík. Jedná se o tanec skočný a zásadně mužský. Obvykle se sice tančí kolektivně, navzdory tomu však každý z tanečníků prezentuje pohyby hlavně sám za sebe a současně odlišně od ostatních tanečníků. Tanec měl historicky svůj původ při loučení chlapců, kteří odcházeli na vojnu, a z toho důvodu je název tance odvozen od německého slova „*die Werbung*“, tedy verbování. Tanec se nedrží pevné choreografie a zpravidla je rozlišováno šest regionálních stylů, které jsou odlišné jen nepatrně. Tanec se skládá obvykle ze tří částí, kterými jsou předzpěv, poté pomalá část a rychlá část. Figury, který každý tanečník předvádí, jsou odrazem jeho temperamentu, ve kterém se skloubí dřepy, výskoky, odskoky, podupy, srážení pat či potlesky. Chlapci

a muži jsou při tanci oblečeni do tradičního kroje, bez něhož by tanec ztratil svůj význam. Neodmyslitelnou součástí verbuňku je také zpěv, který je osobitý svou „namlouvací rolí“, při které se muž snaží upoutat pozornost ženy. (Toušlová, Podhorský a Maršál, 2007, s. 30-31)

Osobitá lidová řeč v oblasti Hornácka náleží k východomoravskému slováckému nářečí a není velmi odlišná od slovenského nářečí na druhé straně Bílých Karpat. Pro řadu míst je typické především používání bilabiálního „l“ znějícího spíše jako krátké „u“, v písemných záznamech uváděné jako „l“ nebo je místo souhlásky „ř“ používáno „r“. Obce na Hornácku se však dialektem mírně liší, kdy nejvýznamnějších rozdílů je dosahováno na Nové Lhotě. (Pavlík, 2011, s. 171)

Od lidové řeči je to pouze krůček k tradičním lidovým písním. K obnově folkloru po 2. světové válce pomohlo období, ve kterém se začaly vytvářet folklorní muziky a taneční soubory. Neobyčejným zážitkem na území MAS je proto poslech cimbálových muzik, k jejichž rozvoji došlo ve 40. a 50. letech 20. století. Dnes se v oblasti folklorismu setkáváme s jedinci, kteří udávají směr, a jsou tak pokládáni za vzory. V národopisných regionech cimbálové muziky vytváří repertoár lidových písní a při hře a zpěvu pokládají za nezbytné být oděni do kroje svého regionu. (KFBZ, © 2018). K nejznámějším hudeckým cimbálovým muzikám na Hornácku se tak řadí CM Jožky Kubíka, CM Martina Hrbáče, CM Jarka Miškeříka, CM Petra Galečky, Hornácká muzika Miroslava Minkse, Hornácká muzika Petra Mičky, Hornácká cimbálová muzika Kubíci, Hornácká cimbálová muzika Romana Sokola nebo Musica Folklorica. (Pajer, 2013, s. 215-222) V mikroregionu Ostrožsko-Veselsko jsou nejznámějšími cimbálovými muzikami CM Kunovjan, CM Ženičky, CM novoveská Banda, CM Višňa, CM Šmrnc a CM Radošov.

Moravské lidové ornamenty jsou uměleckou zajímavostí mikroregionu Ostrožsko-Veselsko. Málokoho by dnes napadlo, že vznikly původně v kuchyních stavení, ve kterých hospodyňky malovaly na začouzené zdi černých kuchyní jako na plátno, a právě na zdech se ornamenty objevily poprvé. Obrázky měly magický podtext a úlohou bylo chránit stavení před špatnými a krutými silami. Dvorky mají malbu vytvořenu po vzoru nejstarších dochovaných ukázek umění, které pochází z 30. let 20. století. V té době byly ornamenty situovány do podstřešních pásů a průčelí nebo do podnávrátí v krytém vjezdu stavení. Podkladovou barvou byla žlutá s liniemi bílých kontur, dále se používala černá barva. Tradičními náměty výzdoby byla „hucká růža, jablůnečka, kalichy, pupence a srdce“. Obdobím rozkvětu zaznamenalo toto umění ve 40. a 50. letech 20. století, kdy

maléřečky respektovaly ještě barevné i tvarové skladby originálního hluckého ornamentu. Ornamenty se v dřívějších dobách na Slovácku zkrášlovala většina domů, kdy do dnešní doby se dochovaly typické domky v Hluku, a tradici jejich výzdoby dodržuje malář Ladislav Šácha, rekonstruuující domky pomocí zapomenutých lidových technik. (Toušlová, Podhorský a Maršál, 2007, s. 235)

Kulturní akce v regionu Hornácko

Každý, kdo má rád lidové písně, místní kroje a tradici si přijde na své o předposledním vikendu v červenci na Hornácku, v srdci Bílých Karpat, kde se každoročně koná kulturní folklorní festival Hornácké slavnosti. Tyto slavnosti se ve Velké nad Veličkou pravidelně konají již od roku 1957, kdy navázaly na letní setkávání hornáckých zpěváků, muzikantů a jejich stoupenců. Tato setkání se každoročně konala ve svátek Máří Magdaleny na Strážné hůrce, a inspirací pro vznik Hornáckých slavností se stal také zvyk scházení se Čechů a Slováků ve Filipovském údolí a pravidelné účinkování obyvatel Hornácka na folklorním festivalu ve Strážnici. U počátku slavností byla společná snaha pracovníků z oblasti kultury z prostředí místní inteligence i původních šířitelů folklorních obyčejů. Pořádání prvních ročníků ze začátku nebylo pravidelné. Průběh slavností trval zpočátku jeden den, až později se ustálila doba konání na tři roky. Také program těchto slavností se vyvíjel postupně. Sobotní večery byly věnovány hudebně pěveckým pořadům, které byly určeny tancům a písním či tradicím hornáckých muzikantských a zpěváckých rodů. V neděli odpoledne se konaly pořady zaměřené na předvádění hornáckých obřadů, ve kterých účinkovaly také děti.

V rámci Hornáckých slavností je od roku 1978 pořádán také jarmark lidových výrobků. Zesílil tlak na konání dalších doprovodných akcí, zejména výstav místních umělců rozených na Hornácku. Námětem výstav byla významná jubilea rodáků nebo výročí významných událostí a předměty těchto výstav byly národopisné doklady, výšivky, kroje a dodatkem bylo také promítání filmů s národopisnou tematikou. Rozmanitá programová skladba pak dala vzniknout i dalším scénám a místům pořadů, které se kromě amfiteátru na Strážné hůrce konají také v různých částech obce Velká nad Veličkou, v javornickém evangelickém kostele a u Větrného mlýna v Kuželově. (Pajer, 2013, s. 233)

Hlavním smyslem této kulturní akce je seznámit veřejnost s originální lidovou kulturou jednotlivých obcí národopisného mikroregionu Hornácko, prostřednictvím prezentace

hornáckých hudebních a tanečních folklorních souborů a cimbálových muzik. (iTras.cz, © 2009-2018)

Bohatý folklorní program je v dnešní době uskutečňován v průběhu čtyř dnů, a to konkrétně od čtvrtka do neděle. Čtvrteční odpoledne jsou věnována tradičním výstavám místních umělců, kde jsou vystavovány obrazy nebo fotografie. Program v dalších dnech je přizpůsoben tomu, zda v daném roce nastalo výročí událostí, které významným způsobem ovlivnily kulturu na Hornácku. V pátek večer se na Hornáckém stadionu koná program plný zpěvu a tance. Sobota je věnována tradičnímu jarmarku na Velickém náměstí, na kterém si návštěvník připomíná atmosféru dob minulých a současně může obdivovat um nositelů místních tradičních řemesel, zakoupit regionální výrobky i lokální speciality nebo zhlédnout výstavu drobného zvířectva. Jedenkrát za čtyři roky se na Velickém náměstí koná krojovaný průvod, při kterém jednotlivé obce Hornácka představují svůj osobitý oděv – kroj, což je považováno za nezapomenutelnou podívanou. Sobotní odpoledne je také zasvěceno konání doprovodného programu u památných domů ve Velké nad Veličkou nebo v lokalitách bývalých mlýnů. Večer je na Hornáckém stadionu věnován dalším doprovodným pořadům, ke kterým patří pořad dětských souborů a muzik a pozdější program vždy připomíná významná jubilea událostí, rodáků či zakladatelů slavností. Po skončení těchto programů každoročně následuje zbojnický večer s opékáním baranů, při kterém se zpívá u ohně, konzumuje se a pije dobrá pálenka, což vždy trvá až do jitra. V nedělním dopoledni se opět koná tradiční jarmark na náměstí, koncert lidové hudby a v místním kostele probíhá tradiční mše. Odpolední program se pravidelně koná u Větrného mlýna v Kuželově a probíhá při něm předvedení cimbálových muzik, zpěvů, tanců a obyčejů Hornácka.

Ozvěny Hornácka jsou další kulturní folklorní akcí ve Velké nad Veličkou, navazující na Hornácké slavnosti. Pravidelně se konají o jedné srpnové sobotě po Hornáckých slavnostech a na jejich konání participuje obec Velká nad Veličkou se souborem Velička. Historicky se první ročník tohoto festivalu uskutečnil v roce 1997 a jeho průběh je orientován směrem k představení Hornácka světu a současně je příležitostí pro účinkující z jiných oblastí, než je Hornácko, k prezentaci umění svého regionu. Originální myšlenkou tohoto festivalu bylo pokračovat v někdejší tradici setkávání Čechů a Slováků ve Filipovském údolí. Postupem času však došlo k rozšíření česko-slovenského programu o folklorní soubory z jiných národů. Průběh Ozvěn Hornácka a jeho program se stabilizoval do dnešní podoby, ve které v dopoledních a odpoledních hodinách probíhá

biojarmark, na Velickém náměstí vystupují hostující soubory, z dálky jsou slyšet zpěvy od kostelních hradeb a večerní program se nese v duchu představení dětských souborů a hlavní festivalové relace. (Pajer, 2013, s. 233)

Důležitým a poutavým programem je také Mladé Hornácko. Jedná se o dětský festival zaměřený opět na folklor organizovaný každý rok ve Velké nad Veličkou, který je analogií Hornáckých slavností. Tradice konání dětského festivalu se nese od roku 1972 a celý program je současně ozdobou Hornáckých slavností. Při počátku vzniku festivalu stála Zdenka Jelínková a učitelky z Velké nad Veličkou – Anna Šajdlerová, Olga Pšurná, Alena Ptáčnicková a Dagmar Severová, ale také učitelé z jiných škol v regionu. Organizační směr Mladého Hornácka zajišťuje Masarykova základní škola a Obecní úřad Velká nad Veličkou. Během bezmála padesátiletého trvání pracovalo ve Velké nad Veličkou několik skupin, které se prolínaly, např. Kropáček a Orešinka. Dětské soubory a kroužky se postupně formovaly před vznikem Mladého Hornácka i při dalších hornáckých školách, konkrétně v Kuželově, Hrubé Vrbce, Lipově, Louce, Javorníku a Nové Lhotě. V obci Suchov vznikla národopisná skupina až v relaci se vznikem Mladého Hornácka v roce 1972. Tento dětský festival je sestavován jako přehlídka aktivit dětských národopisných skupin a souborů z Hornácka. Probíhá každý rok v polovině dubna a začíná v pátek generální zkouškou za přítomnosti žáků velické základní školy coby diváků. Sobotní předpremiéra je uskutečněna v Lipově, v místní sokolovně, a hlavní vystoupení se odehrává v neděli v kulturním domě opět ve Velké nad Veličkou. Soubory, které se podílejí na účasti Mladého Hornácka, jsou Veličánek, Lúčánek, Lipovjánek, Krahulíček z Kuželova, Javorníček, Suchovjánek a Lhotáček. V dětském pořadu jsou představovány ukázky obyčejů, které se střídají s dětskými zpěvy, tanci, hrami, škádlivkami, říkadly, rozpočítadly a hádankami. Scénu tanců a písní doprovázejí hrou na hudební nástroje dětské a studentské muziky, kdy nejčastěji zaznívají tóny houslí, cimbálu a klarinetu. Při přehlídce je hlavní akcent dáván na přirozené ztvárnění dětského folkloru a současně na kultivaci hudebnosti a pěveckého umění omladiny. Cílem Mladého Hornácka je zainteresovat mládež a dále ji rozvíjet po stránce pohybové, hudební, dramatické a estetické. (Pajer, 2013, s. 233-224)

K dalším kulturním akcím na Hornácku patří červencové Javornické zpívání, kde se v rámci folklorní akce představují mužské a ženské pěvecké soubory z různých regionů. Vzhledem k tomu, že k Hornácku patří také gastronomie, je na místě zmínit se o klobáskové soutěži „O krála slováckej klobásy“ probíhající každý rok v květnu ve Velké nad Veličkou a o Hornáckém koštu slivovice probíhající tamtéž, jehož

pořadatelem je Místní aktivní sdružení přátel modrého ovoce. Obec Louka naproti tomu pořádá každoroční Košť trnek, které lze ochutnat buď ve stavu vařeném i tekutém. Sportovní nadšenci si přijdou na své při červencovém maratonu Karpatský pedál, který pořádá rekreační středisko Vápenky, při kterém je cyklotrasa dlouhá buď 25 nebo 50 kilometrů nebo při Běhu o Malanskú trnku, který se koná každoročně v Malé Vrbce. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009i)

Oblíbenou folklorní akcí na Horňácku je také Horňácké kosení konající se každoročně v červnu v přírodě CHKO Bílé Karpaty na trase Šumárnické naučné stezky a regionální bělokarpatské cyklostezky nad obcí Malá Vrbka. Horňácké kosení pořádá obec Malá Vrbka a akce je realizována za finančního přispění Jihomoravského kraje a jiných podporovatelů. Nadregionální charakter této akce zajišťuje její popularitu, vysokou návštěvnost a atraktivitu. Úkolem folklorní akce je snaha navázat a zejména zachovat tradice předků, zároveň poskytnout návštěvníkům neopakovatelný kulturní zážitek a přiblížit mladým lidem těžkou práci související s tímto kosením. Činnost je předvedením náročného klasického kosení květnatých luk upozorňující na problém stále menší údržby krajiny, která zarůstá nepropustným mlázím. Obdivovatelé horňáckého folkloru a současně nádherné přírody tak mají možnost spatřit a současně zkusit své síly v kosení a zpěvu a napomoci při výběru nejlepších kosících skupin. Po celý den, již od jitra, ožívá v dnešní době už zapomenutý životní styl kosců na orchidejových loukách s výhledem do kraje Bílých Karpat. Krojovaní kosci s průvodem pohrabovaček ze všech obcí Horňácka soupeří nejen v kosení, ale také ve zvučném kování kos a zpěvu. Práce je zahájena starosty horňáckých obcí. Akci provází také doprovodný program v podobě malého jarmarku s tradičními výrobky, ukázky výcviku ovčáckých psů, projížďky na koních a oběd probíhající pod širým nebem. Mimo věcné dary je odměnou pro vítěze také putovní cena, která je vyšívána tradiční technikou. Celý program je doprovázen horňáckou muzikou za tónů cimbálu a houslí, a připraveno je taktéž stylové občerstvení ve stínu rozvětvených lipových stromů. (Obec Malá Vrbka)

Kulturní akce v regionu Ostrožsko-Veselsko

V mikroregionu se po celý rok odehrává řada kulturních, folklorních, sportovních i gastronomických akcí. Začneme-li s událostmi v lednu, setkáme se s pořádáním řady plesů v širokém okolí. Každá obec je jiná a pořádá různorodé plesy, z pohledu zaměření aktivit jednotlivých obcí. Proto se v mikroregionu konají obvykle plesy hasičské,

myslivecké, rybářské, krojové, rodičovské, farní, sportovní, vinařské nebo maškarní. Lokální tematické plesy jsou proto ideální příležitostí pro milovníky tance a posluchače dobré hudby, či pro každého, kdo se chce zkrátka pobavit (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009i).

Únor je naopak měsícem, kdy se plesová sezóna blíží pomalu ke svému konci a nastává doba masopustu, nebo fašanku, jak je tato událost v regionu pojmenována. Fašank je svátek radosti, hojnosti, zábavy, dobrého jídla a pití. Při fašanku účinkují domácí folklorní soubory, pořádají se průvody masek, přehlídky krojů a tančí se prastarý mečový tanec fašankářů. Ačkoliv jeho zvyklosti zasahují do pohanských předkřesťanských období, jsou s ním spojeny rozpustilé zástupy masek, pověry týkající se úrody a magické lidové obřady. Masopust byl v dřívějších dobách i dnes obdobím trvajícím od Tří králů do Popelčiny středy. V té době končily besedy, radovánky, tancovačky, pochovala se basa a nastávalo období střídmosti a skromnosti. Proto byl fašank poslední možností, kdy lidé mohli ochutnávat lokální speciality, pít místní destiláty nebo víno a naposled si zazpívat lidové písně (CzechTourism, © 2017). Na území mikroregionu Ostrožsko-Veselsko probíhá v obci Blatnici pod Svatým Antonínkem typická Fašanková zabijačka, v Boršicích u Blatnice Fašank s večerní besedou u cimbálu, v Ostrožské Nové Vsi se koná Fašanková beseda u cimbálu a v obcích Hluk a Ostrožská Lhota se odehrávají Fašanky spojené s večerní zábavou. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009i).

Měsíc březen ohlašuje v obcích začátek jara a obec Blatnice pod Svatým Antonínkem ožívá v souvislosti s místní výstavou vín nebo akcí Veselé jaro na vesnici, které je výstavou tradičních řemesel v lokálním muzeu. V Uherském Ostrohu probíhá soutěžní přehlídka dětských folklorních zpěváků tzv. Ostrožský skřivánek a ve Veselí nad Moravou se o tomto čase koná Seminář asijských filmů. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009i). Rituál Vynášení Smrti se koná obvykle na smrtnou neděli, dva týdny před Velikonocemi. Spočívá ve vyzdobení slaměné figury Morany, oblečené do ženských šatů, na Slovácku obvykle do kroje. Morana je pak nesena na tyči obcí v průvodu, za zpěvu je následně hozena do vody a kamenována. Tento prastarý obřad se koná jako symbol konce studené zimy a přicházejícího hojného léta. (Rodnavira.cz, © 2018)

Duben je obdobím Velikonoc, a tak není divu, že se této tradici přizpůsobují i obce v mikroregionu. Konají se Velikonoční zábavy, které jsou obvykle spojeny s koštěm slivovice nebo vína. V Ostrožské Nové Vsi probíhá v čase Velikonoc Šlahačková beseda u cimbálu a Ekojarmark lidových výrobků. Obec Ostrožská Lhota začíná žít v dubnu sportem, kdy

se na území obce odehrává přespolní běh kanoistů a turnaj čtyřhry v tenise. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009). Pálení čarodějnic je další akcí, která probíhá v měsíci dubnu v některých obcích. Původ této akce je spojen s tím, že lidé dříve věřili ve vládu zlých sil a sletu čarodějnic na sabaty o filipojakubské noci. Proto se na kopcích zapalovaly ohně, sloužící jako ochrana vesnic před čarodějnicemi. Rituály se uchovaly i do nynější doby a muži v tento den staví hranice, dívky vyrábí čarodějnice, které pak večer připevní k hranici, kterou zapálí. (Novinky.cz, © 2016)

V měsíci květnu je pro slovácké obce příznačnou akcí stavění máje. Strom od pradávna symbolizoval strážného ducha obce, a proto se stromy na máj pečlivě vybíraly tak, aby byly silné, statné, vysoké a rovné. K těmto potřebám se používají obvykle smrky, borovice nebo jedle, někdy také břízy. Kmen máje se opracovává do hladka a zelený vršek koruny se ozdobí barevnými stuhami, fábory z pestrých papírů, květinami nebo šátky. Pod ozdobenou korunou visí věnec vyrobený ze zeleného chvojí, který je také barevně vyzdoben. (Novinky.cz, © 2016). Květen je pro obce zahájením plavební sezony na Bařově kanále ve Veselí nad Moravou, zahájením sezony v lidovém domku Háječek v Ostrožské Lhotě, měsícem otevírání studánek a obdobím koštů vína. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009i).

Oblíbenou květnovou akcí je i Putování po blatnických búdách v Blatnici pod Svatým Antonínkem. Tato akce je zaměřena na poznání blatnických vinných sklepů, košt vín, ale také na seznámení se s obcí a její atmosférou. V ceně vstupenky je volná degustace vína ve všech otevřených búdách, degustační sklenička s katalogem nebo poukaz na odběr vína. Návštěvník má možnost si při této akci užít také jízdu koňským spřežením, podívat se na ukázky lidových řemesel, poslechnout si cimbálové muziky ve sklepech nebo se podívat do blatnického muzea. Na putování navazuje další akce – Blatnické budy pod hvězdami, která se koná každý rok v srpnu. V tomto období je veřejnost otevřeno více než 30 vinných sklepů a návštěvník může ochutnat víno od každého z vinařů a užít si zvláštní atmosféru nočního putování mezi sklepy. (Cech blatnických vinařů, © 2011)

Červen je obdobím konání tradiční pouti ke cti svatého Antonína na horu nad Blatnicí pod Svatým Antonínkem, Mezinárodního dětského folklorního festivalu Štěpy ve Veselí nad Moravou nebo závodů dračích lodí v Ostrožské Lhotě. Červenec je, jak se může v regionu zdát, měsícem sportu. A tak se pořádají cyklistické závody mezi vinohrady v Blatnici pod Svatým Antonínkem nebo noční tenisový turnaj v Ostrožské Lhotě a zajímavý program se koná ve městě Uherský Ostroh, který pořádá Zámecký divadelní víkend.

Srpen je obdobím dožínek, poutí a v jednotlivých obcích pomalu začíná čas konání hodů s právem. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009i)

Jednou za tři roky probíhají ve městě Hluk Dolňácké slavnosti písní a tanců, které jsou pořádány současně s každoročním Slováckým festivalem dechových hudeb, a jsou také neodmyslitelně spojeny s jízdou králů. Hluk v této době ožívá několikadenním programem, zahrnující poslech dechové muziky, tanec, zpěv, folklor a v neposlední řadě také dobré jídlo a pití. Při této akci pážata a král projíždějí na bílých koních a přestrojeni v ženských krojích městem. Král má tvář zakrytou pentlemi a v ústech drží růži jako znamení mlčenlivosti. Krále střeží převlečená pážata se šavlemi, a pokud by byl král družině uloupen muži z okolních obcí, byla by to pro město velká potupa. (Město Hluk, © 2017b) Tato tradice představuje upomínku události roku 1469, při které byl uherský král Matyáš Korvín poražen králem Jiřím z Poděbrad v bitvě u Bílovic u Uherského Hradiště. Aby se zachránil, musel uprchnout převlečen v dívčích šatech, s tváří zakrytou pentlemi a obestoupen svou družinou na své sídlo do Trenčína (České-tradice.cz). V roce 2011 byla tradice jízdy králů zapsána na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva organizace UNESCO. Mimo město Hluk se jízda králů uchovala i v neďalekém Vlčnově a Kunovicích. (Město Hluk, © 2017b)

V září se všechny obce Ostrožska, a současně některé obce Hornácka, účastní a prezentují na Slováckých slavnostech vína a otevřených památek v Uherském Hradišti, konají se výstavy, sympozia, folkové přehlídky a tradiční vinobraní. Zajímavými akcemi, které se odehrávají v měsíci říjnu, jsou Zamykání plavební sezony na Baťově kanálu a tradiční hody s právem ve Veselí nad Moravou nebo tradiční výlov ryb z přehrady Blatnička. Lis-topad je dobou konání hodových veselí v obcích Blatnice pod Svatým Antonínkem a Boršice u Blatnice a prosinec je dobou přípravy na vánoční čas. Právě v tomto údobí pořádají obce akce jako rojení čertů, mikulášské zpívání, zpívání u vánočního stromu, vánoční koncerty nebo sportovní akce např. Silvestrovský běh vinohrady v Blatnici pod Svatým Antonínkem. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009).

Obr. 4 Jízda králů v Hluku jako ukázka živého kulturního dědictví v regionu (Město Hluk, © 2017)

5.3 Sportovní infrastruktura a volnočasové aktivity

Mikroregion Ostrožsko-Veselsko nabízí široký prostor pro sportovní vyžití. Pro tenisové nadšence jsou zbudovány na území tenisové kurty a zřízeny tenisové kluby. Zahrát tenis si tak mohou v Ostrožské Lhotě, Hluku, Ostrožské Nové Vsi, Uherském Ostrohu i ve Veselí nad Moravou. K dispozici je také golfový rezort pro milovníky golfu. Jedná se o golfové hřiště Jezera v Ostrožské Nové Vsi v lokalitě mezi Sirnatými lázněmi a letištěm Kunovice. V této lokalitě bylo zbudováno devítijamkové hřiště, tréninkové plochy a cvičná louka. Golfový klub nabízí také možnost individuálního tréninkového programu podle individuálních dovedností každého hráče. Na území mikroregionu se také nachází sportovní centra s eventualitami fitness a posilovnami. Fit centrum se nachází např. v Blatnici pod Svatým Antonínkem a posilovna také na zimním stadionu v Uherském Ostrohu, kde je rovněž vyskytuje možnost bruslení pro veřejnost v zimních měsících. Sportovní hala s umělým povrchem vhodným pro volejbal, sálový fotbal, floorball, badminton, basketbal nebo jiné míčové hry se nachází v Ostrožské Nové Vsi. Pro adrenalinové nadšence byl ve Veselí nad Moravou zbudován skatepart s řadou jezdeckých

ramp a lezecká stěna. Zajímavé sportovní vyžití nabízí také Sportovně střelecký klub Uherský Ostroh s možnostmi střelby z kulových zbraní, malorážek a brokovic nebo spinning ve Veselí nad Moravou. Pro vyplnění volného času skloubeného se sportem je ideální příležitostí návštěva Bowling City ve Veselí nad Moravou, kde se nachází čtyři bowlingové dráhy nebo v Ostrožské Nové Vsi, kde místní Bowling bar nabízí nejen možnosti bowlingu, ale také kulečnicku, biliardu nebo šipek. Možnosti pro využití koupaliště v letních měsících jsou nabízeny v Hluku a Veselí nad Moravou nebo na přírodním koupališti v Ostrožské Nové Vsi. (Mikroregion Ostrožsko-Veselsko, © 2009c, d, e, f).

Naproti tomu je region Hornácko příhodnou oblastí zejména pro pěší turistiku a cykloturistiku, kdy na území existuje řada možností, jak využít volný čas. Sportovní hala ve Velké nad Veličkou nabízí možnosti sportovního vyžití buď v posilovně nebo na lezecké stěně. Obce na Hornácku také disponují sportovními zařízeními, která jsou reprezentována zejména fotbalovými nebo jinými sportovními hřišti, výjimku tvoří pouze obec Kuželov. V každé z těchto obcí je však zřízeno dětské hřiště vhodné pro rodiny s malými dětmi. V letních měsících je také možné zahrát si tenis na tenisovém hřišti v Hrubé Vrbce nebo využít služby koupaliště v Lipově, které od roku 2017 prochází rozsáhlou rekonstrukcí. Na území většiny obcí působí tělovýchovná jednota, fotbalové kluby a sbory dobrovolných hasičů. (MAS Hornácko a Ostrožsko, Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro období 2014-2020, s. 30-31)

5.4 Technická infrastruktura a dopravní dostupnost

Technická infrastruktura je na území MAS zajišťována několika sítěmi. Vodovodní a kanalizační sítě jsou dostupné ve všech obcích na území MAS. V obcích, které náleží pod Jihomoravský kraj, je povětšinou tato infrastruktura ve vlastnictví obcí, které ji také provozují. V některých obcích je však vlastníkem vodovodní a kanalizační sítě akciová společnost Vodovody a kanalizace Hodonín, která je také jejich provozovatelem. U obcí, které náleží ke Zlínskému kraji vlastní a provozuje tuto infrastrukturu společnost Slováké vodárny a kanalizace a.s., kdy je ve všech těchto obcích vybudována kanalizace a zavedeny vodovodní sítě. Vodovodní a kanalizační sítě jsou na území MAS v dobrém stavu, případné problémy se vyskytují spíše v lokální dimenzi.

Z hlediska zásobování energiemi se zemní plyn na spotřebované energii podílí přibližně z jedné poloviny. Zemní plyn je dosažitelný ve všech obcích MAS a je hlavním zdrojem pro vytápění. Rovněž dostupnou ve všech obcích je elektrická energie, jejíž rozvodná síť

odpovídá potřebám regionu. Do budoucna existují příležitosti spojené s vytvářením prostoru pro alternativní zdroje energie, a to zejména energie solární. (MAS Horňácko a Ostrožsko, Strategický plán Leader 2007-2013, s. 22-23)

Z hlediska dopravní infrastruktury jsou na území MAS vedeny komunikace nadregionálního významu. Nejfrekventovanější jsou silniční komunikace I/55 na trase Břeclav – Přerov – Olomouc, silnice I/71 na trase Uherský Ostroh – Javorník, komunikace I/54 na trase Znojmo – Kyjov – Strání a silnice II/495 spojující obce Moravský Písek – Hluk – Uherský Brod – Brumov-Bylnice. Důležitou komunikaci tvoří také trasa mezi obcemi Louka – Lipov – Tasov na silnici 4992. Nevýhodou pro formování cestovního ruchu je fakt, že většina silnic je v neodpovídajícím technickém stavu, což má nepříliš pozitivní vliv na bezpečnost silničního provozu a na plynulost dopravy. Zdrojem tohoto problému je nedostatek finančních prostředků na opravy komunikací a jejich údržbu (MAS Horňácko a Ostrožsko, Strategický plán Leader 2007-2013, s. 20-22). Stav silnic I. třídy není zcela vyhovující. Horší kvalita komunikací je spíše na Horňácku, kde je většina silnic začleněna do kategorie havarijní, kdy jde zejména o silnici mezi Hrubou Vrbkou a Tasovem, silnici z Javorníka údolím řeky Veličky a silnici přes Lipov. V mikroregionu Ostrožsko-Veselsko jsou v nejhorším stavu hlavně silnice vycházející z obce Ostrožská Lhota, několik dalších silnic je však v nevyhovujícím stavu. (MAS Horňácko a Ostrožsko, Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro období 2014-2020, s. 39)

Poměrně nízké dopravní zatížení silnic však přináší příležitost pro rozvíjení cykloturistiky. Další možností dopravní dostupnosti je železniční doprava, která je zabezpečována na trati číslo 340 trase Brno – Kunovice a číslo 343 na trase Rohatec – Vrbovce. Výrazným problémem je technická a morální zastaralost vozového parku a neudržované zastávky na některých stanovištích vlakového spojení. Pozitivní předpokladem je však fakt, že jsou na výše uvedené trasy nasazovány rekonstruované vozy vlaků. Dalšími možnostmi rozvoje cestovního ruchu po stránce dopravní dostupnosti je zaměření na budování cyklostezek. V regionu Horňácko nejsou žádné komunikace, které by byly určeny přímo pro cyklisty, do budoucna se však uvažuje o jejich vybudování a ohledem na propojení významných lokalit cestovního ruchu v území. (MAS Horňácko a Ostrožsko, Strategický plán Leader 2007-2013, s. 20-22).

Mikroregiony MAS přísluší k územím s poměrně kvalitním životním prostředím a čistým ovzduším. Několik zdrojů znečištění, které je identifikováno na území, je představováno ze strany firem Železniční průmyslová stavební výroba a Dyas spol. s.r.o. v Uherském

Ostrohu, AUTOPAL s.r.o. Nový Jičín se závodem v Hluku, Blatinii a.s., která je zaměřená na chov drůbeže v Blatničce a firmou Kordárna a.s. ve Velké nad Veličkou. Významný zdroj znečištění však představuje prach, hluk a oxidy dusíku z automobilové dopravy na silniční komunikaci na trase Uherský Ostroh – Ostrožská Nová Ves. (MAS Hornácko a Ostrožsko, Strategický plán Leader 2007-2013, s. 23)

5.5 Souhrn přírodních a společenských předpokladů území MAS

V tabulce (Tab. 7) je představen souhrn přírodních a společenských předpokladů jednotlivých měst a obcí na území MAS Hornácko a Ostrožsko. Tato tabulka ukazuje četnosti výskytu přírodních atraktivit, památek, řemesel a kulturních akcí, které je možné v každém z měst a obcí navštívit, a také význam těchto předpokladů z hlediska národního, regionálního a lokálního.

Z tabulky vyplývá, že nejvíce přírodních předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu se nachází v městech Hluk a Veselí nad Moravou a obci Blatnička, kdy ve Veselí nad Moravou je identifikován i regionální předpoklad pro rozvoj cestovního ruchu, kterým je Bařův kanál. Naopak nejhorší přírodní předpoklady cestovního ruchu je možné identifikovat v obcích Lipov, Louka, Hrubá Vrbka, Malá Vrbka a Ostrožská Nová Ves a ve městě Kunovice, ve kterém však skutečnost situované lokality Kunovského lesa dosahuje regionálního významu.

Nejvíce společenských předpokladů území MAS lze identifikovat ve městech Veselí nad Moravou a Hluk. Město Hluk se může pyšnit také společenským předpokladem národního významu, který je představován tradiční jízdou králů zapsanou na seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva organizací UNESCO. Národního významu dosahuje také společenský předpoklad v obci Velká nad Veličkou, kde je každoročně při příležitosti Hornáckých slavností prezentován mužský tanec verbuňk, který je organizací UNESCO označován jako Mistrovské dílo ústního a nemateriálního dědictví lidstva. Naopak nejméně společenských předpokladů cestovního ruchu se vyskytuje v menších obcích, a to zejména v Javorníku, Kuželově, Malé Vrbce, Nové Lhotě a Suchově.

Tab. 7 Četnost výskytu a významu předpokladů na území MAS

Obec	Přírodní předpoklady	Společenské předpoklady	Význam
Blatnice pod Svatým Antonínkem	0	0	Národní
	0	3	Regionální
	2	4	Lokální
Blatnička	0	0	Národní
	0	2	Regionální
	4	2	Lokální
Boršice u Blatnice	0	0	Národní
	0	0	Regionální
	3	4	Lokální
Hluk	0	1	Národní
	0	2	Regionální
	5	3	Lokální
Hrubá Vrbka	0	0	Národní
	0	0	Regionální
	1	2	Lokální
Javorník	0	0	Národní
	0	0	Regionální
	2	1	Lokální
Kunovice	0	0	Národní
	1	0	Regionální
	0	6	Lokální
Kuželov	0	0	Národní
	0	1	Regionální
	2	2	Lokální
Lipov	0	0	Národní
	0	0	Regionální
	1	3	Lokální
Louka	0	0	Národní
	0	0	Regionální
	2	3	Lokální
Malá Vrbka	0	0	Národní
	1	1	Regionální
	1	1	Lokální

Obec	Přírodní předpoklady	Společenské předpoklady	Význam
Nová Lhota	0	0	Národní
	0	0	Regionální
	3	2	Lokální
Ostrožská Lhota	0	0	Národní
	0	0	Regionální
	2	2	Lokální
Ostrožská Nová Ves	0	0	Národní
	1	3	Regionální
	1	2	Lokální
Suchov	0	0	Národní
	0	0	Regionální
	1	2	Lokální
Uherský Ostroh	0	0	Národní
	1	1	Regionální
	2	3	Lokální
Velká nad Veličkou	0	1	Národní
	0	2	Regionální
	1	2	Lokální
Veselí nad Moravou	0	0	Národní
	1	1	Regionální
	3	9	Lokální

5.6 SWOT analýza

V této části diplomové práce budu prostřednictvím SWOT analýzy prezentovat zjištěné silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby na území MAS Horňácko a Ostrožsko. Hlavní cíl této podkapitoly spočívá v identifikaci a vyzdvižení silných stránek a příležitostí, které jsou předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu v oblasti a následné snaze co nejvíce minimalizovat slabé stránky a eliminovat hrozby.

Tab. 8 SWOT analýza území MAS Horňácko a Ostrožsko

<p style="text-align: center;">SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udržování lidových tradic • Přírodní atraktivita a památky v území • Nabídka četných pěších a běžeckých tras • Množství kulturních a společenských akcí udržujících identitu regionu • Zvyšující se počet ubytovacích kapacit v regionu 	<p style="text-align: center;">SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatek pracovních příležitostí v oblasti cestovního ruchu • Úbytek počtu obyvatel • Periferní poloha regionu • Zhoršená dostupnost některých obcí • Nedostatečně rozvinutá infrastruktura pro cykloturistiku
<p style="text-align: center;">PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Existence ESI fondů pro rozvoj venkovských oblastí • Podpora rozvoje zemědělských brownfields z národních operačních programů • Zvýšený zájem Slovenských partnerů o spolupráci • Nové trendy v cestovním ruchu soustředující se na místní kulturu zaměřené na zvýšení využití potenciálu v rurálních oblastech 	<p style="text-align: center;">HROZBY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omezené investice do dopravní infrastruktury ze strany krajů • Klimatické změny doprovázené suchem • Zvýšení negativní asociace místních obyvatel v návaznosti na mediální prezentaci nových trendů rozvoje cestovního ruchu • Nedostatečná podpora MSP ze strany státu zaměřená na pomoc začínajícím podnikatelům

Velmi silnou stránkou pro rozvoj cestovního ruchu lze dle mého názoru spatřit v zaměření regionu na folklór a tradice. Území MAS Horňácko a Ostrožsko je regionem skutečně kulturně rozmanitým, o čemž svědčí řada folklorních akcí, kdy se návštěvník může rozhodnout například pro návštěvu Mladého Horňácka či věhlasných Horňáckých slavností. Území nabízí také řadu možností z hlediska poznávání kultury, ať už hovoříme o možnostech návštěvy kina, koncertů, přednášek nebo výstav, ale je možné poznávat také bohaté tradice lidových řemesel v jednotlivých obcích nebo kulinářské akce. Důležité však je, aby jednotlivá města a obce zachovávala kulturní a folkloristické hodnoty, které

mohou přitáhnout návštěvníky k poznání neopakovatelných zážitků, a jejich prostřednictvím rozvíjela cestovní ruch.

Cestovní ruch je možné rozvíjet také prostřednictvím poznávání hornácké a ostrožské přírody, ve které lze identifikovat řadu turistických atraktivit, nebo sportovním vyžitím v přírodě. Se sportem úzce souvisí další silná stránka území spočívající v bohaté nabídce pěších tras nebo tras běžkařských, určených pro milovníky zimních sportů.

Příležitost pro území MAS představuje fakt, že se v některých obcích nachází volné prostory pro podnikání, kdy existuje možnost znovuoživení dnes již nepoužívaných brownfields pro start podnikání v oblasti cestovního ruchu a jeho následného rozvoje v regionu. Významnou příležitostí pro oživení cestovního ruchu na území MAS představují nové trendy zaváděné v této oblasti, kterými mohou být nové technologie a jejich využívání nebo naopak turismus založený na vyhýbání se takovým technologiím, léčebný turismus nebo pobyty v prostředí ekofaremu spojené s venkovskou turistikou. Velkou příležitostí se jeví také posílení financí směřujících do území z EU, díky kterým je možné zatraktivnit příhraniční oblasti a rozvíjet venkov, který by se tak stal více lákavým pro turisty.

Slabou stránkou regionu je nedostatek pracovních příležitostí a s tím spojená vysoká nezaměstnanost, která úzce souvisí s nízkými platy v regionu a následným stěhováním lidí do jiných regionů za prací. Další slabou stránkou je periferní pozice území MAS. V tomto případě lze hovořit o vážném problému, který může ohrožovat rozvoj cestovního ruchu. Dle mého názoru však záleží na jednotlivých obcích na území MAS, jakými nástroji budou svá území propagovat, a jak v nich budou rozvíjet infrastrukturu potřebnou pro cestovní ruch.

Hrozbu představuje dopravní infrastruktura na území MAS Hornácko a Ostrožsko. Zejména místní komunikace v této oblasti jsou v neuspokojivém stavu, a pokud nebude řada z nich podrobena opravám, hrozí, že se dojde k zintenzivnění této hrozby, což může mít za důsledek velmi negativní reakce místních obyvatel z pohledu kvality života a turistů z hlediska návštěvnosti území a rozvoje cestovního ruchu v něm.

6. ANALÝZA ROZHOVORŮ S AKTÉRY A STAKEHOLDERY V OBLASTI CESTOVNÍHO RUCHU

Dalším podstatným bodem této práce bylo provedení semistrukturovaných rozhovorů s aktéry a stakeholdery, kteří se jakýmkoliv způsobem podílí na území MAS Hornácko a Ostrožsko na rozvoji cestovního ruchu. V první řadě bylo nezbytné správně formulovat otázky pro tyto rozhovory, prostřednictvím kterých jsem analyzovala současný stav cestovního ruchu v regionu při současném zjištění potřeb rozvoje této oblasti.

Za účelem vedení rozhovoru bylo osloveno 8 aktérů z oblasti cestovního ruchu, 5 z nich se rozhodlo participovat na řízených rozhovorech. Rozhovory byly prováděny v průběhu měsíců ledna a února 2018 a rozhovor mi poskytli tito aktéři:

- Marie Vavříková – majitelka Penzionu U Vavříků, obec Malá Vrbka
- Anna Vašicová – starostka obce Louka
- Lenka Fojtíková – starostka obce Blatnice pod Svatým Antonínkem
- Mgr. Antonín Okénka – starosta obce Nová Lhota
- Jarmila Hrušková – starostka obce Blatnička

Volba účastníků rozhovoru se odvíjela od snahy zapojit do řízených rozhovorů jak aktéry z oblasti veřejného života, tedy zástupce obcí, tak aktéry ze soukromé sféry, resp. konkrétní podnikatele, podílející se na cestovním ruchu v regionu. Výběr aktérů probíhal s ohledem na fakt, že obce, ve kterých je nejvíce potřeba rozvíjet cestovní ruch nejsou jednak populačně dosti velké, a v řadě z nich působí pouze omezené množství aktérů, orientovaných na oblast cestovního ruchu. Při zamyšlení se nad otázkou, kteří aktéři přichází z hlediska vedení rozhovoru na menších obcích v úvahu, byla v první řadě jasnou volbou komunikace se zástupci samospráv. Ti podporují v obcích řešení rozvojových otázek v největší míře a významně se tak podílí na rozvoji cestovního ruchu na území MAS.

Metoda semistrukturovaného rozhovoru byla zvolena vzhledem ke skutečnosti, že kontakt tváří v tvář s daným aktérem je mnohem osobnější a jsou díky němu vytvořeny lepší podmínky pro získání potřebných odpovědí. Existuje zde také mnohostranný prostor pro kladení náhodných doplňujících otázek pro aktéry a stakeholdery, kdy je tato možnost např. v případě dotazníkového šetření téměř vyloučena. Účastníci byli většinou osloveni prostřednictvím telefonického jednání, ze kterého vyplynuly termíny osobního setkání v jednotlivých obcích. Jeden z aktérů byl osloven při osobním setkání a velmi ochotně

souhlasil s poskytnutím rozhovoru pro potřeby zkoumání oblasti cestovního ruchu v této diplomové práci.

Pro potřeby vedení semistrukturovaných rozhovorů bylo připraveno celkem 11 otázek, prostřednictvím kterých bylo kladeno za cíl poznat rozvojové potřeby území MAS a zejména názory na otázky rozvoje cestovního ruchu očima oslovených aktérů a stakeholderů. První otázka rozhovoru byla orientována směrem k poznání území MAS z hlediska jedinečnosti lokality, k identifikaci hlavních pozitiv oblasti, ve které má být cestovní ruch rozvíjen. V další otázka byla zaměřena na poznání klíčových aktérů v oblasti cestovního ruchu a určení jejich rolí v této sféře. Významnou záležitostí byla také otázka, při níž bylo nutné ztotožnění regionu s lidovými tradicemi a trendy, kterými lze tyto tradice na území MAS nadále rozvíjet. Pochopitelně bylo důležité také zjištění týkající se participace oslovených aktérů a stakeholderů na cestovním ruchu v území v posledních letech, jejich zkušenosti s projekty cestovního ruchu, které byly podpořeny z veřejných zdrojů, i spolupráce s partnery ze Slovenské republiky. Stěžejní otázkou pro účastníky byla otázka zaměřená na nástroje a nové trendy, které jsou v současnosti zaváděny v oblasti cestovního ruchu na území MAS. Poslední otázka byla spíše doplňkem, pomocí kterého bylo zjišťováno, jak by oslovení aktéři a stakeholderi řešili problémy cestovního ruchu na území MAS a jaké projekty by v tomto směru mohly napomoci zvýšení jeho kvality, vzhledem k lidovým tradicím a s ohledem na udržitelný rozvoj tak, aby došlo ke zlepšení současného stavu cestovního ruchu na území MAS Hornácko a Ostrožsko.

6.1 Vyhodnocení semistrukturovaných rozhovorů

1. *Uvedte přednosti území MAS Hornácko a Ostrožsko ve vztahu k cestovnímu ruchu. Čím je podle Vás ve vztahu k cestovnímu ruchu území MAS Hornácko a Ostrožsko jedinečné oproti okolním územím MAS?*

Aktéři a stakeholderi se v podstatě shodli na faktu, že území MAS Hornácko a Ostrožsko je lokalitou, která je výjimečná hlavně pro svůj krajinářský charakter s ohledem na polohu v srdci Bílých Karpat, kde se nachází řada přírodních krás, kdy byly jmenovány zejména Karpatské louky. Další vzácností území MAS jsou také tradice a zejména důraz na jejich zachování. Účastníci zmiňují důležitost uchování lidových písní a tanců, respektování tradiční řemeslné výroby a upozornění na řadu lidově-kulturních akcí v regionu těšících se velké oblibě.

Jeden aktér z řad zástupců obcí uvádí, že jedinečností území MAS je zejména propojení chudobnějšího regionu Hornácka s bohatším regionem Ostrožska a možnosti porovnání rozdílů, přičemž Hornácko jako region není rozhodně slabším regionem, zejména z důvodu nabídky přírodních krás, díky kterým je možné cestovní ruch rozvíjet.

„Myslím si, že výjimečností MAS je udržování lidových tradic, nádhery krajů a láska k tomuto kraji. MAS Hornácko a Ostrožsko má navíc bonus v pěstování vinné révy. Mnozí turisté sem proto jedou výhradně za vínem a svůj pobyt skloubí s pěší turistikou či cykloturistikou.“ (Starostka obce Blatnice pod Svatým Antonínkem)

2. Identifikujte klíčové aktéry cestovního ruchu na území MAS a představte jejich význam a roli v něm.

Aktéři a stakeholderi odpovídají, že významnými aktéry cestovního ruchu na území MAS jsou zejména podnikatelé v oblasti cestovního ruchu a obecní samosprávy. Podotýkají, že je zejména nezbytné, aby podnikatelé se samosprávami úzce spolupracovali, a vytvářeli tak aktivity a příležitosti pro další rozvoj cestovního ruchu v území. Obce tak mají vytvářet pro uživatele příhodné podmínky a zajišťovat jim určitý standard.

Jako stěžejní aktéři v oblasti cestovního ruchu byli identifikováni podnikatelé v oblastech stravování a ubytování. Aktéři zmiňují, že co se týká ubytovacích kapacit, je na tom území MAS dobře. Mnohem horší situace existuje ve stravovacích zařízeních. Těch je zejména v obcích na území MAS nedostatek a turisté jsou tak kvůli stravování nuceni cestovat do větších měst v regionu MAS.

„Velkým problémem je, že zejména na malých obcích chybí každodenní a hlavně celodenní možnosti stravování!“ (Starostka obce Blatnička)

Za tímto faktem podle stakeholderů stojí údajně obava provozovatelů, že jejich stravovací zařízení nebudou výdělečná, a že se jim tak příprava pokrmů nevyplatí.

Jako další aktéři a zainteresované strany byla zdůrazněna sportovní zařízení jako např. Golf rezort Jezera nebo koupaliště, Sirnaté lázně v Ostrožské Nové Vsi, provozovatelé lyžařských vleků, Slovácký běžecký klub Kyjov o. s., který provádí úpravu běžeckých stop, Cech blatnických vinařů, provozovatelé a zaměstnanci zámek Uherský Ostroh, Bařova kanálu, informačních center aj.

3. *Jaké jsou podle Vás trendy ve využívání lidových tradic v cestovním ruchu ve Vaší obci či na území MAS, resp. jakým způsobem jsou využívány?*

Respondenti v tomto případě poukazují na fakt, že tradice jsou stále živé díky kulturním akcím, které se každoročně na území MAS konají. Zejména zmínili na konání Hornáckých slavností, Ozvěň Hornácka a Hornáckého kosení, kdy je při těchto akcích patrná autenticita dřívějšího života obyvatel. Lidé se při těchto událostech oblékají do krojů, které jsou osobitým oděvem nejen oblasti, ale také specifickým symbolem každé jednotlivé obce.

Starostka obce Blatnička uvádí, že pro zachování lidových tradic vznikla na území obce obecně prospěšná společnost tradice Slovácka, která se zabývá zakázkovým šitím krojů a jeho součástí. Společnost si tak klade za cíl výrobu, a hlavně údržbu krojů tak, aby tradice zůstala zachována. Další aktéři dodávají, že tradice jsou zachovávány prostřednictvím gastronomických akcí, jakými jsou košty slivovice, zelí nebo fašanky. Participanti také upozornili na zachování tkalcovské výroby v obci Malá Vrbka, kterou se zabývá paní Buchtelová, která tímto způsobem udržuje trend lidových tradičních výšivek v dnešní době.

4. *Jak konkrétně jste se podílel/la na spolupráci v oblasti cestovního ruchu na území MAS v posledních dvou letech?*

Aktéři a stakeholderi zde zmínili zejména svou participaci na kulturních akcích, zejména na Hornáckých slavnostech. Pochopitelně každá obec pořádá také své kulturní akce, kterých se návštěvníci mohou zúčastnit. S ohledem na cestovní ruch respondenti sdělují, že v posledních letech byli zapojeni do kulinářských akcí, při kterých probíhaly ochutnávky místních specialit, zaměřili se na přeshraniční spolupráci, a to zejména na výměnné pobyty, zachování běžeckých stop, a v neposlední řadě i na obnovení Javořinské naučné stezky.

„Naším velkým projektem byla rekonstrukce bývalé budovy cizinecké policie, která byla transformována na Ekocentrum Karpaty. Projekt byl dokončen v roce 2014 a byl financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj a státního rozpočtu České a Slovenské republiky. V centru jsou pořádány kurzy environmentální výchovy spojené s poznáváním přírodních krás Bílých Karpat.“ (Starosta obce Nová Lhota)

5. *Zhodnoťte Vaše zkušenosti s realizací projektů v oblasti cestovního ruchu podpořených z veřejných zdrojů, a to ve srovnání programového období 2007-2013 a 2014-2020.*

Aktéři a stakeholderé mají bohaté zkušenosti s realizací projektů v oblasti cestovního ruchu, které byly z veřejných zdrojů podpořeny. Díky nim byly postaveny cyklostezky, opraveny místní komunikace, proběhly úpravy a výsadby zeleně v obcích nebo bylo nakoupeno vybavení stravovacího zařízení v agroturistickém ubytování v Penzionu u Vavříků. Respondenti se však shodují, že projekty byly v obou programových obdobích administrativně náročné. Starosta obce Nová Lhota uvedl svou zkušenost při budování cyklostezky v období 2007-2013, při které orgán státní správy ochrany přírody (CHKO Bílé Karpaty) dal závazné stanovisko k projektu, kterým řekl, že povrch cyklostezky musí být vodopropustný a nesmí být zpevněn asfaltem či betonem. Ale povrch cyklostezky se při stavbě ukázal nevhodný, místy až nebezpečný. CHKO Bílé Karpaty nakonec povolilo 16centimetrový betonový povrch cyklostezky. Po třech letech však přišel auditní orgán na kontrolu a konstatoval, porušení principu 3E, kvůli pozdní změně rozhodnutí o struktuře povrchu cyklostezky. Orgán ochrany přírody tak sdělil své stanovisko, a naopak tomu auditní orgán řekl, že se CHKO v rozhodnutí zmýlilo. Vyplynula tak situace, kdy se Ministerstvo financí ČR a Ministerstvo životního prostředí nedokázali shodnout na stanovisku k cyklostezce, avšak odpovědnost zůstala na obci Nová Lhota, které byla vyměřena korekce 10 % z celkové alokace, která činila 2,8 miliardy EUR. Problémem tak je kolektivní zodpovědnosti resp. nezodpovědnost státu a těchto záležitostech.

6. *Zhodnoťte dosavadní spolupráci a podporu cestovního ruchu na území MAS ze strany Jihomoravského, resp. Zlínského kraje.*

Aktéři a stakeholderé hodnotí spolupráci s kraji kladně. Uvádí, že v případě žádosti o dotaci jim bylo ve většině případů vyhověno. Kraj totiž disponuje množstvím nástrojů, kterými cestovní ruch v území podporuje. Participanté zmínili např. údržbu běžeckých stop a komunikací nebo programy, kterými kraj finančně přispívá na cyklostezky či turistické značky. Aktéři a stakeholderé také oceňují flexibilní reakce kraje na nenadálé potíže.

7. *Zhodnoťte Vaše dosavadní zkušenosti a možnosti spolupráce při rozvoji cestovního ruchu na území MAS v partnerství s aktéry ze Slovenské republiky.*

Oslovený stakeholder ze soukromého sektoru uvedl, že doposud nemají žádné zkušenosti s partnerstvím se Slovenskou republikou, avšak případné spolupráci se nebrání. Starostové obcí rovněž uvedli, že spolupráci se Slovenskou republikou v této oblasti nemají vytvořenou. Největší spolupráci se Slovenskou republikou se těší obec Nová Lhota, která aktivně participuje při projektech s obcemi Kočovce, Brezová pod Bradlom a Starou Myjavou, a tuto spolupráci si nemohou vynachválit. Na této bázi vznikl např. projekt zbudování Ekocentra Karpaty nebo projekt Na běžkách, na kole i pěšky - poznejme se sousedé, který si klade za cíl rozvoj udržitelného cestovního ruchu v krajině Bílých Karpat.

„Ze spolupráce s aktéry ze Slovenské republiky se snažíme maximálně těžit a jsem velmi rád, že se nám v tomto ohledu na obou stranách hranice takto daří. Intenzivní spoluprací se tak snažíme rozvíjet celé pohraničí.“ (Starosta obce Nová Lhota)

8. *Jakým způsobem a které nové nástroje v oblasti cestovního ruchu zavádíte a jakým způsobem reagujete na nové trendy v cestovním ruchu?*

Na tuto otázku respondenti odpovídali rozdílně. Starostka obce Blatnička v tomto směru uvádí, že se zaměřují především na sport a zážitkovou dovolenou. Trendem, který zavádí v obci je hippoturistika, kdy provozovatelé stezek vytypovali 24 kilometrů nové stezky určené pro jízdy na koních. Z hlediska sportu se dále zaměřují na Nordic Walking, jízdu na koloběžkách a jógu pro pokročilé. Další zástupci obcí zmiňují zejména potenciál v oblasti trendu pěší turistiky a ekofaremu, a také zaměření na vinařskou turistiku, pro kterou jsou na území vytvořeny vhodné podmínky, je však třeba se na tento trend více zaměřit.

Z hlediska nástrojů pro rozvoj cestovního ruchu uvádí Starosta obce Nová Lhota otázku využití QR kódů v oblasti cestovního ruchu, map a informačních technologií jako takových. Podotýká také záměr obce ve vybudování Bike trailů v lesích nebo nákupu elektrokol pro výstup na Javořinu, kdy se však jedná o poměrně náročnou investici. Starostka obce Blatnice pod Svatým Antonínkem prezentuje, že je z hlediska nástrojů nutné, aby každá obec informovala turisty a dokázala zpropagovat svou obec prostřednictvím webových stránek nebo facebooku, kdy takto lákají návštěvníky na akce Putování po Blatnických búdách a Blatnické budy pod hvězdami.

9. *Kdo a proč jsou podle Vás cílové skupiny cestovního ruchu na území MAS a jakým způsobem se je snažíte přilákat?*

Dotazovaní v tomto směru uvádí, že cílovými skupinami jsou zejména rodiny s dětmi nebo bezdětné páry či skupinky přátel do 40 let, kteří chtějí obdivovat krásy území MAS. Respondenti poznamenávají, že se cílové skupiny snaží zaujmout atraktivitami lokality MAS, sportovním vyžitím, národopisnými festivaly a v neposlední řadě také dobrou kuchyní.

„Cílovými skupinami jsou podle mého mínění milovníci vína, folkloru, tradiční lidové kultury, pěší turistiky, cykloturistiky, vodních sportů a rybáři. Nejlepším lákadlem jsou kvalitní služby, které nabízí soukromé subjekty a to, že se zde budou cítit dobře. V naší obci z toho důvodu dochází ke zvýšené výstavbě penzionů.“ (Starostka obce Blatnice pod Svatým Antonínkem)

10. *Vyjmenujte a popište nejzávažnější problémy v oblasti rozvoje cestovního ruchu na území MAS.*

Zástupce soukromého sektoru zmínil jako nejzávažnější problém, že v území MAS jsou některé obce poměrně izolované od okolí. Pro turistu se tak stává vše složitěji dostupné, počínaje službami až po produkty cestovního ruchu. Dalším problémem je, že jsou některé obce nedostatečně pokryty službami. Např. v Malé Vrbce se může jevit jako problematická záležitost, že se v obci nenachází ani obchod s potravinami, kdy nejbližší je ve 2 kilometrech vzdálené vedlejší obci. Starostové uvádí, že dalšími problémy v oblasti cestovního ruchu jsou zejména finance, nastavení dotačních programů, nevypořádané majetkové vztahy k pozemkům, pro účely stavby nových objektů určených pro cestovní ruch a lidské zdroje, kdy prakticky není ochota lidí pracovat ve vzdálených obcích např. v restauračních zařízeních. Podnikatelé tak mohou pouze v malé míře vycházet vstříc zájmům turistů.

11. *Představte Vaše návrhy pro řešení problémů cestovního ruchu na území MAS, včetně projektů, které by napomohly ke zvýšení jeho výkonnosti, kvality či diverzity, a to ve vztahu udržitelnému rozvoji území a zachování místních lidových tradic.*

Z tohoto hlediska by majitelé Penzionu u Vavříků rádi dále rozšiřovali hotel, ve kterém by také chtěli zřídit wellness zónu s vířivkou a saunou. V nejbližších letech by také za penzionem chtěli dobudovat zahradu, která by se současně stala místem po konání

svatebních obřadů. Starostka obce Louka uvádí dokončení koupaliště v nedalekém Lipově pro nadcházející sezónu a také projekt „Povozem po Horňácku“, který by zahrnoval vyjížďky po obcích v koňském spřežení. Starostky z obcí Blatnice pod Svatým Antonínkem a Blatnička by při vytváření projektů rády využily spolupráci s aktéry ze Slovenské republiky a zaměřily se tak hlavně na investiční projekty. Starosta Nové Lhoty vidí příležitost v gastronomii s ohledem na místní zemědělství, tradici ovocnářství a včelařství. Vhodným projektem by podle něj byla menší ekofarma v obci s vlastním sadem a s chovem ovcí.

6.2 Zhodnocení rozhovorů s aktéry a stakeholdery

Provedení semistrukturovaných rozhovorů potvrdilo, že území MAS Horňácko a Ostrožsko je regionem s vysokým potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu. Respondenti poukázali na předpoklady, které se nachází na území z hlediska krajinářského, kdy se v regionu vyskytuje řada přírodních úkazů. Mimo jiné je region obdivován pro svou kulturní podstatu, kdy je kladen důraz na tradice, zachování lidových zpěvů, tanců a krojů, a v neposlední řadě také řemesel.

Aktéři a stakeholdeři rovněž zmínili, že v oblasti cestovního ruchu považují za nejdůležitější aktéry podnikatele, provozující ubytovací a stravovací zařízení, a mimo jiné zmínili povinnosti obcí při vytváření podmínek pro podnikatele v cestovním ruchu. Na území MAS bylo v posledních letech realizováno několik projektů, u kterých se respondenti shodli, že jim přinesly zejména bohaté a zajímavé zkušenosti, které otevírají bránu dalším příležitostem rozvoje a případné spolupráci se zahraničními partnery. Při rozhovorech byly prezentovány názory na trendy v oblasti cestovního ruchu, kdy aktéři a stakeholdeři vidí možnosti v podpoře kulturně poznávací a zážitkové dovolené, pěší a vinařské turistiky. Z hlediska nástrojů je podle nich vhodné zaměřit se na využití informačních technologií v cestovním ruchu a lepší propagaci měst a obcí.

V závěru semistrukturovaných rozhovorů vyšlo najevo, že v regionu bylo identifikováno také několik problémů, kdy některé z nich zabraňují rozvoji cestovního ruchu, ale naproti tomu některé v sobě mohou mít i skrytý potenciál pro rozvoj. Účastníci závěrem uvádí, že je nutné orientovat se na cílové skupiny cestovního ruchu, které do regionu směřují, zajistit pro ně program na míru a podporovat tak podnikatelské aktivity v oblasti cestovního ruchu na území MAS. Předpoklady pro turismus jsou v území na dobré úrovni, jen je zapotřebí správně a zejména včas uchopit příležitosti pro jeho rozvoj.

7. NÁVRHY PROJEKTŮ K PODPOŘE ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU NA ÚZEMÍ VYBRANÉ MAS

Tato kapitola zahrnuje návrhy projektů, které si kladou za cíl pozvednout úroveň cestovního ruchu na území MAS Horňácko a Ostrožsko při současné orientaci na udržitelný rozvoj cestovního ruchu v regionu. Tato kapitola pojímá definování projektu, cíle projektu, časovou, nákladovou a v neposlední řadě i rizikovou analýzu. Na bázi zjištěných informací a provedených analýz jsou tak předkládány a podrobně představeny následující dva projekty.

7.1 Prožij svůj den jinak aneb digitální detox na Horňácku a Ostrožsku

7.1.1 Definice projektu

Jak z názvu projektu vyplývá, je jeho prostřednictvím usilováno o zavedení nového trendu v cestovním ruchu na území MAS Horňácko a Ostrožsko.

Digitální detox je možné vyložit si jako trávení volného času, během kterého uživatel odkládá mobilní telefony, tablety, notebooky, počítače, smartwatches a osvobozuje se od televizních přijímačů a dalších technologií, na kterých je dnešní společnost zcela závislá. Spočívá v očistě organismu od stresu a nežádoucích vlivů technologií, které nás dnes a denně obklopují. V tomto případě jde o formu nahrazení trávení volného času pobyt v přírodě MAS Horňácko a Ostrožsko. Pro účinnost digitálního detoxu je nutné distancovat se od výše zmíněných přístrojů a technologií na dobu delší než 24 hodin.

Je vycházeno z předpokladu, že v dnešní době lidé tráví značnou část volného času užíváním těchto přístrojů a zapomínají, že je okrádají nejen o čas, který mohou strávit s rodinou a přáteli, ale zejména po zdravotní stránce se dnes již nejedná o vhodnou volbu trávení volného času. Uživatel si mnohdy ani neuvědomuje, že častým sledováním televize, sezením u počítače nebo používáním mobilních telefonů trpí celý jeho organismus, kdy se problémy projevují postupně pálením až bolestí očí, bolestí hlavy, poruchami krční páteře, bolestí zad, postupně i problémy pohybového aparátu atd.

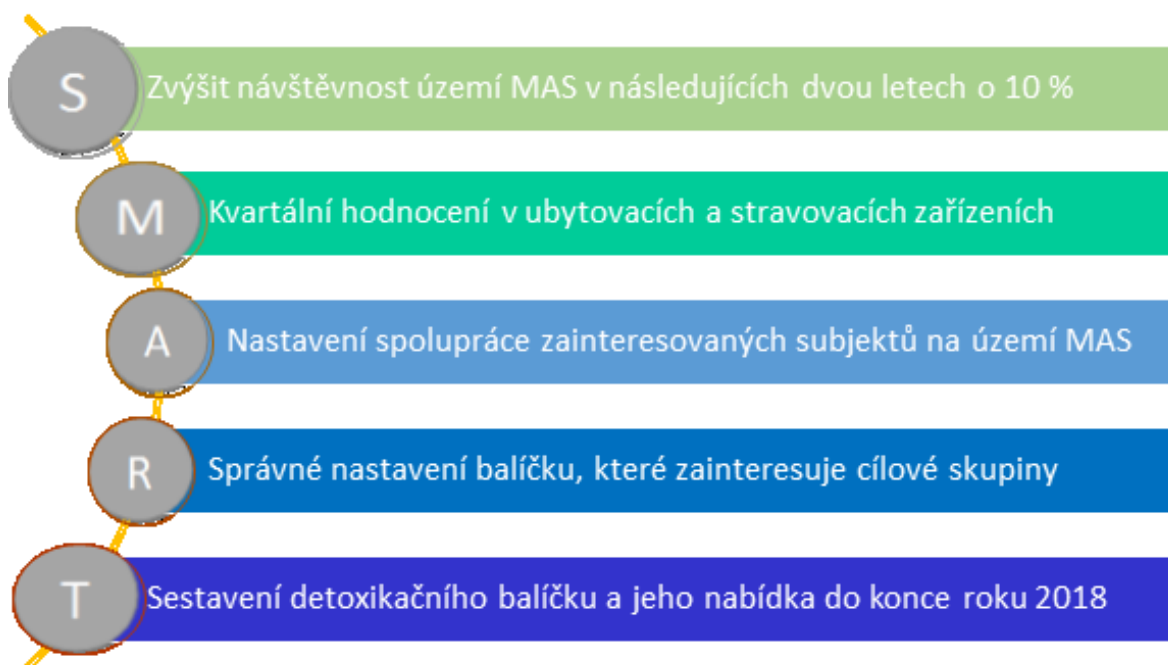
Tento projekt byl zvolen s ohledem na fakt, že trávení volného času v přírodě bez technologií napomůže alespoň částečně změně životního stylu návštěvníků. Území MAS Horňácko a Ostrožsko se pro realizaci takového projektu jeví více než vhodnou lokalitou.

Existuje zde řada možností jak pro sportovní vyžití, tak pro objevování přírodních krás, pro práci na zemědělských usedlostech, farmách a staveních, a izolovanost některých obcí v území v sobě skrývá značný potenciál pro rozvoj tohoto trendu.

V rámci této diplomové práce je tak uveden návrh víkendového pobytu na území MAS Hornácko a Ostrožsko, a to ve dvou pobytových variantách, při kterých klient po dobu 48 hodin odloží veškeré technologie a přístroje, které každý den využívá, a místo toho bude po tuto dobu provádět pouze předem stanovené fyzické aktivity v přírodě zahrnující zejména participaci na práci na zemědělských usedlostech, farmách a v přilehlém okolí. Tímto projektem tak dojde nejen k detoxu organismu prostřednictvím aktivit v přírodě, ale také k rozvoji cestovního ruchu v oblasti, pomocí poznání přírodních předpokladů v území a z hlediska na agroturistických aktivit.

7.1.2 Cíl projektu

Cíl tohoto projektu byl definován pomocí metody SMART. Díky ní je možné stanovit cíl projektu takovým způsobem, aby byl definován konkrétně, s možnostmi kvantitativního měření, aby byl dosažitelný, realistický a současně splněn v určitém časovém intervalu. Cíl tohoto projektu je prezentován následujícím obrázkem.

Obr. 5 Cíle a jejich definice prostřednictvím metody SMART

Cílem tohoto projektu je vytvoření detoxikačních balíčků, po jejichž využití budou odjíždět spokojení uživatelé a bude předpokládán jejich návrat do regionu, ve kterém se seznámili s jak hodnotami místních obyvatel, tak se způsobem provádění zemědělských činností.

Záměrem projektu je propagace území MAS Hornácko a Ostrožsko, ve kterém se díky tomuto zvýší návštěvnost, cestovní ruch v lokalitě posílí a současně bude díky soudobému trendu vzrůstat příjem finančních prostředků v regionu.

Výstupem projektu „Prožij svůj den jinak aneb digitální detox na Hornácku a Ostrožsku“ budou detoxikační balíčky pro jednotlivce nebo páry. V jejich rámci budou zformovány programy 48hodinového detoxikačního pobytu na Hornácku a Ostrožsku, zahrnující poznávání přírodních krás území MAS a zaměření na fyzickou aktivitu, při současném účinku působení detoxikační terapie.

7.1.3 Cílové skupiny

V rámci tohoto projektu se cílovými skupinami stanou zejména osoby ve věku od 15 do 40 let. Autorka se domnívá, že jde při stanovení této kategorie o rizikovou skupinu osob, kteří jsou denně vystaveni vlivům technologií a přístrojů, jako jsou počítače, tablety nebo mobilní telefony, a to nejen v pracovním prostředí, ale také v domácím prostředí. Právě na tyto osoby budou zacíleny aktivity projektu, které budou zvoleny s ohledem na fyzické možnosti účastníků detoxikační procedury.

Aktivity v přírodním prostředí MAS Hornácko a Ostrožsko budou moci vykonávat jak jednotlivci, nebo páry. Výhledově do budoucna je zvažována také možnost zaměření pobytu pro teambuildingové aktivity menších firem, které by na detoxikační procedury vyslaly své zaměstnance k zajištění terapie a zejména odpočinku organismu, který bude zajištěn pobytem v přírodě.

Při zpracování projektu je do budoucna uvažováno také o další cílové skupině, kterou by se staly děti, a to zejména ve věku 6-14 let. Je tak zvažována možnost jednodušších fyzických aktivit, díky kterým by se dorostenci zbavili závislostí na počítačích, tabletech, mobilních telefonech a v neposlední řadě také televizních aparátech. V tomto směru je třeba brát v úvahu, že mladší děti jsou další dosti rizikovou skupinou, která s podobnými přístroji a technologiemi přichází denně do kontaktu. Tato problematika je však většinou otázkou výchovy. Proto je možné uvažovat také o orientaci na tuto cílovou

skupinu při dalším zpracování projektu, při snaze o změnu životního stylu dnešních dětí, se zřetelem k jejich současnému i budoucímu zdravotnímu stavu.

7.1.4 Zainteresoované strany

Zainteresovanými stranami budou zejména majitelé ubytovacích zařízení na území MAS Hornácko a Ostrožsko, a to konkrétně majitelé penzionů. Je velmi důležité, aby v průběhu procedury poskytli klientům veškerý komfort stran ubytování a stravování. Nezbytností však je, aby ze společných prostor, a zvláště z pokojů ubytovaných, odstranili telefonní a televizní přístroje a neposkytovali klientům službu připojení se k Wi-Fi. Tím provozovatelé zajistí nezbytný základ konceptu detoxikační terapie a eliminují napětí ubytovaných. V tomto směru je velmi důležitá komunikace ubytovaných s obslužným personálem penzionů, případně s majiteli, a jistá dávka trpělivosti zainteresoovaných i cílových stran.

Dalšími zainteresovanými stranami budou osoby, se kterými přijdou uživatelé detoxikační procedury do styku, zejména při vykonávání fyzických aktivit. Půjde tak hlavně o zemědělské podnikatele, majitele a pracovníky ekofarem a zemědělských usedlostí, majitele polností, sadů a luk, provozovatele kulturních památek, vedoucí turistických pochodů, místní vinaře aj. Zainteresovanými osobami na projektu mohou být také zástupci samospráv obcí, ve kterých budou detoxikační terapie probíhat. V neposlední řadě budou zainteresovanými stranami také obyvatelé obcí, do kterých budou pobytové detoxikační terapie situovány. Realizace projektu se jich může v jistých ohledech také dotýkat a působit na ně.

7.1.5 Časový harmonogram projektu

Při přípravě každého projektu je třeba zohlednit i časový harmonogram projektu, který je analogicky časovým plánem, v němž je stanoveno, které aktivity budou v průběhu projektu realizovány, a jak časově náročná bude jejich realizace.

V případě projektu „Prožij svůj den jinak aneb digitální detox na Hornácku a Ostrožsku“ by měly být termíny realizace 48hodinových pobytů orientovány do období mezi květnem až zářím, kdy by detoxikační procedury byly vyzkoušeny prvními návštěvníky v roce 2019. Do tohoto období bude nutné zajistit potřebné úkoly, ke kterým se řadí zejména propagace pobytů, zainteresoování podnikatelů do akce, sestavení detoxikačních balíčků a zejména stanovení fyzických aktivit a určení odpovědných osob.

7.1.6 Produkt projektu

Produktem a současně výstupem projektu budou detoxikační balíčky v podobě voucherů, které budou nabízeny přímo na webových stránkách ubytovacího zařízení, ve kterém budou pobyty realizovány. Je také zvažována možnost, že by vouchery byly nabízeny i na obecních úradech zainteresovaných obcí, případně informačních centrech ve větších městech na území MAS. Předpokládá se také vytvoření webových stránek, podávající informace o detoxu, a odkazující návštěvníka na tento detoxikační pobyt na území MAS.

Detoxikační balíčky jsou navrženy s ohledem k rozložení aktivit v průběhu 48hodinového pobytu pro jednotlivce i pro páry. Při jejich sestavování je třeba brát v úvahu vliv klimatických podmínek, zejména teploty, srážek a povětrnostních podmínek. Při sestavování voucherů je vycházeno z předpokladu, že ne vždy může na termín vybraný návštěvníkem vyjít slunečné počasí, a je tedy třeba počítat také s variantou detoxikačního pobytu i v případě deštivého počasí.

Při provádění standardizovaných rozhovorů vyplynula spolupráce s Penzionem U Vavříků, kdy v tomto penzionu budou ubytováni účastníci detoxikační terapie. Jedná se o ubytovací zařízení v obci Malá Vrbka na Horňácku, které po kapacitní stránce disponuje 20 lůžky. Výběr tohoto zařízení vyplynul díky autorčině osobní návštěvě penzionu a prohlídce ubytovacího zařízení, včetně pokojů a zjištění, že se na pokojích nevyskytují žádné elektrické přístroje, tj. pevná telefonní linka ani televizory. Je zde možnost ubytování se snídaní, při domluvě s majiteli také možnost vaření obědů a večeří, které budou v rámci voucheru v ceně pobytu. Rovněž byla navázána spolupráce Penzionu u Vavříků a zemědělských podnikatelů, působících v obci Hrubá Vrbka, kteří se budou taktéž podílet při organizaci zemědělských činností.

Předpokládaný příjezd účastníků detoxikačních terapií bude v případě víkendových pobytů v pátek ve 14.00 hodin. Vize je taková, aby účastníci kurzů odložili veškerou přivezenou elektroniku jako mobilní telefony, smartwatches, tablety, netbooky a GPS navigace do úschovy trezorů v penzionu. Nebude-li návštěvník chtít odložit elektroniku do trezoru, může si ji nechat u sebe, ale pouze za předpokladu, že zůstane po dobu 48 hodin vypnutá. Je nutné stejné nastavení pravidel pro všechny účastníky kurzu a jejich respektování.

Po příjezdu budou mít účastníci možnost se ihned ubytovat v připravených pokojích a následně budou zapojeni do prvních aktivit detoxu. Při realizaci projektu se počítá také se stravováním, kdy v ubytovacím zařízení bude mít turista v ceně pobytu snídaní, oběd

i večeri. V případě outdoorových aktivit, které mohou být časově náročnější, dostane účastník balíček s připravenou stravou s sebou. Předpokládaný check out účastníků víkendového pobytu bude v neděli do 10.00 hodin, avšak až do 14.00 hodin bude pro účastníky připraven program. V závěru úspěšného absolvování detoxikační terapie, obdrží každý účastník osvědčení o absolvování digitálního detoxu na území MAS.

Program detoxikačního balíčku – 1. varianta

První varianta detoxikačního balíčku je vytvořena s ohledem na příhodné klimatické podmínky, resp. za předpokladu, že v období detoxu nebude deštivé počasí, protože aktivity, které balíček zahrnuje, jsou převážně outdoorového charakteru.

Program prvního dne detoxikační terapie bude od 14.00 hodin zaměřen pěší turistiku, vedoucí okolím Vojšických luk, s průvodcem, která bude trvat cca 5 hodin. V této souvislosti existuje také varianta „Putování po Pramenech“ ve Velké nad Veličkou, Suchovských Mlýnech a Vápenkách, zahrnující také poznávání Tovaryšských studánek na pomezí obcí Ostrožská Lhota, Blatnice pod Svatým Antonínkem a Hluk. Po návratu z pěší turistiky bude účastníkovi pobytu představena zemědělská lokalita v areálu bývalého zemědělského družstva v obci Malá Vrbka, kde organizátor seznámí účastníka s chodem farmy, ve které se bude od dalšího dne plně věnovat fyzickým aktivitám péče o zvířata a další úkoly, kterými bude organizátorem pověřen. Během pátečního večera budou předány turistům informace o organizaci následujícího dne a představeny činnosti, které budou vykonávat. Vzhledem k tomu, aby turista poznal blíže lokalitu, do které přicestoval se ještě téhož dne po večeri, uskuteční v penzionu povídání o Hornácku a Ostrožsku. Při něm průvodce příp. dobrovolníci a znalci přírodních a kulturních charakteristik území MAS budou během hodinové přednášky hovořit o krásách přírody Bílých Karpat, krojích, lidových tradicích, kulturních akcích a festivalech i regionálních specialitách Hornácka a Ostrožska, a současně budou odpovídat na otázky pokládané ze strany návštěvníků. Povídání bude také doprovázeno malou ochutnávkou destilátů, produkovaných na území MAS. V případě příznivého počasí bude na zahradě penzionu uskutečněno i opékání špekáčků či jiných uzenin.

Program dalšího dne bude začínat snídaní v 8.00 hodin, po které se účastníci přemístí do prostoru zemědělské usedlosti a začnou pracovat na zadaných aktivitách. Brzy ráno začíná starost o zvířata, je tedy zapotřebí nakrmit krávy, ovce, osly, koně a drůbež. Dalšími aktivitami, které budou účastníci vykonávat bude čištění stájí, tedy vyvezení hnoje,

odstraňování zbytků krmiv a jiných nečistot a jejich odvoz na předem určené místo, úklid stájí a podestýlka zvířat. K těmto činnostem zajistí organizátor veškeré pomůcky jako rukavice, vidle, kolečko, hrábě, lopatu i koště. Je také nutné, aby účastníci měli na práci vhodnou obuv a pracovní oděv, který bude účastníkům zapůjčen, což bude zakalkulováno v ceně voucheru. Po provedené práci budou mít účastníci možnost jízdy na koních, po které bude následovat přestávka na oběd.

Další aktivity dne budou závislé na pracích, které se v daném měsíci během roku na farmách, ale také obecně v zemědělství provádějí. S ohledem na fakt, že tento projekt bude začínat v měsíci květnu jsou v tomto období prováděny činnosti na zahradách, které zahrnují výsadbu květin, výsev bylin, sekání trávy sekačkou nebo kosou, práce na skalkách, vytrhávání plevelu, ořez živých plotů a příprava pařenišť a skleníků. Tyto práce budou prováděny na doposud nedokončené zahradě majitelů Penzionu U Vavříků, o kterou se po jejím dobudování bude třeba průběžně starat a vykonávat na ní výše uvedené aktivity. Během jara případně léta se na farmách i zahradách provádí nátěry plotů, ohrad, dřevěných ohradníků, hnojí se trávníky, provádí se postřiky stromů a ořezy dřevin atd.

V letních měsících se některé práce opakují, tzn. stále je nutné pravidelné sekání trávy, úprava zahrad, výsadby některých rostlin, kypření půdy motykou, odstraňování plevelu, péče o stromy, zahrnující jejich ořez atd. V letních měsících na zahradách a polnostech začíná sběr sezonního ovoce, v lese borůvek a dalšího lesního ovoce, na zahradách jahod, malin, rybízu nebo angreštu a zeleniny jako cibule, hrachu, česneku, salátu, rajčat, paprik, na polích dochází ke sklizni obilovin, slunečnic, kukuřice, brambor a dalších typických produktů pěstovaných na území MAS. Nelze zapomenout na to, že rostliny potřebují v jarních a zejména v letních měsících pravidelnou vláhu a je třeba udržovat skalky, sušit a shrabovat seno atd.

Podzim je obdobím, ve kterém dochází k vykopávání řepy, sběru ovoce – švestek, jablek, hrušek. Tehdy doznívá práce na polnostech a dochází k zazimování zahrad. Všechny výše zmíněné aktivity mohou účastníci detoxikační terapie vykonávat. Podle časového harmonogramu je zřejmé, že detoxikační pobyty budou končit v měsíci září. Účastníci mají během detoxikačního pobytu možnost seznámit se také s typickými akcemi v regionu, ke kterým patří stavění máje, Hornácké kosení, Hornácké slavnosti, dožínky, hody a vinobraní, a tak budou pracovní aktivity přizpůsobeny konání těchto kulturních akcí, aby měl turista během pobytu možnost poznat jedinečnou kulturu území Hornácka a Ostrožska.

Odpolední program druhého dne bude zahrnovat také další pěší túru, nazvanou „Cesta za jediným vodopádem v Bílých Karpatech“, který se nachází mezi přírodní rezervací Jazevčí a obcí Nová Lhota v toku Havraního potoka. Ve večerních hodinách bude následovat zastavení nazvané „Malé putování po blatnických búdách“ v obci Blatnice pod Svätým Antonínkem. Při něm bude návštěvník seznámen s vínem a jeho výrobou, s doprovodnou degustací a rautem.

Poslední den detoxikačního pobytu začne opět snídaní, po které bude následovat krmení zvířat. Účastníci se vystěhují z pokojů do 10.00 hodin, avšak počítá se ještě s obědem v penzionu. Existuje předpoklad, že v průběhu posledního dne, by účastníci participovali na přípravě domácího oběda, který by byl připraven z plodin, spjatých s lokální zemědělskou výrobou – tedy brambor, ovoce, zeleniny, kukuřice a obilnin. Také přichází v úvahu další outdoorové aktivity prováděné v sadech nebo na statku, jako starost o výběh zvířat, sběr kamení na poli nebo na louce, či setba trávy kosou. Po obědě bude účastníkům detoxikačního pobytu předán certifikát o absolvování detoxikační terapie příp. navráceny přístroje, které uložili do úschovy trezoru.

Program detoxikačního balíčku – 2. varianta

Další program digitálního detoxu byl navržen s ohledem na nepříznivé klimatické podmínky, tedy pro případ deštivého počasí. Balíček však zahrnuje outdoor aktivity, skloubené s aktivitami indoor charakteru.

I v této variantě je opět počítáno s ubytováním v Penzionu u Vavříků v Malé Vrbce s variantami dvou snídaní, dvou obědů a jedné večeře. Program prvního dne v případě nepříznivého počasí bude začínat ve 14.00 hodin. Účastníci obdrží oděv, holínky a pláštěnky, a bude jim představen chod penzionu a nedaleké zemědělské usedlosti v obci Malá Vrbka. Za deštivého počasí budou účastníci seznámeni také s pracemi na nedaleké Horňácké farmě, kde se budou podílet jednak na zemědělských aktivitách, ale také na výrobě marmelád, sirupů, kompotů a olejů, které jsou produkovány v nedaleké obci Hrubá Vrbka. Účastníci budou tedy ihned po příjezdu zapojeni do in nebo outdoorových činností a náležitě proškoleni, co se prováděných prací týká.

I přes deštivé počasí je možné vykonávat řadu aktivit, které obnáší zejména práce ve stájích, kdy bude probíhat jejich čištění, krmení zvířat, oprava ohradníků, sekání a následné skládání dřeva do dřevníků, přemísťování sena ve stodolách, bílení stájí a přilehlých budov zemědělské usedlosti nebo farmy vápnem, sbírání vajíček, zpracovávání suchých

bylin pro přípravu čajů, zpracovávání ovoce a zeleniny a jejich zavařování, draní peří, broušení kos a celková oprava zemědělského nářadí příp. zemědělských strojů, práce v sýpkách, šrotování obilí pro dobytek, čištění králíkáren a kurníků, úklidové práce ve stodolách a další činnosti, které bude nutné v závislosti na ročním období a aktuálních potřebách zainteresovaných stran provádět.

Večerní program prvního dne digitálního detoxu bude zahrnovat večeři formou grilování v Penzionu u Vavříků. Grilování bude doprovázeno hodinovou přednáškou, při které průvodci a dobrovolníci budou hovořit o přírodě Bílých Karpat, tradicích, krojích i kulturních festivalech a dalších akcích, a v neposlední řadě o regionálních specialitách z oblasti MAS. Po přednášce bude také následovat malá ochutnávka lokálních destilátů.

Sobotní program začne snídaní v 8.00 hodin, po ní bude následovat krmení zvířat na farmě a další práce s ohledem na aktuální potřeby a intenzitu deštivého počasí. Účastníci také mohou být zapojeni do přípravy oběda po vzoru našich babiček, kdy si mohou vyzkoušet přípravu tradičních regionálních jídel např. kyselice, slivkové omáčky, patentů, aj. Po provedených pracích bude ve večerních hodinách připraveno „Malé putování po blatnických búdách“, kde bude pro návštěvníka připravena degustace vína spojená s rautem. Poslední den digitálního detoxu bude začínat snídaní po kterém přijde na řadu poslední krmení zvířat na zemědělské usedlosti a další potřebné práce. Po obědě budou účastníkům předány certifikáty o absolvování digitálního detoxu, příp. navraceny uschované přístroje. V případě zlepšení počasí je vyhrazena změna programu digitálního detoxu, kdy by byli účastníci zapojeni do pěší túry v přírodě Bílých Karpat nebo více participovali při venkovních pracích na zemědělské usedlosti.

7.1.7 Finanční analýza

Při tvorbě finanční analýzy je uvažováno o financování projektu prostřednictvím ESI fondů. V tomto případě přichází v úvahu dotační program – Program rozvoje venkova, jehož vyhlášovatelem je Státní zemědělský a intervenční fond, jak vyplývá z tabulky 9. Uvedený program přímo podporuje oblast agroturistiky. Tento program je určen pro zemědělské podnikatele, kdy je podmínkou, aby tito vykazovali za poslední účetní období minimálně 30 % příjmů ze zemědělské prvovýroby v poměru k celkovým příjmům.

Tab. 9 Návrh podpory projektu (© Promea, s.r.o.)

Dotační program	Program rozvoje venkova
Opatření	Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti
Operace	Podpora agroturistiky
Vyhlašovatel	Státní zemědělský a intervenční fond
Příjemce	Zemědělský podnikatel

Z dotačního programu by měla být zafinancována stavební obnova domku zemědělského podnikatele XY v obci Hrubá Vrbka, který by byl přestavěn na malokapacitní ubytovací zařízení pro 6 osob s příslušným zázemím pro turisty. V rámci přestavby by ve venkovním prostranství domu byla realizována také úprava povrchů zahrnující oplocení pozemku a výsadbu zeleně. Chybějící finanční prostředky budou zajištěny z vlastních zdrojů zemědělského podnikatele, případně cizích zdrojů, které by byly dokryty z úvěru.

V rámci projektu digitálního detoxu je předpokládáno, že by uvedený komplex byl nejen přebudován na ubytovací zařízení, díky kterému se zvýší objem poskytovaných lůžek v regionu MAS, ale zejména, že se bude jednat o objekt, kde se účastníci detoxikační terapie budou na fyzických aktivitách podílet. Půjde o práce při stavební obnově objektu a další aktivity jako výsadba zeleně, úpravy pozemku a úklidové práce kolem domu a přilehlého okolí. V tabulce 10 je blíže analyzován rozpočet aktivit, zahrnutých do ceny voucheru.

Tab. 10 Rozpočet voucheru digitálního detoxu pro jednu osobu

Položka	Počet kusů	Cena/ks v Kč	Cena celkem vč. DPH v Kč
Dvoudenní ubytování v Penzionu u Vavříků se snídaní	1	800	800
Oběd	2	120	240
Večeře	1	120	120
Ochutnávka destilátů	5	30	150
Zapůjčení pracovního oděvu a obuvi	3	100	300
Zapůjčení ochranných brýlí a rukavic	2	25	50
Ochranné pracovní pomůcky - ochranná čepice, polypropylen	1	3	3
Ochranné pracovní pomůcky - respirátor	1	32	32
Ochranné pracovní pomůcky - ústenka	1	4	4
Pláštěnka	1	71	71
Degustace vína a raut	1	500	500
Hodinová mzda průvodce - za 7 hodin	-	70	490

Položka	Počet kusů	Cena/ks v Kč	Cena celkem vč. DPH v Kč
Mzda organizátora pracovních činností - za 12 hodin	-	80	960
Cena vouchera celkem			3 720

Předpokládaná cena, za kterou by se měl voucher na detoxikační pobyt prodávat, by měla činit alespoň **3 800 Kč** včetně DPH, a to z důvodu, aby bylo dosaženo zisku z realizovaných pobytů.

Pokud by bylo uvažováno, že budou vouchery detoxikačních pobytů nabízeny na slevovém portálu Slevomat.cz, neplatí subjekt, který společnosti voucher nabízí předem žádný poplatek za zpracování a vystavení nabídky. Případná spolupráce probíhá na základě spolupráce přes platformu Slevomat Partner. Pro účel nabídky voucheru je navržena varianta prezentace Standard, zahrnující provizi ve výši 25 % z ceny voucheru bez DPH. Tímto způsobem je tak zajištěna exkluzivita a zároveň možnost rychlého způsobu prezentace. Vyúčtování provize obvykle probíhá 3x měsíčně. Konečné rozhodnutí o umístění voucheru na portál Slevomat.cz a zajištění takového způsobu prezentace však záleží na majitelích Penzionu u Vavříků.

7.1.8 Riziková analýza

Během přípravy projektu digitálního detoxu bylo identifikováno také několik případných problémů rizikového charakteru, které jsou zpracovány a popsány níže v tabulce.

Rizika jsou graficky znázorněna v tabulce 11, kdy jednotlivé barvy odpovídají intenzitě rizika. Červená barva označuje vysoký stupeň rizika, žlutá barva znamená střední stupeň rizika a zelená barva definuje nízkou pravděpodobnost rizika. V tabulce jsou blíže specifikovány také možnosti, prostřednictvím kterých je možné rizika eliminovat.

Tab. 11 Analýza rizik projektu

Popis rizika	Grafické určení rizika	Možnosti eliminace rizika
Nezájem o detoxikační pobyt ze strany turistů		Zajištění propagace pobytů
Nezájem místních podnikatelů na spolupráci při realizaci projektu		Nastavení komunikace místních podnikatelů
Neochota účastníků vykonávat stanovené práce		Portfolio náhradních činností
Extrémně deštivé počasí		Zajištění nepromokavých oděvů a obuvi
Riziko nezískání dotace		Podání žádosti v dalším kole vyhlášení výzvy
Nedostatek dostupných finančních prostředků		Zajištění financí z cizích zdrojů
Nevhodně sestavený projektový tým		Definice rolí členů týmu
Riziko nepředvídatelných událostí		Takové riziko nelze zcela eliminovat

Lze předpokládat, že největším rizikem je nedostatečné zainteresování turistů na detoxikačních pobytech na území MAS, tato situace je však řešitelná formou zajištění lepší propagace pobytů, při které by bylo pro tyto účely využito zejména sociálních sítí. Na sociálních sítích tak dojde k vytvoření stránek, které budou informovat návštěvníky o možnosti detoxikačního pobytu na Hornácku a Ostrožsku. Taktéž dojde k vytvoření speciálních webových stránek, kde bude reagováno na otázku digitálního detoxu, a na kterých návštěvník dostane možnost oslovit Penzion U Vavříků za účelem zodpovězení otázek a rovněž rezervace pobytu. Střední úroveň rizika představuje zejména riziko nezájmu místních podnikatelů na spolupráci při realizaci projektu a jejich příp. neochotu podílet se na něm. Toto riziko je možné vyřešit komunikací projektového týmu s podnikateli a podnikatelů navzájem se současným definováním cílů a nastavením kompetencí. Nejnižší riziko představují klimatické podmínky, tedy extrémně deštivé počasí, kdy budou pro účastníky pobytu připraveny fyzické aktivity indoor charakteru nebo jim budou zajištěny nepromokavé oděvy a obuv.

7.1.9 Závěrečné zhodnocení projektu

Projekt „Prožij svůj den jinak aneb digitální detox na Hornácku a Ostrožsku“ byl navržen za účelem podpory cestovního ruchu na území vybrané MAS. Důraz při výběru a tvorbě projektu byl kladen zejména na oblast podpory agroturistiky a udržitelného rozvoje

v území. Cílem projektu bylo vytvoření balíčků detoxikačních pobytů, v rámci kterých se uživatelé po dobu 48 hodin osvobodí od používání mobilních telefonů, počítačů, tabletů a další obvykle využívané elektroniky. Návrh projektu byl lokalizován do území se zřetelem k jeho přírodním předpokladům, ubytovacím kapacitám a přítomnosti zemědělských usedlostí a farem, kde se účastníci detoxikační terapie budou podílet na každodenních pracích. Při detoxikačním pobytu se tak participantů nejen vymaní z dosahu denně používané elektroniky, ale vyzkouší si také činnosti, které na venkově v dřívější době běžně vykonávali naši předci, pro které zemědělství a jeho produkce v regionu byla často jediným zdrojem obživy.

Produktem projektu se tak stanou detoxikační balíčky pro jednotlivce i páry, zahrnující ubytování a stravu ve vybraném penzionu, pojímající následné zapojení účastníků do zemědělských činností na farmě a zemědělské usedlosti, polnostech, loukách, zahradách a sadech. Balíčky jsou navrženy ve dvou provedeních s ohledem na klimatické podmínky, tedy pro slunečné a deštivé počasí.

Realizace uvedeného projektu zajistí zvýšení návštěvnosti území MAS, tím i příjmy pro region, posílí spolupráci místních podnikatelů zainteresovaných v oblastech cestovního ruchu a zemědělství, a v neposlední řadě dojde také ke zvýšení zaměstnanosti v regionu, vzhledem k zapojení místních obyvatel do projektu v rolích průvodců a organizátorů činností. Realizace tohoto projektu tak znamená řadu přínosů pro region MAS, zejména z hlediska ekonomického.

7.2 Jak se žilo našim předkům na Horňácku a Ostrožsku

7.2.1 Definice a cíl projektu

Předložený projekt je zvolen se zřetelem k podpoře kulturně poznávací formy cestovního ruchu, která je orientována směrem k bližšímu seznámení se s územím MAS Horňácko a Ostrožsko jakožto jedinečné lokality s řadou přírodních a kulturních atraktivit.

Cílem tohoto projektu je vytvoření jednodenního poznávacího zájezdu pro cílovou skupinu seniorů. Touto cestou bude představeno území MAS, které je regionem, v němž mají kultura, řemesla a tradice své neopomenutelné místo a zároveň se zde nachází množství přírodních zajímavostí, dodávajících území svůj osobitý krajinářský ráz. Tento projekt je navržen, neboť se autorka domnívá, že je velmi důležité, aby návštěvníci poznávali tradice, kulturu a krajinu regionu, a aby jeho prostřednictvím došlo k zachování původních hodnot.

Předpokladem úspěšné realizace tohoto projektu bude zvýšení atraktivity území MAS jako cílové destinace, kdy dojde zejména k posílení příjmů do regionu.

Tímto projektem je odpovídáno také na skutečnost, že si právě v roce 2018 připomínáme stoleté výročí vzniku Československa, a prostřednictvím zájezdů si cílové skupiny připomenou, jak se žilo v období vzniku republiky v pohraničí moravského venkova.

Obr. 6 Obytné místnosti Větrného mlýna v Kuželově (Institut pro památky a kulturu, © 2018)

7.2.2 Cílové skupiny

V případě projektu „Jak se žilo na Horňácku a Ostrožku“ se stávají cílovou skupinou seniori. V tomto směru budou vytvořeny zájezdy pro aktivní seniory, resp. seniorské kluby a domovy pro seniory ve Zlínském kraji. Do budoucna existuje předpoklad oslovení seniorů také v Jihomoravském kraji, Olomouckém kraji a v kraji Vysočina. Projekt tak reaguje na celospolečenskou otázku a podporuje začlenění seniorů do kulturního života a volnočasových aktivit. Zájezd bude vytvořen se zřetelem ke zdravotnímu stavu a pohybovým možnostem jedinců. Právě proto je záměrem zainteresovat na těchto zájezdech aktivní seniory nebo kluby, jejichž účastníci jsou fyzicky zdatnými osobami, kterým jejich zdravotní stav umožňuje zúčastnit se nenáročných pěších pochodů v přírodě Bílých Karpat.

K osloveným respondentům budou patřit např. Centrum pro seniory ve Vsetíně, z. s., Klub zdravých seniorů Oblastního spolku Českého červeného kříže ve Zlíně a dále domovy pro seniory ve Zlíně, Vsetíně a Kroměříži, Valašském Meziříčí a Valašských Kloboucích aj.

7.2.3 Zainteresované strany

Důležitým aktérem, který bude zainteresován na projektu zájezdu bude vybraná cestovní kancelář, která se stane hlavním organizátorem akce. K dalším významným stranám, zainteresovaným na projektu, budou patřit také průvodci. Jejich úkolem bude skupinky seniorů doprovázet po stanovené trase zájezdu a podávat jim výklad o historii a současnosti navštívených míst, zajímavostech lokality MAS a samozřejmě odpovídat na otázky položené ze strany seniorů.

Dále budou na projektu zainteresováni místní podnikatelé zejména z oblasti stravování a lokální výrobci, zachovávající umění řemesel. Právě oni budou seniorům prezentovat své mistrovské umění a předvádět jim staré techniky výroby. Zainteresovanou stranou budou také vinaři z Cechu blatnických vinařů, kteří pozvou seniory do vinných sklepů, kde budou moci ochutnat vína lokální produkce a poslechnout si povídání o víně a vinařské oblasti Blatnice pod Svatým Antonínkem.

K zainteresovaným stranám projektu se řadí i provozovatelé památek a spolků, které seniori navštíví, a kde se seznámí se životem předků v moravském pohraničí. V neposlední řadě se realizace projektu dotkne také zástupců místních samospráv a místních obyvatel.

7.2.4 Časový harmonogram projektu

Časový harmonogram projektu je současně plánem, prostřednictvím kterého je zhodnocena doba realizace projektu jako celku a rozvržen čas pro stanovení jednotlivých doprovodných aktivit.

Realizace tohoto projektu bude směřována do období mezi červnem až listopadem roku 2018, a to vzhledem ke zmíněnému výročí vzniku republiky. Do konce května tak bude nutné zajistit úkoly, ke kterým se řadí zejména sestavení poznávacího zájezdu a jeho propagace, zainteresování seniorů do zájezdu, organizace zájezdu cestovní kanceláří, zajištění dopravy pro seniory, určení odpovědných osob do rolí průvodců po atraktivitách území MAS, zapojení místních organizací do programu, obstarání doprovodného programu atd.

7.2.5 Produkt projektu

Produktem tohoto projektu je vytvoření jednodenního poznávacího zájezdu, s kulturním podtextem, pro aktivní seniory, tj. seniorské kluby i domovy pro seniory, jímž má být přiblížen způsob života předků na moravském venkově v posledních sto letech. Pobyt bude vytvořen tak, aby odkazoval na tradici původního bydlení, práce, řemesel a zvyklostí obyvatel regionu.

S nabídkou jednodenního poznávacího zájezdu bude osloven v první řadě Centrum pro seniory ve Vsetíně, z. s., kde bude potřeba zainteresovat 20 seniorů na tomto typu poznávacího zájezdu a následně bude oslovena cestovní kancelář MARiMAR s.r.o. s pobočkou ve Zlíně, kdy existuje předpoklad, že by jejím úkolem bylo zajištění organizace zájezdu pro seniory. Doprava seniorů z nástupních míst Zlínského kraje do cílové destinace bude zajištěna buď cestovní kanceláří, případně bude na zájezdech zainteresována jiná dopravní společnost, zajišťující dálkovou autobusovou dopravu. Alternativa další společností při dopravě seniorů byla zvolena s ohledem na zajištění kvalitních služeb a jejich garance.

Pro seniory bude vytvořeno schéma návštěvního okruhu, který umožní návštěvníkům seznámení se s konkrétními kulturními památkami v regionu MAS. Okruhy budou vytvořeny s ohledem na pohybové možnosti seniorů. V době zájezdu je počítáno také s obědem v restauračním zařízení v Hluku případně v Blatnici pod Svatým Antonínkem. Se zřetelem ke stravovacím návykům a případným stravovacím omezením seniorů je nutné,

aby byli organizátoři poznávacího zájezdu předem informováni o stravovacích omezeních seniorů, aby bylo možné zajistit jim pokrmy a nápoje, odpovídající jejich dietám apod. Včasné upozornění organizátorů platí také z toho důvodu, že senioři navštíví blatnické vinné sklepy, kde budou degustovat malé množství vína. V případě, že někteří senioři nebudou moci ze zdravotních důvodů víno degustovat, bude pro ně připraven alespoň nealkoholický nápoj z blatnické vinné révy.

Program zájezdu bude zahájen v ranních hodinách cca kolem 8.00 hodin, kdy bude očekáván příjezd účastníků do regionu MAS. Následovat bude poznávání prohlídkových okruhů. Po obědě bude zájezd zaměřen na nenáročnou pěší turistiku po bělokarpatských loukách

a program bude ukončen večer poznáváním lokality blatnických vinných sklepů. Odjezd účastníků proběhne cca v 18.00 hodin. Program bude pochopitelně přizpůsoben podmínkám počasí daného dne zájezdu. Vzhledem k tomu, že zájezd pro seniory bude zahrnovat z 90 % návštěvy interiérů, bude se změna programu v případě nepříznivého počasí týkat pouze modifikace pěší túry, která bude nahrazena návštěvou jiné kulturní památky.

Program zájezdu

První varianta poznávacího zájezdu pro aktivní seniory počítá s příhodnými klimatickými podmínkami, které umožní seniorům absolvovat i jednoduchou pěší túru na území MAS. Poznávací okruh bude začínat návštěvou Kopce svatého Antonínka a kaple sv. Antonína, což je vyhledávané poutní místo se zvláštní duchovní atmosférou. Při jeho návštěvě se tak účastníci dostávají k prvním zvyklostem našich předků, a to konkrétně k tomu, že v neděle pro ně byla dnem odpočinku, kdy se v ranních hodinách vydávali na mše do kostelů, a také vykonávali poutě na poutní místa, ke kterým se Kopec svatého Antonínka jednoznačně řadí.

Dalším zastavením bude návštěva expozice Obecního muzea v obci Blatnice pod Svatým Antonínkem. Zde se senioři seznámí obvyklým bydlením předků na Ostrožsku a tradičními předměty, které se používaly v domácnosti, hospodářství, na polnostech a ve vinohradech. Po této exkurzi bude následovat přesun účastníků do nedaleké obce Blatnička, kde sídlí obecně prospěšná společnost Tradice Slovácka, a která se zaměřuje na zakázkové šití krojů a jeho součástí. V prostorách společnosti je k vidění stálá výstava krojů a jejich součástí, kterou si senioři prohlédnou, a v dílnách jim bude přiblížena práce, která předchází vyhotovení tohoto osobitého oděvu. Právě zde se senioři seznámí s tím,

co se tradičně před sto lety na Moravě každodenně oblékalo, a jak vypadaly kroje všední, určené pro práci na polnostech, v sadech a vinohradech, i kroje sváteční, ve kterých se každou neděli navštěvovaly kostely.

Další zastávkou budou památkové domky na Rajčovně ve městě Hluk, které byly do prohlídkové trasy zařazeny z toho důvodu, aby bylo seniorům blíže přiblíženo pravé slovácké stavení s expozicí slováckého bydlení. Domky jsou navíc nositeli ukázky původního umění - hluckého ornamentu, o kterém průvodce návštěvníkům sdělí jejich zajímavou historii.

Po návštěvě domků bude následovat oběd v jedné z restaurací přímo ve městě Hluk. Naši předkové se ve svém volném čase věnovali nejen písňím a tancům, ale také zejména četbě. Proto dalším památkou, kterou skupina navštíví, bude hlucká tvrz, kam autor František Kožík zasadil děj historického románu ze Slovácka s názvem Na dolinách svítá, vyprávějící příběh o hejtmanu Šarovci. Zde se senioři, kterým to pohybové možnosti dovolí, podívají do věže tvrze a zhlédnou archeologickou výstavu, naopak ti, kterým to zdravotní důvody nedovolí, mají možnost si zatím prohlédnout okolí tvrze.

Po prohlídce tvrze bude následovat přesun účastníků do hornácké obce Kuželov, za níž je již z dálky vidět silueta větrného mlýna, který bude dalším zastavením pro účastníky. Mlýn je národní kulturní památkou a také jedním z několika dnes ještě dochovaných mlýnů holandské typu. Pro původní majitele byl tento mlýn zdrojem obživy, neboť sloužil k mletí mouky, čehož využívali zemědělci ze širokého okolí. Skupina seniorů má tak možnost seznámit se s další typickou činností našich předků, pro které těžká práce na polnostech a v sýpkách představovala v zemědělsky zaměřeném pohraničí zdroj živobytí. Zhlédnou tak nejen interiér mlýna, ale také přilehlé hospodářské stavení, které je typickou ukázkou hornáckého hospodaření z přelomu 19. a 20. století. V případě příznivého počasí bude dalším bodem programu nenáročný pěší pochod po bělokarpatských loukách, kde bude průvodce seniorům vyprávět o lokalitě CHKO Bílé Karpaty, fauně a flóře, kdy nejznámějšími chráněnými druhy rostlin, které se v této oblasti vyskytují, jsou orchideje. Po krátké pěší túře bude následovat ukázka kdysi typického řemesla z Hornácka, kterým je ruční tkaní. Tím se v obci Malá Vrbka zabývá paní Hana Buchtelová, která skupinkám seniorů představí svou tkalcovskou zručnost, které se naučila od svého dědečka. Účastníkům bude umožněn také nákup ručně tkaných výrobků. V případě deštivého počasí bude vynechána pěší turistika po loukách a senioři se seznámí pouze s tkalcovským uměním, a dále navštíví dům lidových tradic v obci Boršice

u Blatnice. V tomto domku jim průvodce bude vyprávět nejen o lidových tradicích a řemeslech Hornácka a Ostrožska, ale také více o kulturních akcích v regionu, cimbálových muzikách, tancích a písních a hudebních nástrojích, které jsou pro region charakteristické. Povídání bude doprovázeno také ukázkou hry na hudební nástroje a zpěvem místních, což navodí atmosféru časů minulých.

Poslední zastávkou, připravenou pro seniory, bude „Malé putování po blatnických búdách“ v obci Blatnice pod Svatým Antonínkem. Skupina tak dostane příležitost prohlédnout si vinné sklepy, které jsou místními označovány jako budy v památkové rezervaci Pod Starou horou. Prohlídka sklepů bude samozřejmě doprovázena povídáním o víně a jeho zpracování, které bude spojeno s jeho ochutnávkou. Po této poslední zastávce bude následovat odjezd seniorů. Program poznávacího zájezdu je znázorněn obrázkem (Obr. 7).

Obr. 7 Grafická ukázka programu poznávacího zájezdu

7.2.6 Finanční analýza

Finanční ohodnocení projektu „Jak se žilo našim předkům na Hornácku a Ostrožsku“ je navrženo s ohledem na skutečnost, že bude návrh zájezdu předložen cestovní kanceláři MARiMAR s.r.o., která by se tak mohla stát hlavním organizátorem zájezdu pro seniory. S uskutečněním zájezdu jsou zejména spojeny náklady na dopravu seniorů do cílové destinace a služby průvodce a stravovací služby pro seniory, zahrnující obědové menu. Dopravní náklady zahrnují nájem mikrobusu pro 20 cestujících, mzdu řidiče, náklady na pohonné hmoty, náklady na parkování a náklady související s čekáním řidiče v průběhu doby návštěvy památek, což zobrazuje tabulka 12. Celková trasa cesty je v případě trasy Zlín-Vsetín-Kuželov a zpět je odhadována na 300 kilometrů. Hodinová mzda průvodce bude činit 100 Kč, provádět seniory po památkách bude cca 10 hodin, ten se připojí ke skupině až v cílové destinaci, protože se bude jednat o místního průvodce znalého lokality MAS. Dále tato tabulka obsahuje náklady na stravování zahrnující i pitný režim.

Tab. 12 Analýza nákladů projektu

Náklad	Sazba	Cena celkem vč. DPH v Kč
Nájem mikrobusu 20+1 osob vč. pohonných hmot	19 Kč/km	5 700
Poplatek za čekání řidiče	150 Kč/hod	900
Parkování mikrobusu	X	300
Mzda průvodce	1 000 Kč/den	1 000
Stravné a pitný režim	200 Kč/ks	200
Celkem		8 100

Tab. 13 Analýza vstupného dle jednotlivých památek

Kulturní památka	Cena vstupného v Kč
Kopec svatého Antonínka s kaplí	zdarma
Expozice obecního muzea Blatnice pod Svatým Antonínkem	50
Tradice Slovácka, o.p.s.	45
Památné domky v Hluku	40
Hlucká tvrz	50
Větrný mlýn v Kuželově	25
Poznávání Vojšických luk	zdarma
Ukázka tkalcovské umění	10

Kulturní památka	Cena vstupného v Kč
Dům lidových tradic v Boršicích u Blatnice	zdarma
Malé putování po blatnických búdách	90
Celkem	310

Tabulka 13 zobrazuje analýzu vstupného do jednotlivých památek, které budou v rámci stanoveného programu navštíveny v případě příznivého i nepříznivého počasí. V případě zaplnění kapacity mikrobuse 20 cestujícími a s připočtením zisku by měl být zájezd prodáván za cenu **480 Kč**. Je třeba zdůraznit, že tato forma poznávacího zájezdu je uskutečnitelná pouze za předpokladu, že kapacita zájezdu bude obsazena alespoň 12 osobami. Pokud by počet cestujících klesl pod tuto hranici, stal by se zájezd ztrátovým.

Propagaci zájezdu z nákladového hlediska není možné v tuto chvíli přesně vyčíslit. V první řadě musí dojít k oslovení seniorských klubů a domovů pro seniory s nabídkou zájezdu, a to prostřednictvím telefonické nebo e-mailové komunikace.

7.2.7 Riziková analýza

I v případě přípravy a realizace projektu „Jak se žilo našim předkům na Horňácku a Ostrožsku“ je zapotřebí kalkulovat s případnými předvídatelnými i nepředvídatelnými riziky, která mohou v jakékoli fázi projektu nastat. Jednotlivá rizika a možnosti jejich eliminace jsou blíže popsána v tabulce (Tab. 14).

Tab. 14 Analýza rizik projektu

Popis rizika	Grafické určení rizika	Možnosti eliminace rizika
Nedostatečný zájem seniorů o zájezd		Zajištění propagace pobytu ze strany cestovní kanceláře
Neochota cestovní kanceláře participovat na zájezdu		Nalezení a následná spolupráce s jinou cestovní kanceláří
Specifické zdravotní problémy seniorů		Důkladné vyplnění rubriky "Stravovací a jiná omezení" v přihlášce k zájezdu
Časově náročnější cesta do cílové destinace		Vykonání dostatečného počtu přestávek na cestě do cílové destinace
Nespokojenost seniorů s organizací zájezdu		Důslednější výběr průvodců a dalších stran zainteresovaných na projektu
Nedostatečná spolupráce dopravce a cestovní kanceláře		Vymezení způsobu komunikace

Popis rizika	Grafické určení rizika	Možnosti eliminace rizika
Nedostatek/přebytek kapacit zájezdu		Zajištění náhradníků zájezdu, nabídka dalších termínů zájezdu
Cena zájezdu		Možnost poskytnutí slevy pro seniory, akční nabídky
Riziko nepředvídatelných událostí		Takový druh rizika není možné zcela eliminovat

Z tabulky je zřejmá odlišná barevná škála, kterou byla jednotlivá rizika ohodnocena. Červená barva, představuje riziko, jehož intenzita je vysoká. Žlutou barvou je označeno riziko, které je středně závažné, naproti tomu zelená barva představuje nízkou intenzitu rizika.

Nejvyšší riziko představuje nedostatečný zájem aktivních seniorů a seniorských klubů o takovýto typ zájezdu. Možnost snížení tohoto rizika představuje propagace zájezdu cestovní kanceláří, ale samozřejmě také aktivita organizátorů zájezdu, kterou je zapotřebí vykazat při nabízení zájezdů seniorským klubům a domovům pro seniory ve Zlínském kraji. V zásadě je možné říci, že další vysokou míru rizika přináší také nespokojenost seniorů s tím, jak bude zájezd samotný organizován. Senioři jsou v tomto ohledu velmi specifickou skupinou, a je tedy nutné, aby průvodci a všechny další zainteresované strany přistupovali k seniorům individuálně, vyslechli jejich potřeby a přání, a zároveň projevili své schopnosti empatie a trpělivosti. Nelze zapomínat na fakt, že právě senioři své zkušenosti a dojmy ze zájezdu sdělí svým známým a přátelům, a právě oni jsou uživateli, kteří absolvování zájezdu dalším seniorům doporučí či nikoliv.

Střední úroveň rizika je charakterizována rizikem, kterým jsou specifické zdravotní problémy seniorů. Toto riziko je možné eliminovat za předpokladu, že organizátoři projektu vytvoří běžné přihlášky resp. smlouvy k zájezdu, které budou obsahovat specifické rubriky. Je tedy nutné, aby vyplňující do těchto rubrik vyplnili veškerá svá zdravotní omezení, týkající se cestování, stravování a pohybových aktivit, aby organizátoři případně upravili program a výběr obědového menu odpovídajícího těmto potřebám. Je také třeba, aby si senioři na cestu vzali své obvykle užívané léky. Dalším středním rizikem je nedostatek účastníků zájezdu, který je možné vyřešit oslovením dalšího domu pro seniory nebo klubu aktivních seniorů ve Zlínském kraji a kapacitu zájezdu tak doplnit. Obdobným rizikem však může být i opačná situace, charakteristická vysokým zájmem seniorů o zájezd, kdy tento stav lze vyřešit prostřednictvím nabídky dalších termínů zájezdů.

Některé seniory může odradit i cena zájezdu, což představuje další riziko projektu. V tomto ohledu může cestovní kancelář poskytnout seniorům slevu nebo vytvořit akční nabídky, kdy se může jednat např. o slosování nebo narozeninové slevy.

Nízké riziko v případě tohoto projektu představuje neochota vybrané cestovní kanceláře podílet se na organizaci zájezdu. V takovémto případě může být oslovena jiná cestovní kancelář či jiný organizátor seniorského zájezdu. Další riziko, ohodnoceno stupněm nízké, může představovat časově náročnější cesta pro seniory z jejich obvyklé lokality do cílové destinace. V takovém případě bude v průběhu cesty do cílové destinace vykonáno několik dostatečně dlouhých přestávek.

7.2.8 Závěrečné zhodnocení projektu

Projekt „Jak se žilo našim předkům na Hornácku a Ostrožsku“ byl rovněž navržen se záměrem podpory cestovního ruchu na území MAS Hornácko a Ostrožsko, přičemž akcent při volbě tohoto projektu byl přikládán zejména připomenutí původních tradic, zvyklostí a řemesel, díky kterým se identita regionu jako takového uchovala až do dnešní podoby. Projekt byl navržen také vzhledem ke skutečnosti, že v roce 2018 dochází k připomenutí významných událostí souvisejících se vznikem Československého státu, a tak je v rámci stoletého výročí poukázáno i na život obyvatel v Československu v období po skončení První světové války a vzniku republiky.

V případě tohoto projektu byl vytvořen produkt, kterým je zájezd do regionu MAS Hornácko a Ostrožsko pro cílovou skupinu seniorů. Tímto zájezdem je připomínán život předků, žijících před 100 lety na území obcí moravsko-slovenského pomezí a také hodnoty, které tehdejší obyvatelé uznávali. Dojde tak k seznámení seniorů s obvyklým bydlením, způsoby odívání, prací v zemědělství, trávením volného času a v neposlední řadě se zvyklostmi jako jsou hudba, zpěv, tanec, tradiční řemesla i vinařství.

V prvním roce konání poznávacích zájezdů budou osloveny seniorské kluby a domovy pro seniory ve Zlínském kraji, v letech následujících je předpokládáno oslovení cílových skupin také z dalších krajů na území České republiky. Po oslovení seniorských klubů a domovů pro seniory ve Zlínském kraji dojde k oslovení cestovní kanceláře MARiMAR s.r.o., která by se měla stát hlavním organizátorem projektu, a která by měla zajistit zejména dopravu seniorů do cílové destinace.

Při přípravě projektu došlo ke stanovení prohlídkového okruhu, zahrnující kulturní a přírodní památky na území MAS, ve kterých se senioři budou seznamovat s životem obyvatelstva. Seniorsky bude doprovázen průvodce, který bude rodákem z regionu MAS. Volba průvodce pocházejícího z regionu MAS vychází z předpokladu, že se jedná o osobu znalou všech navštívených míst, jejich historie, a v neposlední řadě i trasy nenáročného pěší turistiky po krajině bělokarpatských luk.

Realizací projektu „Jak se žilo našim předkům na Horňácku a Ostrožsku“ dojde nejen ke zvýšení povědomí o krajině Bílých Karpat a kulturních památkách, ale také zejména k zvýšení návštěvnosti území a posílení příjmů do regionu plynoucích z oblasti cestovního ruchu. Autorka projektu se domnívá, že realizací projektu dojde také většímu zapojení seniorů do života a jejich aktivizaci, čímž bude zajištěn také přínos z hlediska společenského.

ZÁVĚR

Téma diplomové práce bylo vybráno, aby jeho prostřednictvím bylo možné reagovat na aktuální témata související s rozvojem cestovního ruchu ve venkovských oblastech. Hlavní cíl mé diplomové práce spočíval ve zhodnocení současného stavu cestovního ruchu na území MAS Hornácko a Ostrožsko. Při zpracování práce byl kladen akcent zejména na představení eventualit volnočasových aktivit, které je možné provádět v přírodě Bílých Karpat, a také představení podmínek kulturních a společenských, kterých se v území vyskytuje celá řada.

V práci bylo stanoveno několik dalších dílčích cílů, které konkrétním způsobem napomáhají k analýze současného stavu cestovního ruchu v území MAS. Bylo užito několika metod, které napomohly k jejímu zpracování, z nichž nejvýznamnější byla metoda literární rešerše. Jejím prostřednictvím došlo k bližší specifikaci role cestovního ruchu, jeho forem, současných trendů a služeb v cestovním ruchu, a také jeho úlohy ve sféře regionálního rozvoje. Důležité poznatky rovněž přinesla rešerše zabývající se vymezením destinací a oblastí veřejné podpory cestovního ruchu.

V praktické části práce došlo v první řadě k představení území MAS Hornácko a Ostrožsko a následně podrobné analýze přírodních a společenských předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu v regionu. Z hlediska přírodních předpokladů tak bylo možné konstatovat, že území MAS je charakteristické jedinečnými lokalitami krajinářského charakteru. Bylo zde možné identifikovat řadu teritorií, kdy za nejvýznamnější je možné považovat zejména bělokarpatské louky v oblasti Hornácka, s výskytem chráněných druhů živočichů a rostlinstva, a oblast lužních lesů či vodních toků převládajících v oblasti Ostrožska. Se zřetelem ke kulturním a společenským předpokladům lze konstatovat, že má území MAS v tomto ohledu skutečně co nabídnout. Region je věhlasný nejen díky každoročně pořádaným kulturním akcím, ale také díky přítomnosti hmotných kulturních památek, které tvoří památky historické a technické, církevní stavby a lidová architektura. Neopomenutelnou roli mají také lokální speciality, typické oděvy, kterými jsou kroje, a místní lidové řemesla, kdy některá z nich jsou bohužel téměř odsouzena k zániku, nenajdou-li se pro ně pokračovatelé. Proto je nesporně důležité snažit se tyto hodnoty v současnosti zachovávat pro příští generace, aby tyto mohly být právem hrdí na zachovanou identitu území MAS Hornácko a Ostrožsko. Další částí práce bylo zpracování SWOT analýzy, v níž došlo k ztotožnění se se silnými a slabými stránkami, příležitostmi i hrozbami

ovlivňujícími rozvoj cestovního ruchu v regionu MAS. Z provedené analýzy vyšlo najevo, že území má své přednosti, ale také svá určitá omezení.

Důležitou součástí práce bylo také provedení semistrukturovaných rozhovorů s aktéry a stakeholdery v oblasti cestovního ruchu, kdy několik zástupců ze strany obcí a zástupce ze soukromého sektoru poskytlo odpovědi na otázky, týkající se cestovního ruchu v území MAS, které byly zaměřeny na zkušenosti, kooperaci se zahraničím, realizované projekty, současné trendy, nástroje a vize jednotlivých účastníků rozhovorů. V tomto ohledu lze říci, že aktéři zhodnotili území MAS jako atraktivní lokalitu s příhodnými podmínkami pro rozvoj cestovního ruchu z pohledu přírodních krás a kulturních památek i událostí. Vyšlo však také najevo, že problémy rozvoje cestovního ruchu mohou způsobovat izolovanost některých obcí v lokalitě MAS, nedostatek stravovacích zařízení v turistických lokalitách, finanční a lidské zdroje, které mají za následek nedostatečný zájem lidí pracovat v cestovním ruchu.

Stěžejní a zároveň poslední částí práce bylo navržení konkrétních projektů, jejichž záměrem je podpora cestovního ruchu a jeho následného rozvoje na území MAS Hornácko a Ostrožsko. Šlo tedy o to navrhnout takové projekty, jejichž realizace by zvýšila návštěvnost území MAS a současně přinesla příjmy regionu. Jako první z projektů byl vytvořen dvoudenní pobyt, zaměřený na aplikaci nového trendu v oblasti cestovního ruchu, konkrétně digitálního detoxu, skloubeného současně s agroturistikou, přinášející možnosti trávení volného času vykonáváním fyzických aktivit v přírodě. Naopak druhý projekt byl svým zaměřením odlišný. Jednalo se o návrh projektu kulturně poznávacího zájezdu, kterým mělo být poukázáno na život předků v pohraničí a roli tradic Hornácka a Ostrožska. Projektem tak bylo dáno najevo, že stále existují hodnoty, které je potřeba uchovat, aby území MAS zůstala zachována jeho osobitost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY. *Charakteristika CHKO Bílé Karpaty* [online]. © 2018 [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://bile-karpaty.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/>
- BAŤŮV KANÁL. *Cyklostezky. Cyklisté vítáni podél celého Baťova kanálu* [online]. © 2018 [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <https://www.batacanal.cz/cyklostezky.html>
- BERÁNEK, Jaromír a kol., 2013. *Ekonomika cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Mag Consulting, 295 s. ISBN 978-80-86724-46-1.
- BILE KARPATY.NET. *Bílé Karpaty* [online]. [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <https://bilekarpaty.net/>
- BUCHTELOVÁ, Hana. *Ruční tkání.net. Historie* [online]. © 2018a [cit. 2018-01-30]. Dostupné z: <http://www.rucnitkani.net/?page=historie>
- BUCHTELOVÁ, Hana. *Ruční tkání.net. Moje výrobky* [online]. © 2018b [cit. 2018-01-30]. Dostupné z: <http://www.rucnitkani.net/?page=moje-vyrobky>
- BUSINESSVIZE.CZ. *Plánování. SMART aneb jak definovat cíle*. [online]. © 2010-2011 [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: <http://www.businessvize.cz/planovani/smart-aneb-jak-definovat-cile>
- CASTLES.CZ. *Hrady, zámky a tvrze Čech, Moravy a Slezska. Zámek Uherský Ostroh* [online]. © 2003-2011 [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <http://www.castles.cz/zamek-uhersky-ostroh/popis.html>
- CECH BLATNICKÝCH VINAŘŮ. *Blatnické budy pod hvězdami* [online]. © 2011 [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.vinariblatnice.cz/blatnicke-budy-pod-hvezdami>
- CECH BLATNICKÝCH VINAŘŮ. *Putování po blatnických budách* [online]. © 2011 [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.vinariblatnice.cz/putovani-po-blatnickych-budach>
- CENTRÁLA CESTOVNÍHO RUCHU VÝCHODNÍ MORAVY. *Památkové domky na Rajčovně č.p. 283 a 284*. In: *Vychodni-morava.cz* [online]. © 2000-2018 [cit. 2018-03-21]. Fotografie dostupné z: <http://www.vychodni-morava.cz/cil/477>
- CENTRÁLA CESTOVNÍHO RUCHU VÝCHODNÍ MORAVY. *Svatý Antoníněk*. In: *Vychodni-morava.cz* [online]. © 2000-2018 [cit. 2018-03-21]. Fotografie dostupné z: <http://www.vychodni-morava.cz/cil/1532>
- CZECHTOURISM. *O CzechTourism. Základní informace* [online]. © 2005-2017 [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/o-czechtourism/zakladni-informace/>
- CZECHTOURISM. *Kudyznudy.cz. Fašank, voračky, ostatky aneb masopust jak má být ve Strání* [online]. © 2018 [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/Aktuality/Fasank,-voračky,-ostatky-aneb-masopust-jak-ma-byt.aspx>
- CZECHTOURISM. *Kudyznudy.cz. Fašank Strání – festival masopustních tradic* [online]. © 2018 [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/Aktivity-akce/Akce/25-rocnik-Festivalu-masopustnich-tradic-Fasank-.aspx>

CZECHTOURISM. Naše služby pro vás. *Spolupráce s regiony* [online]. © 2005-2017 [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/nase-sluzby-pro-vas/spoluprace-s-regiony/>

ČESKÉ-TRADICE.CZ. Jaro. Letnice. *Jízda králů* [online]. [Cit. 2018-02-02]. Dostupné z: <https://www.ceske-tradice.cz/tradice/jaro/letnice/jizda-kralu>

ČSÚ. Czso.cz. Vydáváme. Katalog Produktů. *Počet obyvatel v obcích k 1.1.2017* [online]. © 2018 [cit. 2018-01-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112017>

ČSÚ. Vdb.czso.cz. Vlastní výběr. *Obyvatelstvo* [online]. [Cit. 2018-02-06]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_afPfm=uziv-dotaz#k=5&pvokc=43&uroven=70&w=

ČSÚ. Czso.cz. Databáze a registry. Databáze demografických údajů za obce ČR. Zlínský kraj. *Uherské Hradiště* [online]. [Cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

ČSÚ. Czso.cz. Databáze a registry. Databáze demografických údajů za obce ČR. Jiho-moravský kraj. *Hodonín* [online]. [Cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

DENÍK VEŘEJNÉ SPRÁVY. *Význam cestovního ruchu a podpora jeho rozvoje* [online]. © 2018 [cit. 2018-01-10]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6577999>

EFEKTIVNÍ PODNIKÁNÍ. Smart Business. *Co je to incentivní turistika* [online]. © 2017 [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://www.efektivnepodnikat.cz/smart-business/co-je-to-incentivni-turistika>

E-SLOVENSKO.CZ. Atrakce. Větrný mlýn Kuželov [online]. © 2005-2018 [cit. 2017-03-21]. Fotografie dostupné z: <http://www.e-slovensko.cz/atrakce/678-vetrny-mlyn-kuzelov/>

FLETCHER, John et. al., 2013. *Tourism: principles and practice*. 5th ed. Harlow: Pearson, 643 s. ISBN 978-0-273-75827-3.

FRANKE, Antonín a kol., 2012. *Zmírňování regionálních disparit prostřednictvím rozvoje cestovního ruchu*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 301 s. ISBN 978-80-7357-718-6.

GOELDNER, Charles R. a RITCHIE, J. R. Brent., 2014. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. 1. vyd. Brno: BizBooks, 545 s. ISBN 978-80-265-0298-2.

HAMARNEHOVÁ, Iveta, 2014. *Mezinárodní cestovní ruch: vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 128 s. ISBN 978-80-7452-040-2.

HOLEŠINSKÁ, Andrea, 2012. *Destinační management jako nástroj regionální politiky cestovního ruchu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 151 s. ISBN 978-80-210-5847-7.

HORŇÁCKÁ FARMA. *E-shop* [online]. © 2016 [cit. 2018-01-30]. Dostupné z: <http://www.hornackyeshop.cz/>

HOUŠKA, Petr, 2014. *Environmentální aspekty potenciálu území pro cestovní ruch*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 80 s. Studijní text. ISBN 978-80-7452-041-9.

INSTITUT PRO PAMÁTKY A KULTURU, O.P.S. Zpravodajství. Jihomoravský kraj. Tipy a inspirace. *Vydejte se do větrného mlýna v Kuželově a poznejte, jak se žilo na Hornácku* [online]. © 2018 [cit. 2018-03-06]. Fotografie dostupné z: <http://www.propamatky.info/cs/zpravodajstvi/jihomoravsky-kraj/tipy-a-inspirace/vydejte-se-do-vetrneho-mlyna-v-kuzelove-a-poznejte-jak-se-zilo-na-hornacku/3916/>

INTERACT-EU. *Cooperation programmes. Interreg* [online]. © 2016 [cit. 2017-11-04]. Dostupné z: <http://www.interact-eu.net/#cooperation-programmes>

ITRAS.CZ. Katalog. *Hornácké slavnosti* [online]. © 2009-2018 [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: <http://itras.cz/hornacke-slavnosti/>

JANOŠKA, T. Informační centrum Velká nad Veličkou. *Památky historické, technické a přírodní* [online]. © 2018a [cit. 2018-01-26]. Dostupné z: <http://icvelka.cz/pamatky>

JANOŠKA, T. Informační centrum Velká nad Veličkou. *Turistika a cyklotrasy* [online]. © 2018b [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://icvelka.cz/turistika-cyklotrasy>

KOTÍKOVÁ, Halina, 2013. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 207 s. ISBN 978-80-247-4603-6.

KOTÍKOVÁ, Halina a Eva SCHWARTZHOFFOVÁ, 2017. *Cestovní ruch*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 154 s. Skripta. ISBN 978-80-244-5189-3.

KRAJSKÁ KNIHOVNA FRANTIŠKA BARTOŠE ZLÍN. Cimbálové muziky Zlínského kraje. *Cimbálové muziky na Moravě* [online]. © 2018 [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: <http://old.kfbz.cz/cm/uvod.php#>

KRAJSKÉ LISTY. Středočeský kraj. *My cestovní ruch podporovat chceme a musíme, protože jeho přínos pro národní hospodářství je nepopíratelný, říká ministryně Šlechtová. A dodává: Máme nový dotační program* [online]. © 2013-2017 [cit. 2017-11-03]. Dostupné z: <https://www.krajskelisty.cz/stredocesky-kraj/15110-my-cestovni-ruch-podporovat-chceme-a-musime-protoze-jeho-prinos-pro-narodni-hospodarstvi-je-nepopirateln-y-rika-ministryne-slechtova-a-dodava-mame-novy-dotacni-program.htm>

LEDNICKÝ, Václav a Jacek PYKA, 2011. *Management turistické destinace*. Vyd. 1. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 103 s. ISBN 978-80-7248-637-3.

LIDÉ SLOVÁCKA. *Draní peří v Blatnici* [online]. [Cit. 2018-03-21]. Fotografie dostupné z: http://slovacko.org/home/?acc=drani_peri_blatnici

LIPOVJAN.CZ. Repertoár. *Hornácký tanec Sedlácká* [online]. © 2018 [cit. 2018-02-02]. Dostupné z: http://www.lipovjan.cz/cs_tanec_sedlacka.php

LUKÁŠKOVÁ, Eva, Eva HOKE a Marek TOMAŠTÍK, 2011. *Strukturální politika*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 121 s. ISBN 978-80-7454-116-2.

MAS PARTNERSTVÍ VENKOVA. *Metoda Leader* [online]. © 2017 [cit. 2017-10-29]. Dostupné z: <http://www.maspartnerstvi.cz/metoda-leader/>

MĚSTO HLUK. Knihovna/ICM/Kronika [online]. © 2009a [cit. 2018-03-21]. Fotografie dostupné z: http://www.hluk.uh.cz/doc/2425/?act_date=2017-01-21&year=2016&month=12

MĚSTO HLUK. Kultura. *Jízda králů* [online]. © 2018b [cit. 2018-02-02]. Dostupné z: <http://www.mestohluk.cz/kultura/jizda-kralu/2017/>

- MĚSTO HLUK. Kultura. *Jízda králů* [online]. © 2018c [cit. 2018-03-21]. Fotografie dostupné z: <http://www.mestohluk.cz/kultura/jizda-kralu/2017/>
- MĚSTO HLUK. Město. *Tvrz* [online]. © 2018d [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <http://www.mestohluk.cz/mesto/tvrz-206/tvrz/>
- MĚSTO HLUK. Město. *Tvrz. Muzeum ve věži* [online]. © 2018e [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <http://www.mestohluk.cz/mesto/tvrz-206/muzeum-ve-vezi/>
- MĚSTO HLUK. Územní plán města Hluk. *Plán péče o navrhovanou přírodní památku Jasenová* [online]. © 2018f [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: http://www.mestohluk.cz/e_download.php?file=data/editor/77cs_2.pdf&original=plp_EVL_Jasenova_10092011.pdf
- MĚSTO UHERSKÝ OSTROH. Kultura a turismus. *Prohlídkové trasy. Zámecká Galerie*. [online]. © 2018a [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <https://www.uhostroh.cz/index.php/kultura-turismus/prohlidkove-trasy/zamecka-galerie>
- MĚSTO UHERSKÝ OSTROH. Kultura a turismus. *Prohlídkové trasy. Zámecká věž* [online]. © 2018b [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <https://www.uhostroh.cz/index.php/kultura-turismus/prohlidkove-trasy/zamecka-vez>
- MĚSTO UHERSKÝ OSTROH. Kultura a turismus. *Prohlídkové trasy. Podzemí zámku* [online]. © 2018c [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <https://www.uhostroh.cz/index.php/kultura-turismus/prohlidkove-trasy/podzemi-zamku>
- MIKROREGION HORŇÁCKO.INFO. Cestovní ruch. *Kultura a tradice* [online]. [Cit. 2018-01-26]. Dostupné z: <http://www.hornacko.info/cestovni-ruch/kultura-a-tradice/>
- MIKROREGION HORŇÁCKO.INFO. Cestovní ruch. *Tipy na výlety a zajímavé odkazy. Přírodou Horňácka* [online]. [Cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.hornacko.info/cestovni-ruch/tipy-na-vylety-a-zajimave-odkazy/>
- MIKROREGION HORŇÁCKO.INFO. Obce Horňácka. *Hrubá Vrbka* [online]. [Cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.hornacko.info/obce-hornacka/hruba-vrbka/>
- MIKROREGION HORŇÁCKO.INFO. Obce Horňácka. *Javorník* [online]. [Cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.hornacko.info/obce-hornacka/javornik/>
- MIKROREGION HORŇÁCKO.INFO. Obce Horňácka. *Kuželov* [online]. [Cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.hornacko.info/obce-hornacka/kuzelov/>
- MIKROREGION HORŇÁCKO.INFO. Obce Horňácka. *Nová Lhota* [online]. [Cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.hornacko.info/obce-hornacka/nova-lhota/>
- MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. *Blatnička* [online]. © 2009a [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/lokalita/439/blatnicka>
- MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. *Blatnice pod Svatým Antonínkem* [online]. © 2009b [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/lokalita/438/blatnice-pod-svatym-antoninkem>
- MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Letní aktivity. *Sportovní zařízení*. [online]. © 2009c [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/pruvodce/14226/>
- MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Letní aktivity. Sportovní zařízení. *Golf* [online]. © 2009d [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/pruvodce/14284/>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Letní aktivity. Sportovní zařízení. *Koupaliště* [online]. © 2009e [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/pruvodce/14285/>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Letní aktivity. Sportovní zařízení. *Sportovní centra* [online]. © 2009f [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/pruvodce/14286/>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Lidové tradice. *Lidová řemesla a výrobky* [online]. © 2009g [cit. 2018-01-30]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/pruvodce/14139/>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Lidové tradice. *Lidová architektura* [online]. © 2009h [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/pruvodce/14138/>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Lidové tradice. Lidová architektura. *Vinné budy Pod Starou horou, památková rezervace* [online]. © 2009ch [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/cil/1545/vinne-sklepy-pod-staryma-horama-pamatkova-rezervace>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. *Nejzajímavější akce* [online]. © 2009i [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/pruvodce/14143/>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. *Památky. Církevní památky* [online]. © 2009j [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/pruvodce/14229/>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Památky. Církevní památky. *Svatý Antonín* [online]. © 2009k [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/cil/1532/svaty-antoninek>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Památky. Církevní památky. *Kostel sv. Andělů strážných a klášter servitů* [online]. © 2009l [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/cil/1394/kostel-sv-andelu-straznych>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Památky. Církevní památky. *Kostel sv. Bartoloměje* [online]. © 2009m [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/cil/1395/kostel-sv-bartolomeje>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Památky. Církevní památky. *Kostel Panny Marie* [online]. © 2009n [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/cil/1396/kostel-sv-panny-marie>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Památky. Církevní památky. *Pastorační dům pátera Antonína Šuránka* [online]. © 2009o [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/cil/236/pastoracni-dum-patera-antonina-suranka>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Příroda. *Naučné stezky. Včelí naučná stezka* [online]. © 2009p [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/pruvodce/14274/>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Propagace regionu Ostrožsko. *Katalog turistických zajímavostí* [online]. © 2009q [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/pruvodce/14535/>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Propagace regionu Ostrožsko. *Putování po Ostrožsku a Horňácku* [online]. © 2009r [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/pruvodce/24873/>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. *Příroda* [online]. © 2009s [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/pruvodce/14144/>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Vinařství a místní speciality. *Místní speciality* [online]. © 2009t [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/pruvodce/14261/>

MIKROREGION OSTROŽSKO-VESELSKO. Vinařství a místní speciality. *Slivovice a ovocné destiláty* [online]. © 2009u [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: <http://www.ostrozsko.cz/pruvodce/14262/>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Fondy EU. *2014-2020* [online]. © 2012a [cit. 2017-10-31]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Fondy EU* [online]. © 2012b [cit. 2017-11-01]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Fondy EU. *Informace o fondech EU* [online]. © 2012c [cit. 2017-11-01]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Fondy EU. Programové období 2014-2020. Programy. *Program nadnárodní spolupráce Interreg CENTRAL EUROPE* [online]. © 2012d [cit. 2017-11-03]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy/OP-nadnarodni-spoluprace>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Regionální politika a cestovní ruch. *Cestovní ruch* [online]. © 2012e [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Regionální politika a cestovní ruch. Cestovní ruch. *Koncepce a strategie. Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014-2020* [online]. © 2012f [cit. 2017-11-03]. Dostupné z: [https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Koncepce-Strategie/Koncepce-statni-politiky-cestovniho-ruchu-v-CR-\(1\)](https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Koncepce-Strategie/Koncepce-statni-politiky-cestovniho-ruchu-v-CR-(1))

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Regionální politika a cestovní ruch. Cestovní ruch. *Dotace a programy. Národní program podpory cestovního ruchu v regionech 2016-2020* [online]. © 2012g [cit. 2017-11-03]. Dostupné z: [https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-podpory-cestovniho-ruchu-v-regionech-\(2016-2020\)](https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-podpory-cestovniho-ruchu-v-regionech-(2016-2020))

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Regionální politika a cestovní ruch. Cestovní ruch. *Dotace a programy. Národní program podpory cestovního ruchu v regionech 2016-2020. Rok 2017 – Marketingové aktivity v cestovním ruchu* [online]. © 2012h [cit. 2017-11-03]. Dostupné z: [https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-podpory-cestovniho-ruchu-v-regionech-\(2016-2020\)/Rok-2017-Marketingove-aktivity-v-cestovnim-ruchu](https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-podpory-cestovniho-ruchu-v-regionech-(2016-2020)/Rok-2017-Marketingove-aktivity-v-cestovnim-ruchu)

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Regionální politika a cestovní ruch. Cestovní ruch. *Dotace a programy. Národní program podpory cestovního ruchu v regionech 2016-2020. Rok 2018 – Rozvoj základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu* [online]. © 2012ch [cit. 2017-11-03]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program->

podpory-cestovniho-ruchu-v-regionech-(2016-2020)/Rok-2018-Rozvoj-zakladni-a-doprovodne-infrastruktury-cestovniho-ruch

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Regionální politika a cestovní ruch. Podpora regionů. Dotace a programy. *Podpora obnovy a rozvoje venkova 2018* [online]. © 2012i [cit. 2017-11-05]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Programy-Dotace/Podpora-obnovy-a-rozvoje-venkova-2018>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Regionální politika a cestovní ruch. Podpora regionů. Dotace a programy. Podpora obnovy a rozvoje venkova 2018. *Zásady podprogramu* [online]. © 2012j [cit. 2017-11-05]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/get-media/d8ff8961-5d70-4158-bca0-db7d3b919bcd/2018_PORV_117D815_Zasady.pdf

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Veřejná podpora pro cestovní ruch v podmínkách EU* [online]. © 2007k [cit. 2018-01-28]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/c616e52d-3987-4938-ab2e-eb332b620b22/GetFile_1.pdf

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. Veřejný rejstřík a sbírka listin. *MAS Hornácko a Ostrožsko* [online]. © 2012-2015 [cit. 2018-01-24]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=783076&typ=PLATNY>

MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA HORNÁCKO A OSTROŽSKO. *Úvodní stránka MAS* [online]. [Cit. 2018-01-24]. Dostupné z: <http://www.leader.ostrozske.cz/index.php/mas-hornacko-a-ostrozske>

MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA HORNÁCKO A OSTROŽSKO. Leader 2007-2013. Programové dokumenty. *Strategický plán Leader 2007-2013 „Návrat ke kořenům lidové kultury, služeb a řemesel* [online]. [Cit. 2018-02-05]. Dostupné z: http://www.leader.ostrozske.cz/userfiles/file/Programove_dokumenty/SPL_6_2012_final.pdf

MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA HORNÁCKO A OSTROŽSKO. Strategie 2014-2020. SCLLD. *Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Hornácko a Ostrožsko pro období 2014-2020* [online]. [Cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://www.leader.ostrozske.cz/attachments/article/208/SCLLD%20MAS%20HaO%20final%202.pdf>

MPSV. Zaměstnanost. *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska* [online]. [Cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>

NEJDL, Karel, 2011. *Management destinace cestovního ruchu*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 204 s. ISBN 978-80-7357-673-8.

NOVINKY.CZ. Žena. Styl. *Tradice pálení čarodějnic – noc plná kouzel a rituálů* [online]. © 2003-2018 [cit. 2018-02-02]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zena/styl/401964-tradice-paleni-carodejnic-noc-plna-kouzel-a-ritualu.html>

NS MAS ČESKÉ REPUBLIKY. O nás. *Místní akční skupiny*. [online]. © 2017 [cit. 2017-10-29]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>

NS MAS ČESKÉ REPUBLIKY. O nás. Místní akční skupiny. *Územní působnost MAS*. [online]. © 2017 [cit. 2017-10-29]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/uzemni-pusobnost-mas/>

OBEC BLATNICE POD SVATÝM ANTONÍNEM. *Putování po blatnických búdách* [online]. © 2018a [cit. 2018-03-21]. Fotografie dostupné z: <http://www.obecblatnice.cz/uvodni-stranka/vinarstvi/putovani-po-blatnickych-budach/>

- OBEC BLATNICE POD SVATÝM ANTONÍNEM. *Vinařství v Blatnici* [online]. © 2018b [cit. 2018-01-30]. Dostupné z: <http://www.obecblatnice.cz/vinarstvi-v-blatnici/>
- OBEC HRUBÁ VRBKA. *Fotogalerie. Kroje* [online]. [Cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <http://www.hrubavrbka.cz/kroje/gs-1002/p1=68>
- OBEC HRUBÁ VRBKA. *O naší obci* [online]. [Cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <http://www.hrubavrbka.cz/o%20nbs%20nasi%20dobci/ms-1447/p1=1447>
- OBEC MALÁ VRBKA. *Hornácké kosení* [online]. [Cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.malavrbka.cz/hornacke-koseni/d-1056>
- ORIEŠKA, Ján, 2010. *Služby v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: Idea servis, 405 s. ISBN 978-80-85970-68-5.
- PALATKOVÁ, Monika, 2014. *Mezinárodní turismus: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, změny mezinárodního turismu v důsledku globálních změn, evropská integrace a mezinárodní turismus*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 251 s. ISBN 978-80-247-4862-7.
- PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ, 2011. *Ekonomika turismu: turismus České republiky: vymezení a fungování trhu turismu, přístupy k hodnocení významu a vlivu turismu, charakteristika turismu České republiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 205 s. ISBN 978-80-247-3748-5.
- PAJER, Jiří, 2013. *Čtení o Hornácku: dějiny, národopis, umění*. Strážnice: Etnos, 255 s. ISBN 978-80-904622-8-1.
- PAVLÍK, Jarko, 2011. *Hrubá Vrbka*. Vyd. 1. Hrubá Vrbka: Obec Hrubá Vrbka v nakl. Albert, 368 s. ISBN 978-80-7326-197-9.
- PLZÁKOVÁ, Lucie a Petr STUDNIČKA, 2014. *Řízení cestovního ruchu v České republice - minulost, současnost, budoucnost*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 204 s. ISBN 978-80-7478-593-1.
- PROMEA.CZ. *Podpora agroturistiky* [online]. © 2018 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://www.promea.cz/news/73/64/PODPORA-AGROTURISTIKY>
- REGION SLOVÁCKO. *Veselsko a Ostrožsko* [online]. © 2008a [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.slovacko.cz/lokalita/6489/veselsko-a-ostrozske>
- REGION SLOVÁCKO. *Veselsko a Ostrožsko. Víno a vinařství na Veselsku a Ostrožsku* [online]. © 2008b [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.slovacko.cz/lokalita/6489/cms/12646/>
- RODNAVIRA.CZ O nás. *Naše činnost. Vynášení smrti* [online]. © 2000-2018 [cit. 2018-02-02]. Dostupné z: <http://rodnavira.cz/o-nas/nase-cinnost/vynaseni-smrti/>
- SLÁDKOVÁ, Jarmila. *Hornácká jizba.cz. E-jarmark* [online]. © 2018 [cit. 2018-01-30]. Dostupné z: <http://eshop.hornackajizba.cz/>
- SLÁDKOVÁ, Jarmila. *Hornácká jizba.cz. Půjčovna* [online]. © 2018 [cit. 2018-01-30]. Dostupné z: <http://www.hornackajizba.cz/pujcovna>
- SYROVÁTKOVÁ, Jaroslava, 2013. *Specifické formy cestovního ruchu*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 84 s. ISBN 978-80-7372-927-1.

STÁTNI ZEMĚDĚLSKÝ A INTERVENČNÍ FOND. Program rozvoje venkova 2014-2020. Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti. *Podpora agroturistiky* [online]. © 2013 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prv2014-642#>

ŠIMKOVÁ, Eva, 2015. *Aktuální témata rozvoje venkovského cestovního ruchu v ČR*. Vydání první. Hradec Králové: Gaudeamus, 126 s. Recenzované monografie. ISBN 978-80-7435-624-7.

ŠIMKOVÁ, Eva, 2013. *Sustainability in tourism and rural areas*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 190 s. ISBN 978-80-7435-361-1.

TECHNICKÉ MUZEUM V BRNĚ. *Větrný mlýn v Kuželově* [online]. [Cit. 2018-01-26]. Dostupné z: <http://www.technicalmuseum.cz/pamatky/vetrny-mlyn-v-kuzelove/>

THE TELEGRAPH. 9 ways to start (and stick to) a digital detox [online]. 2016-06-01 [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/better/technology/9-ways-to-start-and-stick-to-a-digital-detox/>

TOP MAGAZÍN. *Digitální detox: jak si ho udělat* [online]. © 2015 [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: <http://www.topmagazine.cz/digitalni-detox-jak-si-ho-udelat/>

TOUŠLOVÁ, Iveta, PODHORSKÝ, Marek a MARŠÁL, Josef, 2007. *Toulavá kamera 4*. Praha: Freytag & Berndt, 237 s. ISBN 978-80-7316-287-0.

TRADICE SLOVÁCKA. *Kroje, krojové součásti* [online]. © 2007-2018 [cit. 2018-03-21]. Fotografie dostupné z: <http://tradiceslovacka-eshop.cz/>

TRADICE SLOVÁCKA. *Kroje, krojové součásti a doplňky. Krojová výroba. Dámské kroje* [online]. © 2007-2018 [cit. 2018-01-30]. Dostupné z: http://tradiceslovacka.cz/default/default/232_damske-kroje

TRADICE SLOVÁCKA. *Kroje, krojové součásti a doplňky. Krojová výroba. Pánské kroje* [online]. © 2007-2018 [cit. 2018-01-30]. Dostupné z: http://tradiceslovacka.cz/default/default/233_panske-kroje

VESELÝ, Ivan. iReceptář.cz. *Zajímavosti. Česká domácí zabijačka: tradice a rituál* [online]. © 2018 [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: <https://www.ireceptar.cz/zajimavosti/ceska-domaci-zabijačka-tradice-a-ritual/>

VODOPÁDY.INFO. *Vodopády ČR. Vodopády Slovensko-moravských Karpat a Hostýnsko-vsetínské hornatiny. Havraní vodopád* [online]. [Cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://www.vodopady.info/cz/smkarpaty/SMKarpaty.php?page=havrani>

VYSTOUPIL, Jiří a kol., 2011. *Geografie cestovního ruchu České republiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 315 s. ISBN 978-80-7380-340-7.

ŽUFÁNEK.CZ. *E-shop* [online]. © 2017 [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: <https://www.lepsinalada.cz/>

ŽUFÁNEK.CZ. *Kdo je Žufánek* [online]. © 2017 [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: <https://www.zufanek.cz/zufanek/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BRIC	Brazílie, Rusko, Indie a Čína
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
Č. P.	Číslo popisné
DMO	Destination Management Organization
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
CHKO	Chráněná krajinná oblast
MAS	Místní akční skupina
MPR	Městská památková rezervace
MPZ	Městská památková zóna
MSP	Malé a střední podnikání
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NPP	Národní přírodní památka
NPR	Národní přírodní rezervace
OSN	Organizace spojených národů
PP	Přírodní památka
PPP	Public-Private Partnership
PR	Přírodní rezervace
PR	Public Relations
UNESCO	Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBR. 1 POLOHA MAS HORŇÁCKO A OSTROŽSKO V ČR A V EVROPĚ.....	47
OBR. 2 RODINA S MALÝMI DĚTMI V KROJI JAKO PŘÍKLAD UDRŽENÍ MOVITÉHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ V OBLASTI HORŇÁCKA.....	63
OBR. 3 ŽENICH S NEVĚSTOU A RODIČI V KROJI Z OBLASTI HORŇÁCKA PŘI RODINNÉ UDÁLOSTI.....	64
OBR. 4 JÍZDA KRÁLŮ V HLUKU JAKO UKÁZKA ŽIVÉHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ V REGIONU	75
OBR. 5 CÍLE A JEJICH DEFINICE PROSTŘEDNICTVÍM METODY SMART	92
OBR. 6 OBYTNÉ MÍSTNOSTI VĚTRNÉHO MLÝNA V KUŽELOVĚ	104
OBR. 7 GRAFICKÁ UKÁZKA PROGRAMU POZNÁVACÍHO ZÁJEZDU.....	109

SEZNAM TABULEK

TAB. 1 PROGRAMY PŘESHRAŇIČNÍ SPOLUPRÁCE	44
TAB. 2 PROGRAMY NADNÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	44
TAB. 3 PROGRAMY MEZIREGIONÁLNÍ SPOLUPRÁCE	44
TAB. 4 CELKOVÝ POČET OBYVATEL V OBCÍCH MAS V POSLEDNÍCH SEDMI LETECH	48
TAB. 5 PŘIROZENÁ MĚNA OBYVATELSTVA V OBCÍCH MAS V POSLEDNÍCH SEDMI LETECH.	49
TAB. 6 MECHANICKÁ MĚNA OBYVATELSTVA V OBCÍCH MAS V POSLEDNÍCH SEDMI LETECH	50
TAB. 7 ČETNOST VÝSKYTU A VÝZNAMU PŘEDPOKLADŮ NA ÚZEMÍ MAS	79
TAB. 8 SWOT ANALÝZA ÚZEMÍ MAS HORNÁCKO A OSTROŽSKO	81
TAB. 9 NÁVRH PODPORY PROJEKTU	100
TAB. 10 ROZPOČET VOUCHERU DIGITÁLNÍHO DETOXU PRO JEDNU OSOBU	100
TAB. 11 ANALÝZA RIZIK PROJEKTU	102
TAB. 12 ANALÝZA NÁKLADŮ PROJEKTU	110
TAB. 13 ANALÝZA VSTUPNÉHO DLE JEDNOTLIVÝCH PAMÁTEK	110
TAB. 14 ANALÝZA RIZIK PROJEKTU	111

SEZNAM PŘÍLOH

P I Semistrukturovaný rozhovor

PŘÍLOHA P I: SEMISTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR

Rozhovor je určen aktérům a stakeholderům zainteresovaným na cestovním ruchu na území MAS Hornácko a Ostrožsko

1. Uveďte přednosti území MAS Hornácko a Ostrožsko ve vztahu k cestovnímu ruchu. Čím je podle Vás ve vztahu k cestovnímu ruchu území MAS Hornácko a Ostrožsko jedinečné oproti okolním územím MAS?
2. Identifikujte klíčové aktéry cestovního ruchu na území MAS a představte jejich význam a roli v něm.
3. Jaké jsou podle Vás trendy ve využívání lidových tradic v cestovním ruchu ve Vaší obci či na území MAS, resp. jakým způsobem jsou využívány?
4. Jak konkrétně jste se podílel/la na spolupráci v oblasti cestovního ruchu na území MAS v posledních dvou letech?
5. Zhodnoťte Vaše zkušenosti s realizací projektů v oblasti cestovního ruchu podpořených z veřejných zdrojů, a to ve srovnání programového období 2007-2013 a 2014-2020.
6. Zhodnoťte dosavadní spolupráci a podporu cestovního ruchu na území MAS ze strany Jihomoravského, resp. Zlínského kraje.
7. Zhodnoťte Vaše dosavadní zkušenosti a možnosti spolupráce při rozvoji cestovního ruchu na území MAS v partnerství s aktéry ze Slovenské republiky.
8. Jakým způsobem a které nové nástroje v oblasti cestovního ruchu zavádíte a jakým způsobem reagujete na nové trendy v cestovním ruchu?
9. Kdo a proč jsou podle Vás cílové skupiny cestovního ruchu na území MAS a jakým způsobem se je snažíte přilákat?
10. Vyjmenujte a popište nejzávažnější problémy v oblasti rozvoje cestovního ruchu na území MAS.
11. Představte Vaše návrhy pro řešení problémů cestovního ruchu na území MAS, včetně projektů, které by napomohly ke zvýšení jeho výkonnosti, kvality či diverzity, a to ve vztahu udržitelnému rozvoji území a zachování místních lidových tradic.